

Vefatının 700. Yılında
Bizim Yunus
Sempozyumu
AKSARAY

*Bilmeyen ne bilsin bizi,
bilenlere selâm olsun.*

*Bilmeyen ne bilsin bizi,
bilenlere selâm olsun.*

Vefatının 700. Yılında Bizim Yunus Sempozyumu AKSARAY

Vefatının 700. Yılında
Bizim Yunus
Sempozyumu
AKSARAY

bizimyunus@aksaray.edu.tr

<https://somuncubaba.aksaray.edu.tr/bizim-yunus-sempozyumu>

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOMUNCU BABA TARİH VE KÜLTÜR ARAŞTIRMALARI
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ YAYINI

Vefatının 700. Yılında Bizim Yunus Sempozyumu (26-28 Mayıs 2021)

Özet Metin Kitabı

EDİTÖRLER

Ramazan ATA

Aksaray Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi

Ayşegül CAN

Aksaray Üniversitesi,

Somuncu Baba Tarih ve Kültür Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Mehmet ÖZKAYA

Necmettin Erbakan Üniversitesi,

Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi

Kudret Safa GÜMÜŞ

Aksaray Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi

Murat AKIL

Aksaray Üniversitesi, Aksaray Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu

ISBN: 978-605-69519-6-1

Eylül 2021

“Vefatının 700. Yılında Bizim Yunus Sempozyumu” isimli kitabın tüm yayın hakları Aksaray Üniversitesi Somuncu Baba Tarih ve Kültür Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi’ne ait olup her hakkı saklıdır. Bu yayının hiçbir kısmı, editörlerin önceden yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz, bir geri çağrı sisteminde saklanamaz veya herhangi bir biçimde elektronik veya mekanik, kopyalama, kayıt veya başka yollarla iletilemez.

All rights of publication of the book “Vefatının 700. Yılında Bizim Yunus Sempozyumu” belong to Aksaray University Somuncu Baba History and Culture Research and Practice Center and all rights are reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means electronical, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior written permission of editors.

Kitap içerisinde yer alan tam metinlerin Turnitin programında benzerlikleri incelenmiş ve benzerlik oranının en çok %20 olması durumu dikkate alınmıştır. Tam metin içeriklerinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

Doç. Dr. Ramazan ATA

Sempozyum Başkanı

İletişim

aksaraysempozyumu@gmail.com

Sekreter

Öğr. Gör. Dr. Ayşegül CAN (Aksaray Üniversitesi)

Vefatının 700. Yılında Bizim Yunus Sempozyumu
(26-28 Mayıs 2021)

Özet Metinler

İçindekiler

Kurullar	VII
Takdim	IX
Sunuş	XVII
Bildiri Özet Metinleri	XIX
Veri Analizi Yöntemi İle Yunus Emre Yayınlarına Bir Yaklaşım	1
Prof. Dr. A. Mevhibe COŞARVE.....	1
Dr. Öğr. Üyesi Tolga BERBER.....	1
Çizgi Roman Türünün Yararlandığı Kültürel Kaynaklara Bir Örnek: İsmet Kırdar'ın “Yunus Emre”Si	3
Prof. Dr. A. Özgür GÜVENÇ.....	3
Yunus Emre'nin Divanında Yol Kavramı Üzerine Bir İnceleme	6
Arş. Gör. Dr. Ahmet KARA	6
Yunus Emre Divanı'nın Arnavutçaya Çevirisi	8
Arianit MUSTAFA.....	8
“Kığırmak” Sözcüğü Üzerine	10
Prof. Dr. Beyhan KESİK	10
Kültürel Aktarımda Pul Tasarımları: Yunus Emre Temalı Pullar	11
Doç. Dr. Burak Erhan TARLAKAZAN.....	11
Yunus Emre'nin Risaletü'n-Nushiyye Adlı Eserinde Sabır Eğitimi	14
Prof. Dr. Cem TUNA.....	14
TDE Öğretmeni Yusuf YILDIRIM	14
Yunus Emre'nin Risaletü'n Nushiyye Adlı Eserinde Deyimler	16
Dzhennet BEIBUDOVA.....	16
Tiyatro Afişlerinde Yunus Emre	19
Doç. Dr. Elif TARLAKAZAN.....	19
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yunus Emre Şiirleriyle Dil Bilgisi Öğretimi (A2-B1 Seviyesi)	21
Öğr. Gör. Esra Merve OĞRAŞ.....	21
Yunus Emre'nin Divanında Geçen Şiirlerin Hz. Peygamber'in Hastalara Yaklaşımı İle Karşılaştırılması	23
Dr. Öğr. Üyesi Garip AYDIN.....	23
Yunus Emre ve Hacı Bektaş-I Veli'nin Ortak Dili: Besmele	25
Gülperi Mezkit SABAN.....	25
Yunus Emre'nin Düşünce Dünyasının Kelâmî Temelleri	27
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAHRAMAN.....	27

Yokluk Yolcusu Yunus Emre	29
İbrahim AY	29
İsmail BEKTAŞ.....	29
Yunus Emre'nin Risâletü'n-Nushiyye'sindeki Sabır Değerine Bakış	32
İbrahim AY	32
İsmail BEKTAŞ.....	32
Yunus Emre'nin Eserlerinde Tıbbî Dair Unsurlar	34
Prof. Dr. İdris Nebi UYSAL.....	34
Yunus Emre'ye Atfedilen Bir Cami: Koçuş Tabduk Hoca Yunus Emre Camisi ve Devşirme Malzemeleri.....	36
Dr. Öğr. Gör. İlker Mete MİMİROĞLU.....	36
Öğr. Gör. Mert KOCAMAN	36
Yunus Emre'nin Şiirlerinde Zaman Sınırlama İşaretleyicileri.....	38
İsmail BEKTAŞ.....	38
İbrahim AY	38
Yunus Emre'nin Şiirlerinde Kur'an'ın Yeri	40
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sami YILDIZ.....	40
Menkıbeler Ekseninde Bir Zâhir - Bâtin Yolcusu Yunus Emre.....	42
Mahmut ULU.....	42
Yunus Emre Divanında Yer Almayan ve Ona İsnad Edilen Bazı Şiirler Hakkında	44
Arş. Gör. Dr. Muhammed Felat AKTAN.....	44
Bir Yûnus Emre Muakkibi: Azîz Mahmûd Hüdâyî	46
Doç. Dr. Muhittin TURAN	46
Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında Yunus Emre'nin Öğretisi	48
Muhsine BÖREKÇİ	48
Yunus Emre Divan'ında Ayet ve Hadisler.....	49
Doç. Dr. Mustafa KARABACAK	49
Yunus Emre Divanı'nda "Sevgi" Kavramının Türkçe Öğretimi Açısından İncelenmesi	51
Dr. Neşe Kara ÖZKAN.....	51
Yunus Emre'nin Yaşadığı Çağda (1240-1321) Anadolu'nun Siyasi Durumu.....	53
Dr. Öğr. Üyesi Nihal GEZEN	53
Yunus Emre ve Babarehim Meşrep Şiirinde Tasavvufî Düşüncelerinin Müşterekliği	57
Doç. Dr. Paşacan KENCAYEVA.....	57
Şerzod MAMADCONOV	57
Anadolu İrfan Okulu ve Yunus Emre	59
Doç. Dr. Ramazan ATA.....	59

Bursa'nın İki Yunus'u	61
<i>Ramila TAKHIROVA</i>	61
13. Yüzyıl Tasavvuf Hareketleri ve Yunus Emre'nin Tasavvufi Şahsiyeti	64
<i>Dr. Öğr. Üyesi Rauf Kahraman ÜRKMEZ</i>	64
Yunus Emre'de Zaman ve Kader Algısı	66
<i>Recep ATAV</i>	66
Dinlerin Çeşitliliği Meselesine Yunus Emre Üzerinden Bir Bakış	69
<i>Prof. Dr. Rıfat ATAY</i>	69
<i>Nesuh KAYA</i>	69
İşitin Ey Yârenler: Mecmualarda Yunus Emre Çevresinde Oluşan Muhitler	72
<i>Arş. Gör. Dr. Songül KARACA</i>	72
Ortaçağ Anadolu'sunda Bir Hak Kapıcısı: Yunus Emre Kimdir?	74
<i>Dr. Öğr. Üyesi Tunay KARAKÖK</i>	74
Yerel Yönetimler ve Yerel Kültürel Faaliyetler İlişkisi Bağlamında Yunus Emre'yi Anma Programları ve Aksaray Belediyesi	76
<i>Öğr. Gör. Vahit Bölükbaş</i>	76
Yunus Emre'nin Şiirlerinde İç-Ben Alanı	79
<i>Prof. Dr. Vefa Taşdelen</i>	79
Yunus Emre Divanı'nda Birlik Fikri	80
<i>Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz EVAT</i>	80
Bir Hadisin Yunus Emre Dilinden Şerhi	82
<i>Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Canan Koçak</i>	82

KURULLAR

Onur Kurulu

Hamza AYDOĞDU, Aksaray Valisi
Evren DİNÇER, Aksaray Belediye Başkanı
Yusuf ŞAHİN, Aksaray Üniversitesi Rektörü
Rasim BELGE, Aksaray Ortaköy Kaymakamı
Ali Rıza ÖZDEMİR, Aksaray Ortaköy Belediye Başkanı

Düzenleme Kurulu

Tayfun ÇELİK, Aksaray Belediyesi Başkan Yrd.
Prof. Dr. Ayhan ÖZÇİFÇİ, Aksaray Üniversitesi Rektör Yrd.
Mustafa DOĞAN, Aksaray İl Kültür ve Turizm Müdürü
Öğr. Gör. Zeynel Abidin KOYUNCU, Ortaköy Meslek Yüksekokulu Müdürü
Prof. Dr. Muhammet SARI
Doç. Dr. Ramazan ATA
Öğr. Gör. Dr. Kudret Safa GÜMÜŞ
Öğr. Gör. Dr. Ayşegül CAN
Öğr. Gör. Mehmet ÖZKAYA
Öğr. Gör. Murat AKIL
Arş. Gör. Efe Numan CAN

Bilim Kurulu

- Prof. Dr. Ahmet KARTAL, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Funda KARA, Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Hayati DEVELİ, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. İdris Nebi UYSAL, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi
Prof. Dr. Muharrem DAŞDEMİR, Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ, Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Orhan Kemâl TAVUKÇU, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Prof. Dr. Sergii V. SOROKİN, Ukrayna Kiev Milli Dilbilim Üniversitesi
Prof. Dr. Vefa TAŞDELEN, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Fadime Şimşek İŞLİYEN, Aksaray Üniversitesi
Doç. Dr. Halide IMAMOVA, Özbekistan Taşkent Devlet Şarkşinaslık Üniversitesi
Doç. Dr. İrina POKROVSKA, Ukrayna Kiev Milli Taras Shevchenko Üniversitesi
Doç. Dr. Muhittin TURAN, Bülent Ecevit Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa İŞLİYEN, Aksaray Üniversitesi
Doç. Dr. Paşacan KENCAYEVA, Özbekistan Taşkent Devlet Şarkşinaslık Üniversitesi
Doç. Dr. Ramazan ATA, Aksaray Üniversitesi
Doç. Dr. Şahine İBRAHİMOVA, Özbekistan Taşkent Devlet Şarkşinaslık Üniversitesi
Doç. Dr. Tatiana TIMKOVA, Ukrayna Kiev Milli Dilbilim Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Abdulmuttalip İPEK, Aksaray Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Bülent ESKİN, Aksaray Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Çetin YILDIZ, Aksaray Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Eda TOK, Düzce Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Garip AYDIN, Aksaray Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hasan EKİCİ, Aksaray Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAHRAMAN, Aksaray Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi İsmail GÜNEŞ, Aksaray Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sami YILDIZ, Aksaray Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Murat ALTUĞ, Aksaray Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Nihal GEZEN, Aksaray Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Rauf Kahraman ÜRKMEZ, Bülent Ecevit Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Recep ERTUĞAY, Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Selim Serkan ÜKTEN, Aksaray Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz EVAT, Aksaray Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Canan KOÇAK, Aksaray Üniversitesi
Dr. Gülperi MEZKİT SABAN, Aksaray Üniversitesi
Dr. Necla DAĞ, Aksaray Üniversitesi

Takdim...

Üzerinde yaşadığımız Anadolu coğrafyası içerisinde topluma yön veren, medeniyet değerlerimizin oluşumuna katkı sağlayarak gönül dünyamızı aydınlatan çok büyük mütefekkirlerimiz olmuştur. Bunlardan biri de aşkın sesi Yunus Emre'dir. Yunus Emre, özünü ve ömrünü Yaradan'a adanmış hakikat yolcularının en önde gelenlerindedir. O, Anadolu insanının sevgi, hoşgörü ve alicenaplığının ete kemiğe bürünmüş halidir.

Anadolu'nun Moğol akınlarıyla toz duman olduğu, bedenlerin cansız yere devrildiği bir ortamda nice Anadolu ereni, karanlık günlerin üzerine bir güneş gibi doğuyor; yerle bir olmuş duyguları, manevi saiklerle ayağa kaldırıyor. Yunus Emre de böyle bir dönemde söz ve şiirleriyle, aşk ve muhabbetiyle gönüllere hitap ediyor, Anadolu insanın sesi oluyordu.

Yunus Emre, geçmişten günümüze ulaşan sesiyle bütün insanlığa hitap eden bir şair olmaktan çok daha fazlasıdır. Onun söylemleri evrensel sevgi ve hoşgörünün en veciz hallerini oluşturmaktadır. Yunus Emre'nin sevgi dili ve aşk söylemi tamamen Yüce Mevla'ya odaklıdır ve canlı cansız bütün varlıkların sevgisini Allah'a bağlamaktadır. Nitekim onun şu sözleri bu durumu en güzel şekilde ifade etmektedir:

*Nazar eyle itiri, bazar eyle götürü,
Yaradılanı hoş gör, Yaradan'dan ötürü.*

Türk İslam dünyasının yetiştirdiği en büyük mutasavvıflardan biri olan Yunus Emre, Orta Anadolu coğrafyası içerisinde Aksaray'dan temayüz ederek tüm insanlığa mal olmuş evrensel bir isimdir. Buradan hareketle vefatının 700. yılında Unesco ve Cumhurbaşkanlığımız kararıyla 2021 yılı "Yunus Emre ve Türkçe Yılı" ilan edilmiş, bununla ilgili yurt içi ve yurt dışında birçok faaliyetin yapılması öngörülmüştür. Aksaray Valiliği olarak biz de hemşehrimiz Yunus Emre ile ilgili yıl boyunca devam edecek kırka yakın etkinliğin planlamasını yaparak sözün sultanı Yunus Emre'nin kendi şehrinde en iyi şekilde anılmasını düşündük. Zira Aksaraylılar olarak Yunus'un bizdeki yeri çok farklıdır. Yunus bu topraklarda yaşamış, bu toprakların manevi ikliminde yoğrulmuş, söz ve şiirlerinde buraların havasını yansıtmıştır.

Bu topraklar, Yunus'un irfan arayıp hikmet bulduğu topraklardır. Çünkü Tapduk Emre buradadır, Hacı Bektaş Veli yanı başımızdadır. Buğday almak için götürülen alıç, dergâha taşınan düz odunların meşe ormanları buradadır. Hacı Bektaş Velayetnamesinde sıkça geçen ve Yunus'un yurdu olarak ifade edilen Sarıköy(Sarıkaraman) ve Sivrihisar burada Ortaköy ve Güzelyurt ilçelerimizdedir.

Bugün Yunus'un şiirlerindeki duru ve berrak Türkçesi hala hemşehrilerimizin dilinde ilk haliyle yaşamaktadır. Örneğin "sin-sinne, yumak-yunmak, yumuş buyurmak, ırlmak, gök ekin" gibi kelimeler bunlardan bazılarıdır. Onun sevgi ve barış dili, asırlar önceki arı duru haliyle Şehri Süleha Aksaray'da yaşamaktadır.

Peki, Yunus sadece diyar diyar dolaşan, şiirler yazan bir şair midir?

Eğer bu nazarla bakarsak yanılmış, hatta haksızlık etmiş oluruz.

Çünkü Yunus, şiirlerin ötesinde,

“İşitin ey yarenler aşk bir güneşe benzer,

Âşık olmayan gönül misali taşta benzer.” diyerek bize aşkı da öğretmiştir. İnsanı pişiren, yoğuran aşkı...

Sonra da insana değer vermeyi;

Bir gez gönül yıktın ise, kıldığın namaz değil

Yetmiş iki millet dahi, elin yüzün yumaz değil

Bir gönül yaptın ise, er eteğin tuttun ise

Bir gez hayr ettin ise, birine bin az değil.

Keşke anlayabilseydi insanlık Yunus’u, becerebilseydi gönül kırmamayı, işte o zaman dünya daha yaşanabilir bir hale gelirdi. Onun için Yunus’u iyi anlamalı, Yunusça yaşamalıyız.

Yunus Emre bizim sadece geçmişimiz değil aynı zamanda geleceğimizdir de. Çünkü bir kültür emperyalizmi ile karşı karşıyayız. Buna karşı kuracağımız en güçlü savunma hattı öncelikle dilimizdir. Maalesef dilimizde çoraklaşma yaşıyoruz. Vatani önce dil sonra ordu bekler. Türkçemize sahip çıkmak en önemli sorumluluğumuzdur. İşte bu aşamada duru Türkçesi ile Bizim Yunus yol göstericimiz olacak, bizleri geleceğe güvenle taşıyacaktır.

Bu vesileyle vefatının 700. yılında Valiliğimiz öncülüğünde Aksaray Belediyemiz, Aksaray Üniversitemiz, Ortaköy Kaymakamlığımız, Ortaköy Belediyemiz ve İl Kültür Turizm Müdürlüğümüzce gerçekleştirilen Uluslararası Bizim Yunus Sempozyumu sonrasında yayına hazırlanan bu eserin kültür hayatımıza faydalı olmasını temenni ediyor, makaleleri ile katkı sağlayan kıymetli araştırmacılarımıza ve kitabın hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Hamza AYDOĞDU

Aksaray Valisi

Takdim...

Yunus Emre Türk halk ve tasavvuf edebiyatının her dönemde önde gelen temsilcilerinden olmuştur. Yaşadığı dönemden günümüze gelinceye kadar eserleri en çok okunan, sözleri dilden dile yayılan, Türk kültüründe etkisi devamlı surette görülmüş bir şair ve mutasavvıftır.

Tarihi süreçler boyunca eserler yazan pek çok şair ve yazar unutulmuşken Yunus Emre çağlar boyunca unutulmayarak şiirleriyle dilden dile dolaşmıştır. Yunus Emre'nin şiirlerinin çağlar boyunca nesillere aktarılmasında değindiği konuların sade ve duru bir Türkçeyle ve samimi bir tarzla dile getirmesi etkili olmuştur. Yunus Emre sözlerinde ele aldığı konuları ve samimi tarzı ile Aksaray'ın ve Anadolu'nun yaşam biçimini ve olaylara bakış açısını dünyaya açmıştır.

Yunus Emre, Anadolu'da kıtlığın kuraklığın ve istilaların olduğu bir dönemde yaşamış, halkın zorluklara sürüklendiği ve ümitsizliğe kapıldığı böylesine zorlu bir dönemde şiirleriyle ilim ve hikmet yolunu açmıştır. İnsanları iyiliğe, doğruluğa sevk ederek onların ebedi dünyalarının kurtuluşuna çalışmıştır.

Aksaray sınırları içerisinde yaşamış olan büyük mutasavvıfın hayat hikayesi, eserleri ve fikirleri bugüne kadar pek çok yerli ve yabancı araştırmacının ilgisini çekmiş, bu konulara dair pek çok yayın yapılmıştır. Düzenlemiş olduğumuz Uluslararası Bizim Yunus Sempozyumu da Yunus Emre hakkındaki bilinmeyen noktaların açığa çıkması için son derece önemlidir. Bu tür sempozyumlarla araştırıldıkça derinleşen ve zenginleşen bakış açıları, düşünceler ve eserler ortaya çıkmaktadır.

Bizlerde yerel yönetimler olarak şehrimizde yaşamış ve iz bırakmış şahsiyetlerin gelecek nesillere ulaştırılması adına birçok çalışma yapıyoruz. Yunus Emre, Somuncu Baba, Cemâleddîn Aksarayî, Bedir Muhtar gibi isimlerin ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılması için her türlü çalışmanın içerisinde yer alıyoruz. Bu manada da Bizim Yunus Sempozyumunu son derece faydalı bulduğumu ifade ederek sempozyumun önümüzdeki yıllarda da devam etmesini temenni ediyorum.

Evren DİNÇER

Aksaray Belediye Başkanı

Takdim...

Yunus'un, Bizim Yunus'un vefatının üzerinden 700 yıl geçti. Ama Bizim Yunus, Anadolu'da ve hatta dünyanın değişik yerlerinde gönüllerde yaşamaya devam etti. Zira Yunus, bizden biriydi, bir gönül insanıydı.

UNESCO, vefatının 700. yılı münasebetiyle 2021 yılını Yunus Emre Yılı ilan etti. Cumhurbaşkanımız da 2021 yılının Bizim Yunus ve Dünya Dili Türkçe Yılı olmasına yönelik bir kararname çıkardı.

Yunus Emre, Aksaray'ın da Yunus'u. Bir başka ifadeyle Yunus Emre, bizim de Yunus'umuz. Aksaray Üniversitesi; 26-28 Mayıs 2021 tarihleri arasında, Aksaray Valiliği, Aksaray Belediyesi, Aksaray Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, Ortaköy Kaymakamlığı, Ortaköy Belediyesi'nin de katkılarıyla "Vefatının 700. Yılında Bizim Yunus Sempozyumu"nu gerçekleştirdi.

Sempozyumda sunulan bildiriler kitaba dönüştürüldü. Bu kitabın okuyucuya yararlı olmasını temenni ediyorum. Aksaray'a âşık bir şekilde hizmet sunan ve Sempozyuma katkı sağlayan herkese çok teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Yusuf ŞAHİN
Aksaray Üniversitesi Rektörü

Takdim...

Anadolu'da Türk İslam Medeniyetinin tesisinde rol oynamış, gönül dünyamızın manevi iklimine can veren, fikirleriyle adeta Anadolu'yu mayalayan çok sayıda mutasavvıf yaşamıştır. Yüksek tasavvuf kültürüyle Anadolu'yu şekillendiren bu büyük şahsiyetlerin yoğunlaştığı bölgelerden biri de Orta Anadolu'dur. Anadolu'da ilmin zirveye ulaştığı dönemlerde tasavvuf hayatında Mevlânâ, Hacı Bektâş-ı Veli, Tapduk Emre, Yunus Emre, Ahi Evran, Somuncu Baba, Hacı Bayram-ı Veli gibi daha pek çok büyük zahit ve âlim Anadolu'nun manevi iklimi içerisinde gönül dünyamızı aydınlatmışlar, bizlere rehber olmuşlardır.

Tarihi kayıtlarda Darü's Süleha, Darü'l İlm olarak ifade edilen Aksaray ise bu manevi dairenin tam merkezinde yer almış, ilim ve irfan ehli pek çok zatın yurdu olmuştur. Bunlardan biri de aşkın sesi Yunus Emre'dir.

Tasavvufta yüksek mertebelere ulaşmış pek çok zahitte olduğu gibi, Yunus Emre de hasret ateşi ile yanmakta ve ilahi aşk'a kavuşmak istemektedir. Bu uğurda her şeyden vazgeçen Yunus;

*“Taşdın yine deli gönül, sular gibi çağlar mısın?
Aktın yine kanlı yaşam, yollarımı bağlar mısın?”*

Sözleriyle, ilahi aşk'a koşmuştur.

Yunus'taki aşk anlayışı, sadece sevenle sevileni kucaklayan bir felsefe değil, tüm mahlûkatın yaratıcısına duyulan derin bir saygıdan ibarettir. Onun şiirleri bir Selçuklu halısının göbeğine nakşedilmiş desenler gibi gönül dünyamızın derinliklerine kadar işlemektedir. Yunus'taki tevazu, insan sevgisi, yoksullara yakınlık, hoşgörü gibi ahlaki tavırlar ilahi menşeli bir kavrayışın sonucudur.

Yunus tüm hayatı boyunca mütevazı bir yaşamı tercih etmiş, sessiz ve sakin bir şekilde yalan dünyadan göçüp gitmiştir. Ancak onun fikirleri yüzyıllar boyunca tüm insanlığı kuşatarak; “Ölürse tenler ölür, canlar ölesi değil” sözü gerçeğe dönüşmüştür. Yüzyıllar boyunca fikir ve şiirleri ile gönüllerde taht kuran Yunus Emre, artık “Bizim Yunus” olmaktan çıkmış, tüm insanlığın Yunus'u olmuştur. Bugün Anadolu'da birçok noktada makamı bulunan Yunus'un hakikatte mekânı, onu gerçek manada anlayanların gönüllerinde gizlidir.

Bununla beraber Anadolu'da Yunus'un yaşadığı coğrafya ve metfun bulunduğu mekânla ilgili birtakım mülahazalar söz konusu olmuş, Yunus'un ismi muhtelif şehirlerimizle anılmıştır. Ancak bu tartışmaların birçoğu Yunus'un yaşadığı coğrafya ile ilgili doyurucu ve mantıklı sonuçları ortaya koyamamıştır. Mamefih Yunus'a dair bildirilerin yer aldığı bu eserde ortaya konulan farklı yaklaşımlarla Yunus'un Orta Anadolu'da özellikle Aksaray ve çevresinde yaşadığına dair önemli izahlar getirilmiş, bu iddialar bilimsel veriler ışığında, mantıksal çerçevede ele alınmıştır. Haddizâtında Yunus Emre yine hepimizin Yunusudur. Ancak Yunus'a dair illaki coğrafi bir mekân belirtilecek ise; bu mekân Evliyalar Diyarı Aksaray'dır.

Aşk dilendiği hocası Tapduk Emre'nin dergâhına kırk yıl boyunca eğri odun getirmeyen Yunus'la ilgili doğruyu arayanlar, elimizdeki bu kitabı önemli bir kaynak olarak görebilirler. İlmî verilerle objektif değerlendirmelerin yer aldığı Yunus Emre Sempozyum kitabımızın yeni araştırmalara vesile olmasını temenni ediyor, vefatının 700. yılında Aksaray'ımızda III. Yunus Emre Sempozyumunun yapılmasına ve bu eserin basımına onay veren Sayın Valimiz Hamza AYDOĞDU'ya teşekkürlerimi arz ediyorum. Desteklerinden dolayı Belediye Başkanımız Sayın Evren DİNÇER'e, Rektör Hocamız Sayın Yusuf ŞAHİN'e, Ortaköy Kaymakamımız Sayın Rasim BELGE'ye, Ortaköy Belediye Başkanımız Sayın Ali Rıza ÖZDEMİR'e, Aksaray Üniversitesi Somuncu Baba Tarih ve Kültür Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi yöneticilerimize, sempozyum kurullarımızda görev yapan kıymetli hocalarımıza, Yunus Emre çalışmalarımızda her zaman büyük emeği olan Prof. Dr. Orhan Kemal TAVUKÇU Hocamıza ve kitapta makaleleri bulunan tüm hocalarımıza şükranlarımı sunuyorum.

Mustafa DOĞAN
İl Kültür ve Turizm Müdürü

Sunuş...

Üniversiteler; uluslararası faydalarda bulunduğu gibi, yer aldıkları bölge ile bütünleşerek bölgelerine yaptıkları katkıyla da ulusal kalkınmada önem arz etmektedir. Bu çerçevede; Aksaray Valiliği, Aksaray Belediyesi, Aksaray Üniversitesi, Ortaköy Kaymakamlığı ve Ortaköy Belediyesi iş birliği ile düzenlenen Uluslararası Bizim Yûnus Sempozyumu, 26-28 Mayıs 2021 tarihlerinde Aksaray Üniversitesi'nin ev sahipliğinde -sadece protokol konuşmaları Ortaköy Yûnus Emre Kültür Merkezi'nde olacak şekilde- COVID-19 salgınından dolayı çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir.

Sempozyumun açılışındaki protokol konuşmalarının ardından, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Orhan Kemâl Tavukçu, "Senden Sana Varur Yolum: Yûnus'un Yol(culuk)ları" başlıklı çevrim içi bir sunum gerçekleştirmiştir. Sunumunda, yakın zamanda gündeme gelen "Yûnus Emre Dîvânı'nın yeni nüshası" ile ilgili haberlerden söz eden Tavukçu, yeni bulunduğu iddia edilen nüshanın zaten 50 yıldır bilinen ve 1628-1629 yıllarına ait bir nüsha olduğuna dikkat çekmiş ve Yûnus Emre Dîvânı'nın günümüzde 50 kadar nüshasının bulunduğunu ve bunların en eskisinin 1492 yılına ait olduğunu dile getirmiştir. Yûnus Emre'nin kendi el yazısıyla yazdığı bir nüshanın şu ana kadar tespit edilemediğini ifade eden Tavukçu, söz konusu durumun Yûnus Emre'nin yaşadığı çağdaki karışıklıklar, onun mütemadiyen yer değiştirmek zorunda kalması, savaşlar, Selçuklu Devleti'nin yıkılması, beyliklerin devletleşme süreçleri gibi etkenlerden kaynaklanmış olabileceğini ifade etmiştir. Tavukçu, gündeme gelen yeni nüsha ile ilgili değerlendirmesinin ardından, Yûnus'un hayatı, çevresindeki şahsiyetler, manzumeleri, manzumelerindeki üslubu ve yolculuklarını açıklamıştır. İlk oturuma dair çevrim içi gerçekleştirilen sunumun ardından Ortaköy Yûnus Emre Kültür Merkezi'ndeki açılış programı tamamlanmıştır. 27-28 Mayıs 2021 tarihlerinde çevrim içi bildiri sunumları ile sempozyumun seyri devam etmiştir. Ukrayna, Özbekistan ve Kosova'dan katılım sağlayan katılımcılar, toplamda 4 bildiri ile sempozyuma uluslararası düzeyde katkıda bulunmuşlardır. Sempozyumda; eş zamanlı 3 farklı salonda toplam 14 çevrim içi oturum gerçekleştirilmiştir. Söz konusu oturumlarda Yûnus Emre'nin dinî-tasavvufî, edebî ve tarihî yönü üzerinde toplamda 40 bildiri sunulmuştur. Bildirilerde; Yûnus Emre'nin menkıbevi-tarihî hayatı, yaşadığı dönemdeki Anadolu'nun sosyo-kültürel durumu, dinî-tasavvufî kişiliği, edebî kişiliği, şiir ve şair anlayışı, dil ve üslup özellikleri, mecmualardaki şiirleri, Dîvânı'ndaki mefhumlar, Türk halk anlatı geleneği içerisindeki yeri, takipçileri ve ona nazîre yazan şâirler, kültür aktarımındaki yeri, yabancı bir dil olarak Türkçenin öğretiminde Yûnus Emre'nin şiirleri gibi konular üzerinde durulmuştur. İlgili bildiri metinleri hakemlerin kontrolü ile özet ve tam metin kitap hâline getirilerek online veya matbu olarak okuyucuların istifadesine sunulacaktır.

Sempozyumun Yûnus Emre ile ilgili araştırmalara bir diğer önemli katkısı ise Yûnus Emre'nin yaşadığı yer ile ilgili tartışmalara yeni bir bakış açısı kazandırmasıdır. Anadolu'nun İslâmlaşmasında önemli rolleri olan ilk dönem âlim ve mutasavvıfların önemli bir bölümünün hayatları tam olarak bilinmemektedir. Anadolu'nun en önemli manevi önderlerinden birisi olarak nitelendirebileceğimiz Yûnus Emre de bu tür mutasavvıflardan birisidir. Cumhuriyet döneminde Yûnus Emre'yi tüm yönleriyle inceleyen ilk önemli tarihçilerimizden birisi merhum Fuad Köprülü olmuştur. Köprülü, çalışmaları neticesinde kesin olmamakla birlikte, Yûnus Emre'nin yaşadığı yer olarak Eskişehir/Sivrihisar/Sarıköy'de karar kılmıştır. Yaklaşık 10 ilimiz

Yûnus Emre'nin mezarının kendi sınırlarında olduğunu iddia etmesine rağmen, son dönemlere kadar genellikle Eskişehir ve Karaman sınırları içinde olabileceği benimsenmiştir. Son olarak Yûnus Emre üzerinde geniş çalışmalar yapılarak bu iller arasına Aksaray da eklenmiştir. Yûnus Emre'nin hayatı ve yaşadığı yerler hakkında en net bilgi alabildiğimiz ve dönemine en yakın olan kaynak eser Hacı Bektaş-ı Velî Velâyetnâmesi'dir. Bu eserden yola çıkıldığında, Yûnus Emre'nin Aksaray sınırlarının Ortaköy civarında yaşadığı coğrafi, sosyolojik ve kültürel delillerle ortaya çıkmaktadır. Yûnus Emre'nin alıcı, öküzüne yükleyerek Hacıbektaş'a gitmesi coğrafi olarak oraya 200 kilometreden –Eskişehir Sivrihisar/Hacıbektaş arası- uzak olmaması gerektiğini göstermektedir; çünkü alıc tazeliğini en fazla bir hafta kadar koruyabilmektedir. 1250'li yılların sosyolojik ortamına bakıldığında, kanaat önderi âlimlerin genellikle Anadolu'nun iç ve doğu bölümlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bunların daha batıya yayılmaları kademeli olarak Babailer İsyanı'ndan sonra olmuştur. Yûnus Emre'nin muhatap olduğu; Hacı Bektaş-ı Velî, Mevlânâ, Ahî Evrân ve Şeyh Edebâlî de İç Anadolu Bölgesinde yaşamışlardır. Yûnus Emre'nin manzumelerinde Orta Anadolu ağız özelliklerinin görülmesi ve günümüzde Yûnus Emre'nin mezarı olduğu söylenen Sarıkaraman/Ziyarettepe'ye yakın bölgelerde bulgur ve aşure kaynatılırken kullanılan büyük kepçeye, "Yonuz Çömçesi" denmesi onun Aksaray/Ortaköy Sarıkaraman'da yaşamış olabileceğini göstermektedir.

Sempozyumun gerçekleşmesinde bizlere desteklerini esirgemeyen ve katılımlarıyla bizleri onurlandıran Sayın Valimiz Hamza Aydoğdu, Sayın Belediye Başkanımız Evren Dinçer, Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Yusuf Şahin, Ortaköy Kaymakamımız Rasim Belge, Ortaköy Belediye Başkanımız Ali Rıza Özdemir, İl Kültür ve Turizm Müdürümüz Mustafa Doğan ve Ortaköy Meslek Yüksekokulu Müdürümüz Zeynel Abidin Koyuncu'ya; akademik camiamıza, misafir dinleyicilerimize ve öğrencilerimize; Somuncu Baba Tarih ve Kültür Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi yönetimi ve elemanlarına; ayrıca sempozyumda emeği geçen herkese teşekkür ediyor, sempozyumumuzun ülkemiz ve tüm bilim camiası için hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Saygılarımızla.

Doç. Dr. Ramazan ATA
Düzenleme Kurulu Adına

BİLDİRİ ÖZET METİNLERİ

VERİ ANALİZİ YÖNTEMİ İLE YUNUS EMRE YAYINLARINA BİR YAKLAŞIM

Prof. Dr. A. Mevhibe COŞAR

Karadeniz Teknik Üniversitesi

mcosar@ktu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-9972-9763

Dr. Öğr. Üyesi Tolga BERBER

Karadeniz Teknik Üniversitesi

tolga.berber@fen.ktu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-6487-5581

Özet

Batıda beş yüz yıl kadar önce başlayan ulusal bir edebiyat yaratma çabaları bugünün İtalya, Portekiz, Hollanda ve İngiltere gibi ülkelerinde Anadolu ile eş zamanlı bir gelişim gösterir. Andreas Tietze, Batıda da edebiyatta bir ikilik olduğunu, Latince yanında halk şairleri gibi yerli duyuş ve düşünüşü işleyen ozanların varlığının dikkat çektiğini dile getirir. Ancak Yunus'u hak aşığı bir şair olmakla yerli ve yabancı şairlerle kıyaslamakta zorluk çeker. Batıda birçok örnekle kıyasladıktan sonra da tamamen örtüştüğü sadece bir isim gösterebildiğinde onun olgusal farklılığını ve büyüklüğünü dile getirir (2016, s. 72-108).

Yunus Emre, farklı ve büyüktür: Bu durum, devrinin sosyal ve kültürel süreçlerini motive etmesi ile evrensel değerlerin temsilcisi olması yanında yaşayan dilde var olan ve halkın rahatça anlayıp kullandığı pek çok Arapça, Farsça kelimeyi Türkçenin şekil ve ses ahengine tâbi kılarak, bu kelimelerin Arapça, Farsça olduklarını bildiği halde, onları olduğu gibi almayarak, halkın alışık olduğu söyleyiş şekillerini tercih ederek, bugün Anadolu'da izleri kolayca takip edilebilen halk dilinin korunmasına dolayısı ile dilin işlenmesine hizmetine dayanır. Böylece Yunus Emre, Anadolu'nun vatan kılınmasında bir ölçüt olarak Türkçeyi edebi dil seviyesine çıkarmakta çağdaşlarından da ayrılır. Bu da hakkındaki yayınların külliyat oluşturacak düzeye gelmesini sağlar.

Yunus Emre'nin biri Divan'ı diğeri Risâletü'n-Nushiyye adlı nasihatnamesi olmak üzere zamanımıza ulaşan iki eseri vardır. Ancak 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarına rastlayan tarihlerden itibaren hakkında ortaya konulan çalışmalar, takip ve tespit edilmesi önem arz eden bir külliyata dönüşmüş durumdadır. Kitaplar, tezler, yerli ve yabancı araştırmacıların makale ve sempozyumlarda sunulan bildirimlerinin işaret ettiği bir Yunus Emre'nin tespiti de bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutmak, Yunus'u anlama ve anlatma gayretlerinin çehresini çizmek açısından yol gösterici olacaktır.

Çok sayıda ve geniş metinlerin dijital ortamlarda saklanması, bilgisayarlar aracılığı ile daha hızlı ve kolay işlenmeleri ve bunlardan yararlı bilgilerin otomatik olarak çıkartılması imkânını vermektedir.

Bu cümleden olmak üzere bu bildiride, artık hakkında yazılanlar değerlendirilecek boyuta gelen Yunus Emre çalışmalarının metin madenciliğinin imkanları ile veri analizinin yapılması planlanmıştır.

Yunus Emre külliyatının değerlendirilmesi amacıyla erişime açık makaleler üzerinden metinlerin sınıflandırılması, metinlerden konu çıkarılması sağlanarak bir yandan da Yunus'u anlatma ve anlamada izlenen yol gösterilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, literatür, metin madenciliği, veri analizi

AN APPROACH TO THE WORKS ABOUT YUNUS EMRE WITH DATA ANALYSIS METHOD

Abstract

Efforts to create a national literature that started 500 years ago in the West show a simultaneous development with Anatolia in today's countries such as Italy, Portugal, Holland and England. Andreas Tietze expresses that there is a duality in literature in the West, as well as the presence of poets who process indigenous sensations and thoughts, such as folk poets, besides Latin. However, he has difficulty comparing Yunus to local and foreign poets as a God-loving poet. After comparing Yunus with many examples in the West, he expresses his factual difference and magnitude when he can show only one name that it completely overlaps (2016, p. 72-108).

Yunus Emre is different and great: This situation bases on subjecting many Arabic and Persian words that exist in the language to the harmony of form and sound of Turkish, knowing that these words are Arabic, Persian, but not taking them as they are, preferring the ways in which the people are accustomed to saying, and the protection of the folk language, which can be easily traced in Anatolia today in addition to motivating the social and cultural processes of the era and being representative of universal values. Thus, Yunus Emre differs from his contemporaries by raising Turkish to the level of literary language as a criterion for making Anatolia a homeland. This ensures that the publications about him reach a level that can form a corpus.

Yunus Emre has two works that have reached our time, one of which is the Divan and the other is Risâletü'n - Nushiyye. However, since the end of the 19th century and the beginning of the 20th century, the studies about it have turned into a corpus of importance to follow and identify. The determination of a Yunus Emre, pointed out by the books, theses, articles, and symposium papers by local and foreign researchers, will be a guide in terms of shedding light on the future studies and drawing the face of the efforts to understand and explain Yunus.

Storing a great number of large texts in digital media enables them to be processed faster and easier by computers and to automatically extract useful information from them.

In this paper, it is planned to make data analysis of the works about Yunus Emre, which has come to a point to be evaluated, with the possibilities of text mining.

In order to evaluate the Yunus Emre corpus, it will be tried to be followed in explaining and understanding Yunus by classifying the texts through the articles open to access and removing the subject from the texts.

The connection between what is described and understood will be revealed by comparing the concept areas that will be formed as a result of the analysis of the articles with the vocabulary of Yunus Emre's Divan.

Keywords: *Yunus Emre, Literature, data analysis, text mining*

ÇİZGİ ROMAN TÜRÜNÜN YARARLANDIĞI KÜLTÜREL KAYNAKLARA BİR ÖRNEK: İSMET KIRDAR'IN “YUNUS EMRE”Sİ

Prof. Dr. A. Özgür GÜVENÇ

Atatürk Üniversitesi

aoguvenc@atauni.edu.tr

ORCID: 0000-0002-7232-7219

Özet

Tariflerde bir tür roman ve anlatım şekli olarak açıklanan çizgi roman, görsel anlatımın yanı sıra yazılı anlatıma da dayalı olması nedeniyle yazınsal bir tür olarak değerlendirilir. Çizgi romanlar uzun soluklu anlatılar oldukları için bir senaryoya göre resimlendirilirler. Yani tasarımlarının temelinde yazılı metinler bulunur. Çizgi ile yazının bir araya geldiği bir anlatı türü olarak çizgi romanı tanımlamak, bu türün tarihsel süreçte geçirdiği değişim ve dönüşümü göz ardı etmek anlamına gelir. Öyle ki bu tür, yüz yılı aşkın bir süreçte kendine özgü anlatım teknikleri, temalar, anlatı tipleri ve alt türler geliştirerek diğer yazınsal türler arasında özel bir yer edinir. Ayrıca dünya çapında kendine özgü hatırı sayılır bir okur kitlesi de edinen tür, bu sayede kültür endüstrisinin önemli kollarından bir hâline gelir. Çizgi roman, öncelikle kahramanlık maceralarını çağrışırsa da türün ilk örnekleri günlük hayattan kesitler sunan karikatür odaklı mizahi anlatılardır. Okurun özellikle evin dışındaki dünyaya ilgi duyması, çizgi romancıları günlük hayatın dışında konular bulmaya yönlendirir. Farklı temalar yayınlamaya yönelen yayıncılar, yazar ve çizerleri bu minvalde ürünler üretmeye teşvik ederler. Hareketin ve maceranın soluksuz bir şekilde devam ettiği, bir kahramanı merkeze alarak kurgulanan anlatıların ortaya çıkmasıyla çizgi roman sektörü içine düştüğü kısır döngüden kurtulup yeni bir başlangıca kapı aralar. Kahraman merkezli ilk yapımlar piyasada tutununca benzer yapımların ardı arkası kesilmez. Bu tür yapımlardan bazıları o kadar beğenilirler ki kısa sürede sinema perdesine taşınarak daha da popülerleşirler. Ölümsüz kahramanın kendi evrenindeki karşı gücü alt etmesi, zamanla, türün vazgeçilmez tematik özelliklerinden biri olur. Hatta devam eden süreçte anlatıların sonlarına ölümsüz kahramanın ortadan kaybolması, bir yerlerde mahsur kalması, yorgun ve bitkin düşmesi vb. motifler eklenerek okurun kahramanın öldüğü zannına kapılması amaç edinilir, böylece müteakip maceraların okur tarafından ilgiyle beklenmesine zemin hazırlanır. Sektör, sıradanlaşmamak amacıyla yeri geldiğinde farklı evrenlerdeki süper kahramanları karşı karşıya getirir ya da ortak bir düşmana karşı mücadele etmeleri için bunları müttefik kılar. Süper kahraman olgusunun ortaya çıkmasıyla birlikte mekân ve şahıs kadrosu bağlamında ayrı bir çizgi roman evreni oluşur. Çizgi romanın yazıyı destekleyen zengin ve ayrıntılı görsel bir anlatıma dayalı olması, yaratılan hayali mekânların ve kahramanların okur tarafından daha iyi algılanmasına olanak tanır. Dolayısıyla belirli bir döneme gelindiğinde çizgi roman denince hafızalarda canlanan ilk olgu, olağanüstülük olur. Diğer taraftan bu anlatım türünün yalnızca süper kahraman hikâyelerine ya da süper olmayan normal kahramanların maceralarına dayanması ise başka bir sorun olarak yayıncıların karşısına çıkar. Türe ilgi gösteren ya da kahraman hikâyeleri okuyarak belirli bir yaşa gelen okur kitleleri artık farklı tasarımlar görme arzusuna kapılırlar. Gerçekçi, reel dünyada geçen olayları konu edinen hikâyeleri okumak isteyen okur kitlesi göz önünde bulundurularak zaten var olan bu tür yayınların sayısı arttırılır. Gerçekle ilgili üretimlerinde yazar ve çizerlerin yararlanabilecekleri sınırsız bir kaynak vardır ki o da dünyadır. Bu yüzden gerçeği ele alacak çizgi romancı zengin bir kaynağa sahiptir. Sosyal, siyasal, tarihsel, kültürel ve ideolojik mevzular, tarihe mal olmuş kişiler, edebi eserler çizgi romancının yararlandığı gerçek kaynaklardan yalnızca öne çıkanlardır. Gerçeğin olduğu gibi veya kurguyla buluşarak dile geldiği ilk örnekler, türün işlevsel yönlerinin de farkına varılmasına vesile olur. Eğlendirici yönünün yanı sıra eğitici ve öğretici tarafı da keşfedilen çizgi roman türü, birer reklam ve propaganda aracı olarak da kullanılmaya başlar. Türün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de bir hayli ilgi görmesiyle farklı türlerde yüzlerce yapımlar üretilir. Kültüre ve tarihe ait birçok mevzu çizgi roman formuna dönüştürülür. Bu süreçte devlet büyükleri, komutanlar, sanatçılar, bilim insanları, sporcular, âlimler, veliler, şairler, yazarlar birer çizgi roman kahramanına dönüşerek okurla buluşur. Bunlardan biri de yalnızca kendi yaşadığı dönemde değil günümüze kadar uzanan zaman diliminde her dönemde düşünceleri, dili ve kişiliğiyle varlığını sürdüren Yunus Emre’dir. Bu çalışmada ünlü çizgi romancı İsmet Kırdar’ın kaleme alıp çizdiği “Yunus Emre” adlı çalışması merkeze alınarak çizgi roman türünün eğitici yönüne değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, İsmet Kırdar, Çizgi Roman, Kültürel Kaynak, Kültür Öğretimi.

**AN EXAMPLE of the CULTURAL RESOURCES USED by the
COMIC STRIP GENRE:
ISMET KIRDAR'S "YUNUS EMRE"**

Abstract

Comic strip which is described as a type of novel and narration in the descriptions, is considered a literary genre since it is based on written expression as well as visual expression. Since comic strip are long-running narratives, they are illustrated according to a script. That is, written texts are the basis of the designs of comic strip. Defining comic as a type of narrative where line and writing come together means ignoring the change and transformation of this genre in the historical process. So much so that this genre gains a special place among other literary genres by developing its own narrative techniques, themes, narrative types and sub-genres over the course of more than a century. In addition, the genre, which has a significant readership around the world, thus becomes an important branch of the culture industry. Although the comic primarily evokes heroic adventures, the first examples of the genre are humorous narratives in the form of cartoon that present sections from daily life. The reader's interest, especially in the world outside the home, leads comic strip creator to find topics outside of everyday life. Publishers who tend to publish different themes encourage authors and illustrators to produce products in this manner. With the emergence of narratives in which movement and adventure continue uninterrupted and where a hero is at the center of the plot, the comic strip industry gets rid of the vicious circle and enters a new era. Since the first hero-centered productions attract a lot of attention in the comic market, the production of similar productions increases. Some of these types of productions are so admired that they become even more popular by moving to the screen in a short time. Over time, the immortal hero's overthrow of the opposing force in her universe becomes one of the indispensable thematic features of the comic strip genre. In the ongoing process, motifs such as the disappearance of the immortal hero, being trapped somewhere, being tired and exhausted are added to the end of the narratives so that the reader thinks that the hero is dead. Thus, the grounds are prepared for the reader to wait with interest for the following adventures. In order not to get ordinary, the comic strip industry pits superheroes from different universes against each other or makes them allies to fight against a common enemy. With the emergence of the superhero phenomenon, a separate universe of comic strip emerges in the context of place and hero squad. The fact that the comic is based on a rich and detailed visual expression that supports the writing allows the imaginary spaces and heroes created to be better perceived by the reader. Therefore, when it comes to a certain period, the first thing that comes to life in people's memories when it comes to comic strip is extraordinary. On the other hand, the fact that this narrative genre is based solely on superhero stories or the adventures of normal non-super heroes causes publishers to face another problem. Readers who are interested in the genre or reach a certain age by reading hero stories now have a desire to see different designs. The number of such realistic publications that already exist is increased by considering the readers who want to read the stories about real world events. The only unlimited resource that writers and illustrators can make use of in their productions on real subjects is the world. That's why the comic strip writer who will handle the truth has a rich resource. Social, political, historical, cultural and ideological issues, historical figures and literary works are the prominent real sources used by comic strip creators. The first examples in which the truth is expressed as it is or meeting with fiction help to realize the functional aspects of the genre. The comic strip genre, whose educational and instructive side is discovered in addition to its entertaining aspect, also begins to be used as an advertising and propaganda tool. The genre attracts a great deal of attention in Turkey as well as in the world, and thus hundreds of local productions of different genres are produced. Many cultural and historical subjects are transformed into comic strip form. In this process, statesmen, commanders, artists, scientists, sportsmen, scholars, parents, poets and writers transform into cartoon heroes and meet with the reader. One of them is Yunus Emre, who continues his existence with his thoughts, language and personality not only in his own time but also in every period that extends to the present day. In this study, the educational aspect of the comic strip genre

will be addressed by focusing on the work “Yunus Emre”, penned and drawn by the famous comic strip creator Ismet Kirdar.

Keywords: *Yunus Emre, Ismet Kirdar, Comic Strip, Cultural Resource, Cultural Teaching.*

YUNUS EMRE’NİN DİVANINDA YOL KAVRAMI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Arş. Gör. Dr. Ahmet KARA

Dicle Üniversitesi

karaamet43@gmail.com

ORCID: 0000-0003-1082-417X

Özet

Türk İslam edebiyatı ve tasavvuf kültürümüzün ana karakterlerinden birisi de Yunus Emre’dir. O, Türk dilini şimdiye kadar yaşatan, her zaman her düzeydeki Türk insanına aktarabilmiş olan değerli bir mutasavvıf ve dil ustası olarak, Türk dili ve kültürünün önemli ayaklarından birini oluşturmaktadır. Yunus Emre’nin şiirleri, tasavvufi şiir ve mutasavvıf şairin nasıl olması gerektiğini idrak etmemize yardımcı olan dil, edebiyat ve kültür kaynaklarıdır. Yunus’un şiirleri hem Anadolu topraklarında hem de Anadolu dışındaki Türk topluluklarında çok severek okunmuş, ilgi görmüş ve örnek alınmıştır. Edebiyat ve fikir dünyamızda çok önemli bir yere sahip olan Yunus Emre’yi anlamak için tasavvuf düşüncesini kavramak gerekir. Yunus Emre, 13.-14. yüzyıl Anadolu coğrafyasında saf bir Türkçeyle sufîyâne şiirler ortaya koyan bir şairdir. Yunus Emre’de insanlara yol gösterme ve bu anlamda manevi bir rehber olma özelliği görülmektedir. Sehl-i mümteni şeklinde kabul edebileceğimiz özellikteki şiirlerinde kullandığı sembol ve kavramlar, Türklerin inançlarını anlama ve kavrama konusunda bir pusula rolüne haizdir denilebilir. Yunus Emre de bir yol ve yolculuk hikâyesinin başrolündedir. Yunus, bu dünya yolculuğunu olması gerektiği şekilde tamamlayarak bu seferini başarıyla tamamlamış ve hepimiz için örnek bir yol rehberi olarak kendisinin asıl yolculuğuna, geçici olan bu dünyadan kalıcı olan ebedî ahiret hayatına göçüp gitmiştir. Yunus Emre’den bize kalan ise onun bu dünyanın sonuna kadar yaşayacak olan şiirleridir.

Tasavvuf; saflaşma, öze dönme, tarikat ise yol anlamına gelmektedir. Bu nedenle yol ve yolculuk kavramlarıyla Yunus’un şiirlerinde bu terimlerin ne ifade ettiği anlaşılmalı gayret edilecektir. Dervişliğe niyet eden kişi kendini “yolcu”, dış ve iç âlemlerdeki serüveni “yolculuk”, şeyhini de “yol rehberi” olarak görerek yola çıkmalıdır. Yolcu, maddi yani bu dünyadaki yolculukta görünen âlemi izleyerek fikir ve zikirle gerçeğe, hikmete yol bulmaya gayret eder. Manevi yolculukta ise asıl ulaşılmak istenen Allah aşkı olmalıdır. Bu menzilde yapılması gerekenlerden bazıları ise cehaleti terk edip ilme yönelmeye, kötü huylardan vazgeçip güzel huylarla iştigal etmeye ve kendi varlığından geçip Hakk’ın varlığına ulaşmaya gayret etmektir. Yunus Emre insanları sevgiye davet ediyor ve derviş olmanın zorluklarına göğüs germeyi göze alabilenleri yani Allah’tan başka her şeyi gönlünden çıkarabilenleri, bencillikten uzak durup, benliğinden geçebilenleri kendi yoluna çağırıyor. İnsanları doğru yola davet eden Yunus Emre barışın, sevginin, cömertliğin, kardeşliğin, deyim yerindeyse gerçek manada Allah’a kul olmanın timsali haline gelmiştir.

Yunus Emre’nin insanlar tarafından çok okunmasının en önemli sebeplerinden biri onun şiirlerinde sade ve anlaşılır bir dil kullanmış olması ve bu anlaşılır dilin içinde okuyan herkesin sahip olduğu idrake göre bu sözlerden pay almasıdır. Yunus Emre’nin şiirlerindeki dil kullanımını ve ifadeler Yunus’un sahip olduğu İlâhî aşkın en yalın haliyle vücut bulmuş şeklindedir. Yunus Emre bu muhteşem dil kullanımıyla asırlar boyunca madden olmasa da manevi olarak şiirlerinin içinde bulunan ruhuyla günümüze kadar yaşamış ve yaşamaya da devam edecektir. Onun hayatı ve şiirleri incelendiğinde Allah yolunda olmaya gayret eden bir aşk eri olduğu görülmektedir. Yunus Emre’nin şiirlerinde kullandığı kavramlardan birisi de yol kelimesidir. Yunus’un yolu İlâhî aşk yolu, gerçek aşk uğruna dünyayı elinin tersiyle bir kenara bırakma yoludur. Bu yol “Hakk”a giden en doğru olan aşktan beslenip sabır ve çile ile yoğrulan, kalpten kalbe varılan bir yoldur. Bu çalışmada Yunus Emre’nin şiirlerinde kullandığı yol kelimesinin hangi anlamlarda ve mecazlarda kullanıldığı ayrıca yolda olmak kavramıyla ne anlatılmak istendiği ve Yunus’un bunu şiirlerinde nasıl işlediği ile ilgili değerlendirmeler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, Türk İslam Edebiyatı, Yol, Yolda Olmak, İlâhî aşk

AN INVESTIGATION ON THE ROAD AND THE CONCEPTS OF BEING ON THE ROAD IN YUNUS EMRE'S DIVAN

Abstract

One of the main characters of Turkish-Islamic literature and our Sufi culture is Yunus Emre. He constitutes one of the important pillars of Turkish language and culture as a valuable mystic and master of language who has always been able to transmit the Turkish language to Turkish people of all levels. Yunus Emre's poems are mystical poetry and language, literature and cultural resources that help us to understand how a sufi poet should be. Yunus's poems were readen very fondly, attracted attention and taken as an example both in Anatolia and in Turkish communities outside Anatolia. In order to understand Yunus Emre, who has a very important place in our literary and intellectual world, it is necessary to understand the idea of Sufism. Yunus Emre is a poet who put forward Sufiyâne poems in pure Turkish in the Anatolian geography of the 13.-14st century. Yunus Emre has the feature of guiding people and being a spiritual guide in this sense. It can be said that the symbols and concepts used in his poems, which can be regarded as sehl-i mümteni, have the role of a compass in understanding and understanding the beliefs of Turks. Yunus Emre is also in the leading role of a road and travel story. By completing this world journey as it should be, Yunus successfully completed this expedition, and as an exemplary guide for all of us, he passed away on his main journey, from this temporary world to a permanent eternal life. What remains for us from Yunus Emre is his poems that will live to the end of this world.

Mysticism; purification means returning to the essence, and sect means path. For this reason, efforts will be made to understand what these terms mean in Yunus's poems with the concepts of road and travel. The person who intends to be a dervish should set off by seeing himself as a "traveler", his adventure in the outer and inner worlds as a "journey" and his sheikh as a "guide". The traveler tries to find a way to truth and wisdom through ideas and dhikr by following the realm that appears on the journey in this material world. In the spiritual journey, what really wants to be reached should be the love of God. Some of the things that should be done in this range are to abandon ignorance and turn to science, to give up bad habits and to engage in good habits, and to pass through his own existence and to reach the existence of God. Yunus Emre invites people to love. It calls on those who can afford to face the difficulties of being a dervish, that is, those who can take everything from their hearts except Allah, those who stay away from selfishness and pass through their selves. Yunus Emre, who invites people to the right path, has become the symbol of peace, love, generosity, brotherhood, and literally being a servant to God.

One of the most important reasons why Yunus Emre is read a lot by people is that he used a plain and understandable language and that he gets a share of these words according to the comprehension of everyone who reads in this understandable language. The use of language and expressions in Yunus Emre's poems are the simplest form of the divine love Yunus possessed. With this magnificent use of language, Yunus Emre has lived and will continue to live up to the present day with the spirit of his poems, though not materially, for centuries. When his life and poems are examined, it is seen that he is a lover of love who strives to be in the way of Allah. One of the concepts that Yunus Emre uses in his poems is the word road. The path of Yunus is the path of divine love, a way of putting the world aside with the back of his hand for the sake of true love. This road is a path from heart to heart, nourished by love, which is the truest way to God, and kneaded with patience and suffering. In this study, evaluations will be made about the meanings and metaphors of the word road used by Yunus Emre in his poems, what is meant by the concept of being on the road and how Yunus works it in his poems.

Keywords: Yunus Emre, Turkish-Islamic Literature, The Road, Being On The Way, Divine Love

YUNUS EMRE DİVANI'NIN ARNAVUTÇAYA ÇEVİRİSİ

Arianit MUSTAFA

Yüksek Lisans Öğrencisi (KOSOVA)

arianitmustafa8@gmail.com

ORCID: 0000-0003-3548-5565

Özet

Eserleri yalnızca Türk değil, farklı ülkelerden olan araştırmacıların da büyük ilgisini çekmiştir. Anadolu'dan Balkanlara kadar uzayan Yunus Emre'ye karşı sevgi yıllarca devam etmektedir. Kosova'da şairin şiirleri Arnavutça, Boşnakça ve İngilizceye tercüme edilerek Yunus'u her yönünden tanıtılmasına vesile olmaktadır. Buna da büyük katkı sağlayan arasında Yunus Emre Enstitüsü gelmektedir. Anadolu Selçuklu Devleti döneminde din ve ilim alanlarında Arapça kullanılıyorken diğer yandan edebiyat dili olan Farsça çeşitli nedenlerden dolayı saray dili olup resmi dil konumuna gelmiştir. Böyle çevre olmasına rağmen Yunus Emre ve diğer şairler sayesinde Türkçe edebî bir dil hâline getirilmiştir. Yunus'un dilini en güzel şekilde kullanması ve geliştirmesi onu bu dönemin en büyük şairlerden biri kılmıştır.

Yunus Emre'nin hayatıyla ilgili bilgileri, kullanılan o dönemki dilin zenginliğini içeren Divan büyük bir değere sahiptir. Yaşadığı devir, siyasi mezhepler ve din konusunda zor bir dönemdi. Allah'a olan sevgisi ve tasavvuf fikirlerini kâğıda döküp batıl inançlara karşı birliğin ortaya çıkmasından önemli görevleri yapmaya çalışmıştır. İlâhîleri Anadolu ve Rumeli'nin en uzak köşelerine kadar ulaşmış ve halkın hafızasında yüzyıllarca yaşamıştır. Eserin birkaç nüshası olduğundan aynı şiirlerin ayrı divanlarda farklı yazılış biçimleri görülmektedir. Buna rağmen bu şiirler canlılığını koruyarak günümüze kadar okuna gelmiştir.

Mithat Hoca tarafından "Junus Emre Divanı" adlı eser Arnavutçaya çevrilmesine rağmen orada çok sayıda Arapça ve Farsça ile birlikte Türkçe kelimelere de rastlanmaktadır. Çalışmada bunun üzerine halen Arnavutçada kullanılan sözcüklerin örnekleri verilmiştir.

Türk milli şairi Yunus Emre'nin Divanı veya Şiirsel Eseri, felsefi-mistik bir didaktik şiirdir. Fikir - işin akseni, insanı kuşkusuz ekolojik olmayan bir varlık olarak tanımlayan ölümün kaçınılmazlığı, bu dünyadaki yaşamına ve faaliyetine anlam verecek başka bir dünyanın varlığının gerekliliğidir. Yaklaşık 700 yıldır ağızdan ağza aktarılan, dinî şarkıların ve ilâhîlerin metni haline gelen gönül adamı Yunus Emre'nin Divanı'nın önünde duran, bazı beyitleri meşhur olmuştur. Türk kültürünün ve medeniyetinin oluşumuna büyük katkılarda bulunmuş, kendi kişiliğinin yanı sıra ağızdan ağza böyle aktarılması, gerçekten en derin duygudur.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, Divan, Arnavutça.

TRANSLATION OF YUNUS EMRE DIVANI INTO ALBANIA

Abstract

His works have attracted the attention of not only Turkish researchers, but also researchers from different countries. Love for Yunus Emre, who stretches from Anatolia to the Balkans, has been going on for years. In Kosovo, the poet's poems are translated into Albanian, Bosnian and English, and are instrumental in introducing Yunus from all aspects. Yunus Emre Institute is among the major contributors to this. During the period of the Anatolian Seljuk State, Arabic was used in the fields of religion and science, on the other hand, Persian, which is the language of literature, became the official language of the palace due to various reasons. Despite such an environment, Yunus Emre and other poets managed to make Turkish a literary language. Yunus's use and development of his language in the best way made him one of the greatest poets of this period.

The Divan, which contains the information about Yunus Emre's life and the richness of the language used in that period, has a great value. It was a difficult time in terms of political sects and religion in his time. He put his love for God and his ideas of Sufism on paper and tried to fulfill important duties in the emergence of unity against superstitions. His hymns reached the farthest corners of Anatolia and Rumelia and lived for centuries in the memory of the people. Since the work has several copies, different spelling forms of the same poems are seen in separate divans. Despite this, these poems have been read until today, preserving their vitality.

Although the work named "Yunus Emre Divani" was translated into Albanian by Mithat Hoca, there are many Arabic and Persian and Turkish words as well. In this study, examples of the words still used in Albanian are given.

The Divan or Poetic Work of Turkish national poet Yunus Emre is a philosophical-mystical didactic poem. The idea - the axis of the work, the inevitability of death, which defines man as an undoubtedly non-ecological being, is the necessity of the existence of another world that will give meaning to his life and activity in this world. Some verses of Yunus Emre, the man of heart who have been transmitted word of mouth for about 700 years and become the text of religious songs and hymns, have become famous. He made a great contribution to the formation of Turkish culture and civilization, and his personal personality and his mouth-to-mouth expression is truly the deepest emotion.

Keywords: Yunus Emre, Divan, Albanian.

“KIĞIRMAK” SÖZCÜĞÜ ÜZERİNE

Prof. Dr. Beyhan KESİK

Giresun Üniversitesi

beyhan.kesik@giresun.edu.tr

ORCID: 0000-0003-3495-4745

Özet

Yunus Emre, Türk edebiyatının en önemli isimlerinden biridir. O, Türk halkının gönlüne dokunmuş ve böylelikle sevgi ve saygıyla anılagelmiştir. Kendine has üslubuyla pek çok manzume kaleme almış ve bunların çeşitli neşirleri yapılmıştır. Yaşadığı yüzyılda, Anadolu sahasında Oğuz Türklerinin konuşup yazdığı yazı dilinin büyük bir temsilcisi olan şair, Eski Anadolu Türkçesinin oluşumuna büyük katkılar sağlamıştır. O; sade bir dil ile yazmış, pek çok Arapça ve Farsça kelimeyi Türkçenin ses yapısına uyarlayarak kullanmış, günümüzde unutulmuş olan ve bir kısmı sadece ağızlarda yaşayan “arkuru, üzme, ayruk, bezek, kezek, dikçi, genez, pusarık, sağınmak, sınık, tükeli, iye, sünük” gibi birçok arkaik kelimeye şiirlerinde yer vermiştir. Sözlüklerde anlamı “çağırma, davet etmek, seslenmek, haykırmak; koyun ve keçileri çağırma; (horoz için) ötmek; bükme; yiğitlik gösterme, yenme; yollama” olarak verilen *kığırma* sözcüğü de şairin kullandığı arkaik kelimeler arasındadır.

Çalışmamızda söz konusu sözcüğün yer aldığı farklı edebî metinlerden örnek verildikten sonra, Yunus Emre'nin şiirlerinde ne şekilde yer aldığı incelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, arkaik, *kığırma*, Türkçe.

ON THE WORD "KIĞIRMAK"

Abstract

A key figure in Turkish literature, Yunus Emre's unique poetry and writing style are still enjoyed by millions, who very much remember him with love and respect. When alive, he was a great representative of oral and written idiom of the Oghuz Turks in Anatolia. In fact, he had played a huge role in shaping Old Anatolian Turkish. He was very much an advocate of using plain language. While he did use many an Arabism and Persianism, he nevertheless adapted them to Turkish's phonological structure. Moreover, he peppered his poetry with many a now forgotten word -- arkuru, üzme, ayruk, bezek, kezek, dikçi, genez, pusarık, sağınmak, sınık, tükeli, iye, and sünük, to name a few. One such a verb is "kığırma," which wears a coat of many colours according to most [Turkish] dictionaries when it comes to meaning: "to call, to invite, to shout; to call sheep and goats; to crow (i.e. for a rooster); to bend; to show bravery, to send, do wiggle. Our study features two parts. In the first part, we give examples of *kığırma*, citing different literary texts featuring the word. In the second part, we've attempted to examine how Yunus Emre has used the verb in his own poetry.

Keywords: Yunus Emre, archaic, *kığırma*.

KÜLTÜREL AKTARIMDA PUL TASARIMLARI: YUNUS EMRE TEMALİ PULLAR

Doç. Dr. Burak Erhan TARLAKAZAN

Kastamonu Üniversitesi

btarlakazan@kastamonu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-5826-2148

Özet

“Millet” kavramının önemli bileşenlerinden biri kültürdür. Toplumsallaşmanın bir gereği ve sosyal yaşamın temeli olan kültür nesilden nesile aktararak toplum bilinci zenginleştirilmekte, kültürel kimlik gelişmekte, millet olgusu sağlamlaşmaktadır.

Kültür, içeriğinin genişliği dikkate alındığında pek çok şekilde ifade edilebilecek bir kavramdır. En basit tanımı ile kültür bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünüdür. Toplum bilimi açısından ele alındığında daha kapsamlı bir tanımlama ortaya çıkar. Kültür; tarihsel ve toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan her türlü değerlerle bunları kullanmada, sonraki kuşaklara iletmeye kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların tümüdür.

Türk kültürü maddi, manevi, somut, somut olmayan pek çok değere sahiptir. Bu değerlerin çeşitliliği ve zenginliği bir taraftan ülkenin kalkınmasına yardımcı olurken diğer yandan gerek toplumsal sosyal yaşamda gerekse uluslararası anlamda hafıza oluşturan kültürel kimliği yaşatmaktadır.

Küreselleşme ile birlikte farklı kültür coğrafyalarından insanlar, başta göç olmak üzere, iş imkânları ve sosyo-ekonomik koşullar, farklı sosyal ve kültürel ortamları yakından görme, turistik seyahatler, eğitim alma, vb. sebeplerle bir araya gelerek iletişim kurmaktadır. Bu da içinde bulunulan kültürü etkileyen bir unsur olarak karşımıza çıkmakta, kimi olumlu kültürel etkileşimler gerçekleşebilirken, olumsuz anlamda ise genç neslin kendi kültürüne yabancılaştığı görülebilmektedir.

Kültürel bozulma diye adlandırabileceğimiz bu durum karşısında, içinde bulunduğumuz kültürel yapının korunması ve kültürel öğelerin korunarak nesilden nesile aktarılması gerekmektedir.

Kültürel öğeler; eğitim, dil, yazılı metinler, resim-fotoğraf, kitap, görsel-işitsel medya ortamları, müzeler, vb. unsurlarla aktarılabilmektedir. Kültürel aktarım araçlarından biri de görsel bir iletişim dili kullanan pul tasarımlarıdır.

Postacılık hizmetlerinde, hizmet bedelinin ödenmesine dair makbuz olarak ortaya çıkan pullar; üzerinde yer verilen unsurlarla, hem tarihe mal olmuş kişi olay ve durumları görsel olarak yansıtmakta, hem de yaşanmışlıkları gelecek kuşaklara ileten bir kültür elçisi olarak görevini günümüzde de sürdürmektedir. Aynı zamanda dünya çapında önemli bir koleksiyon aracı olması sebebiyle, farklı kültürlerle ait görsel sembollerin tanınmasında da aracılık rolü üstlenmektedir.

Yıllık planlamalar çerçevesinde hazırlanan pul tasarımlarında tarihi, turistik, sosyal, coğrafi, doğal, çevresel, özel günler-kişiler, vb. gibi pek çok konu ele alınmaktadır. Pullarda yer verilen konulardan biri de önemli şahsiyetlerdir. Bu anlamda Yunus Emre de pul tasarımlarında yerini almış Türk dili ve tarihi açısından önemli bir kişiliktir.

Yunus Emre Anadolu coğrafyasında yetişen, Türk İslam Medeniyetinin hayat bulmasında önemli rolü olan mutasavvıflardan biridir. O, ayrıca sevgi ve hoşgörünün en büyük mimarlarından ve insanlığın manevi birleştiricisi olan bir şair olarak Türk kültür tarihi açısından önemli bir yere sahiptir.

Yunus Emre'nin bir başka temel özelliği de kullandığı dildir. O, öz Türkçeyi şiirlerinde yalın ve en veciz haliyle kullanarak, milli birlik ve beraberliğimizin harcı olmuş, “millet” kavramının yerleşmesi bakımından tarihi bir bilinç oluşmasına vesile olmuştur.

Bu anlamda, onun hayatı, düşünceleri, eserleri, kullandığı dil, tasavvufa getirdiği derinlik ve evrensel insan sevgisinin doğru bir biçimde bilinmesi, anlaşılması ve anlatılması gerekmektedir. Bu ayrıca manevi kültürel mirasımızın aktarılması açısından son derece önemlidir.

Bu çalışmada amaç Türkiye Cumhuriyeti pullarında yer alan önemli şahsiyetler teması temelinde Yunus Emre konulu pulları incelemektir. Cumhuriyet dönemi posta pullarında yer verilen Yunus Emre konulu pullar örneklem olarak seçilmiştir. Araştırma yöntemi olarak, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama yöntemi kullanılmış, ayrıca pulların görsel analizi yapılmıştır.

Yapılan değerlendirmeye göre göre; Türk kültür tarihinde önemli bir yere sahip olan Yunus Emre'ye ait çok fazla pul tasarımının yapılmamış olduğu tespit edilmiştir. Pullarda genel anlamda Yunus Emre'ye ait portre illüstrasyonlarına yer verildiği ve bu portre çalışmalarının hemen hepsinde aynı görsellerin kullanıldığı görülmüş bu kapsamda öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Grafik tasarım, İletişim, Posta Pulu, Yunus Emre.

STAMP DESIGNS IN CULTURAL TRANSMISSION: YUNUS EMRE THEME STAMPS

Abstract

One of the important components of the "nation" concept is culture. The culture, which is a necessity of socialization and the basis of social life, is transferred from generation to generation, enriching the consciousness of society, developing cultural identity and strengthening the phenomenon of nation.

Culture is a concept that can be expressed in many ways, considering the breadth of its content. In its simplest definition, culture is the whole of thoughts and works of art specific to a society or community. When considered in terms of social science, a more comprehensive definition emerges. Culture; It is all the tools used in using all kinds of values created in the historical and social development process, and in transmitting them to the next generations, and showing the measure of human domination over the natural and social environment.

Turkish culture has many material, spiritual, tangible and intangible values. The diversity and richness of these values, on the one hand, help the development of the country, on the other hand, maintain the cultural identity that creates memory both in social life and internationally.

With globalization, people from different cultural geographies, especially migration, job opportunities and socio-economic conditions, seeing different social and cultural environments closely, touristic travels, receiving education, etc. It communicates by coming together for reasons. This appears to be a factor affecting the current culture, and while some positive cultural interactions may occur, it can be seen that the young generation is alienated from its own culture in a negative sense.

In the face of this situation, which we can call as cultural deterioration, the cultural structure we are in must be protected and cultural elements must be preserved and transferred from generation to generation.

Cultural items; education, language, written texts, pictures-photography, books, audio-visual media, museums, etc. Can be transferred with elements. One of the cultural transmission tools is stamp designs that use a visual communication language.

Stamps that appear as a receipt for the payment of the service fee in postal services; With the elements on it, he not only visually reflects historical events and situations, but also continues his duty as a cultural ambassador that conveys experiences to future generations. At the same time, as it is an important collection tool around the world, it also acts as an intermediary in the recognition of visual symbols belonging to different cultures.

In stamp designs prepared within the framework of annual plans, historical, touristic, social, geographical, natural, environmental, special days-persons, etc. Many topics such as are covered. One of the subjects included in the stamps is important personalities. In this sense, he is an important personality in terms of Turkish language and history, who took his place in stamp designs in Yunus Emre.

Yunus Emre is one of the Sufis who grew up in the Anatolian geography and played an important role in the revival of the Turkish-Islamic Civilization. He also has an important place in Turkish cultural

history as one of the greatest architects of love and good looks and a poet who is a spiritual unifier of humanity.

Another main feature of Yunus Emre is the language he uses. By using pure Turkish in his poems, he has been a part of our national unity and solidarity, and has been instrumental in the formation of a historical consciousness in terms of the settlement of "nation".

In this sense, his life, thoughts, works, the language he uses, the depth he brings to Sufism and the universal human love must be accurately known, understood and explained. This is also extremely important in terms of transmitting our spiritual cultural heritage.

This study aims Situated on the basis of important personalities in contact with the Republic of Turkey on postage stamps is to examine Yunus Emre. Stamps with the theme of Yunus Emre on the postage stamps of the Republic period were selected as samples. As a research method, one of the qualitative research methods, descriptive scanning method was used and visual analysis of the stamps was made.

According to the evaluation made; It has been determined that there are not many stamp designs belonging to Yunus Emre, who has an important place in Turkish cultural history. It has been seen that the stamps include portraits of Yunus Emre in general and the same visuals are used in almost all of these portrait works. In this context, suggestions have been developed.

Keywords: *Graphic design, Communication, Postage Stamp, Yunus Emre.*

YUNUS EMRE’NİN RİSALETÜ’N-NUSHİYYE ADLI ESERİNDE SABIR EĞİTİMİ

Prof. Dr. Cem TUNA

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

cem.topsakal@erdogan.edu.tr

ORCID: 0000-0002-6846-8676

TDE Öğretmeni Yusuf YILDIRIM

Karaman Abdullah Tayyar Anadolu Lisesi

yusufxyildirim@gmail.com

ORCID: 0000-0001-7417-8459

Özet

Sabır, ahlaki bir kavram olarak, başa gelen musibetlerden dolayı Allah’tan başka kimseye şikâyetçi olmamak, yakınmamak, sızlanmamak; nefse ağır gelen ve hoşla gitmeyen şeyler karşısında dünya ve ahiret yararını düşünerek, ruhi dengeyi bozmamak için insanın kalbinde bulunmakta olan sükûnet ve dayanma gücü demektir. Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi (4-8. Sınıflar) öğretim programında yer alan değerlerden biri de sabırdır. İlkokul ve ortaokulda öğrencilere bir değer olarak sabır eğitimi verilmektedir. Bu çalışmada Yunus Emre’nin *Risaletü’n-nushiyye* adlı eserinde sabır eğitimi incelenmiştir. Yusuf Yıldırım tarafından hazırlanan ve 2017 yılında Duru Bulgur Yayınlarından çıkarılan “*Risâletü’n-nushiyye ve Divân-ı Yûnus Emre Karaman Nûshası*” temel alınmış, diğer eserlerden de yararlanılmıştır. *Risâletü’n-nushiyye*, müritlere ve okuyuculara yönelik bir eğitim kitabı olarak değerlendirilebilir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesine dayalıdır. ‘*Risaletü’n nushiyye*’nin içinde yer alan beyitler okunarak araştırma sorularına cevap aranmıştır. Sabır eğitimi ile ilgili görülen dizeler bulgu olarak saptanmış, elde edilen bulgulara nitel veri analizlerinden içerik analizi uygulanmıştır. Bu amaçla toplanan veriler önce sabır eğitimi olarak kavramsallaştırılmış, daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmiş ve buna göre veriyi açıklayan temalar öğretim ilke, yöntem, teknik ve amaç olarak saptanmıştır. Bulgular ve sonuç olarak; eserde sabır eğitiminde hedefe görelilik ilkesi göz önünde bulundurulmuştur. *Risaletü’n-nushiyye* dinleyici ve okuyucu merkezli bir eser olduğundan bu bildiri de öğrenciye görelilik ilkesi işlenmiştir. Yunus Emre öncelikle insandaki olumsuz özelliklerden buşunun (öfkenin) panzehiri olarak sabrı öne çıkarır. Öfke düşünmeden, sonuçları hesap etmeden hızlıca, alelacele harekete geçer. Öfke kolay iken sabır çok zordur. Öfkenin sonuçları yıkıcı iken sabrınki ödüllendiricidir. Yunus Emre’de sabır tekli bir yapı olmayıp kendi içinde çeşitleri ve unsurları olan hiyerarşik bir davranış özelliğidir. Sabır süreci, Kur’ân-ı Kerîm’de yer alan Yusuf (a. s.) Peygamber’in başından geçenler anlatılarak somuttan soyuta ilkesi ve örnek olay yöntemi kullanılmıştır. Kur’ân-ı Kerîm’de Peygamberimizin Miraç hadisesi ve Musa (a.s.) Peygamber’in Tur Dağı’ndaki Allah ile mülâkatı anlatılarak bilinen konular açıklanmış, sabırla arşa çıkılacağı, Allah’a yakın olunacağı belirtilerek bilinenden bilinmeyene ilkesi verilmiştir. Yunus Emre’ye göre tevazu (alçak gönüllülük) kişiliğin temeli, sabır da diğer kişilik özelliklerinin üzerinde yükseldiği direkler, sütunlardır. Kanaatkarlık, alçakgönüllülük, doğruluk, güven, gibi ana özellikler; deyim yerinde ise sabra düğümle bağlıdır. Sabır, enine boyuna düşünmenin, aklın etkin kullanıldığı bir zemindir. Böylece insan sabırla doğru ve sağlam adımlar atmayı öğrenir. Bu süreç de insanda saygınlığı arttırır. Sabrın en büyük meyvesi, zorlukların üstesinden gelme, zafer ve başarıdır. Sabır, teoriden çok uygulama yönü ağır basan bir davranıştır. Bu da birikim ve deneyim demektir. Birikim ve deneyim ise insanı her zorlukta bir üste taşıyan niteliklerdir, kazanımlardır. Büyüklerin yolu ve emaneti olan sabır eğitimi, yaparak-yaşayarak öğrenilir. Bu şekilde eğitimde yaparak-yaşayarak öğrenme ilkesi üzerinde durulur. Sabır eğitimi bireyi düzeltir, geliştirir ve yüceltir. Bu durum, Türk Milli Eğitim Sistemi’nin genel amaçları arasında yer alan kişilik gelişimine uygundur. Özüm senerek ve içselleştirilerek etkin kılınan sabırla; karşıtı acelecilik, tahammülsüzlük ve öfke ise kontrol altına alınmış olur.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, Risaletü’n-nushiyye, öfke, sabır eğitimi, öğretim ilkeleri

PATIENCE EDUCATION IN THE WORK OF YUNUS EMRE'S RISALET, NUSHIYYE

Abstract

Patience, as a moral concept, is not to complain, not to complain, not to complain to anyone other than Allah because of the misfortunes that have happened; It means the calmness and endurance in the human heart in order not to disturb the spiritual balance by considering the benefits of the world and the hereafter against things that are heavy and unpleasant to the soul. Patience is one of the values included in the Ministry of National Education Primary Education Religious Culture and Moral Knowledge lesson (Grades 4-8) curriculum. Patience training is given to students as a value in primary and secondary schools. In this study, patience training was examined in Yunus Emre's Risaletü's work named Nushiyye. The "Risâletü'n-Nushiyye and Divân-ı Yûnus Emre Karaman Copy" prepared by Yusuf Yıldırım and published by Duru Bulgur Publications in 2017 was taken as the basis. Risâletü'n-Nushiyye can be considered as an educational book for the disciples and readers. The study is based on document analysis, one of the qualitative research methods. 'The couplets in the Prophet's Nushiyye were read and answers were sought for the research questions. The lines seen about patience training were determined as findings, and content analysis from qualitative data analysis was applied to the findings. The data collected for this purpose were first conceptualized as patience training, then organized logically according to the emerging concepts, and accordingly, the themes explaining the data were determined as teaching principles, methods, techniques and goals.

Findings and as a result; In the work, the principle of relativity to the target has been taken into consideration in the training of patience. The principle of relativity to the student has been processed by taking the work to the center that reads the work. Yunus Emre, first of all, highlights the negative traits in humans as the antidote to anger. In anger, people act quickly, without thinking or calculating the results. While anger is easy, patience is very difficult. While the consequences of anger are devastating, patience is rewarding.

In Yunus Emre, patience is not a single structure, but a hierarchical behavioral feature with its varieties and elements. The process of patience, what happened to the Prophet Yusuf (a..s.) in the Quran, and the concrete-to-abstract principle and the case study method were used. In the Qur'an, the Prophet's Ascension incident and Moses (a.s.) were explained by explaining the known issues with Allah on Mount Tur, and the principle of the unknown is given, stating that they will rise patiently and be close to Allah.

Patience is a basic behavior on which other personality traits are attached and based. Main features such as frugality, humility, truthfulness, trust, truthfulness; the phrase is attached to patience. Patience is a platform for thinking through and using the mind effectively. Thus, a person learns to take correct and firm steps with patience. This process increases the dignity value of the human being.

The greatest fruit of patience is overcoming difficulties, also known as victory. Patience is an act that is more practical than theory. This means knowledge and experience. Accumulation and experience are qualities and achievements that carry people to a higher level in every difficulty.

Patience training, which is the way and entrusted to the elders, is learned by doing and living. In this way, the principle of learning by doing is emphasized in education. Patience training corrects, develops and glorifies the individual. This situation is in line with personality development, which is among the general objectives of the Turkish National Education System. Patience must be internalized and become a feature of personality. Impatience, anger, which is the opposite of patience, must be taken under control. It can be stated that Yunus Emre pays attention to the principle of openness by using patience training in a language that readers can understand.

Keywords: yunus emre, risaletü'n nushiyye, anger, patience training, teaching principles

YUNUS EMRE’NİN RİSALETÜ’N NUSHİYYE ADLI ESERİNDE DEYİMLER

Dzhennet BEIBUDOVA

YTB Doktora Öğrencisi (UKRAYNA)

dzhennett@gmail.com

ORCID: 0000-0003-0632-771X

Özet

Yunus Emre, ilk mutasavvıflardan, büyük Türk şairleri ve düşünürlerden biridir. Onun hayatı hakkında birçok efsane bulunmaktadır. Doğum ve ölüm tarihi net olarak bilinmemekle birlikte, 13. yy’ın ikinci çeyreği ile 14. yy’ın ilk çeyreğinde yaşadığı tahmin edilmektedir. Bazı kaynaklara göre Yunus Emre, M. 1238 yılında dünyaya gelmiştir. Kaynaklarda, Yunus Emre’nin Sakarya nehrinin yakınlarında, Karaman veya Aksaray şehrinde dünyaya geldiği belirtilmektedir. Yunus Emre daha çok hayatı hakkındaki bilgilerle değil, şiirleriyle tanınmaktadır. Bu durum, onun hakkında biyografik hiçbir malumatın olmadığı anlamına gelmemektedir. Halk, şiirleriyle yaşattığı Yunus Emre’ye menkıbevi bir hayat hikâyesi de oluşturmuştur. Kırk yıl boyunca ünlü bir mutasavvıf ve şeyh Tapduk Emre’nin öğrencisi olan Yunus Emre, derviş olarak bildiklerini halk ile paylaşmıştır. Şiirlerinde Allah’a olan aşkı dile getiren şair, Allah’a doğru giden yolun iyilik üzerinden geçtiğini her fırsatta dile getirmiştir. Yunus Emre, Anadolu’da tasavvuf kültürünün oluşmasında etkin bir rol oynamış, Anadolu’nun mânevî mimârlarından biridir. Risâletü’n-nushiyye, Yunus Emre’nin 707 (1307) yılında mesnevi şeklinde yazılmış 600 beyitlik bir risâle olan eseridir. Latin harfleriyle çeşitli neşrileri yapılmış olan eser, Mustafa Tatçı, Abdülbaki Gölpınarlı tarafından incelenmiştir. Genellikle birden çok sözcük ögesiden ibaret olan deyimler, dilin önemli bir parçasıdır. Halk arasında sık sık kullanılmakta, bilim adamları tarafından incelenmekte, dili zenginleştirmektedir. Deyimleri bilmek demek, halkın yaşama dair düşüncelerini bilmek ve anlamak demektir. Türkiye sahasında deyimler üzerine Zeynep Korkmaz, Asım Aksoy, Özcan Başkan gibi araştırmacılar bilimsel çalışmalar yürütmüştür. Dünyada var olan her bir dilinin olmazsa olmazı olan deyimler, Yunus Emre’nin “Risâletü’n Nushiyye” eserinde de yer almaktadır. Bu çalışmada; Risâletü’n Nushiyye” eserinde yer alan deyimler üzerinde durulacaktır. Çalışma, Ziya Avşar’ın “Nasihatler Kitabı” adlı kitap üzerine yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, Mutasavvıf, Aksaray, Deyimler.

THE IDIOMS IN YUNUS EMRE’S WORK NAMED “RİSALETÜ’N NUSHİYYE”

Abstract

Yunus Emre is the first Sufi, one of the great Turkish poets and thinkers. There are many legends associated with his personality. Although his exact date of birth and death is unknown, it is believed that he lived in the second quarter of the 13th, first quarter of the 14th centuries. According to some sources, Yunus Emre was born in 1238. Sources say that Yunus Emre was born near the Sakarya river, in the city of Karaman or Aksaray. Yunus Emre is known not because his life, but because of his poems. However, this does not mean that there is no bibliographic data about him. The people created an epic story for Yunus Emre, which lives on thanks to his poems. Yunus Emre, a disciple of the famous Sufi and Sheikh Tapduk Emre, for 40 years, has been sharing with the public what he knows as a dervish. Expressing his love for God in his poems, the poet at every opportunity declared that the path to Allah is through good. Yunus Emre was one of the spiritual architects of Anatolia who played an active role in shaping the Sufi culture of Anatolia. Risâletü’n-nushiyye is the work of Yunus Emre, which is a 600-couplet treatise written in the form of mesnevi in 707 (1307). The work, whose various publications were made in Latin letters, was examined by Mustafa Tatçı and Abdülbaki Gölpınarlı. Idioms, which are usually made up of more than one word item, are an important part of the language. It is frequently used among the people, studied by scientists, and enriches the language. Knowing idioms means knowing and understanding people's thoughts about life. In the Turkey, researchers such as Zeynep Korkmaz, Asım Aksoy and Özcan President have conducted scientific studies on idioms. Idioms, that are indispensable for every language existing in the world are also included in Yunus Emre's work named "Risâletü'n Nushiyye". In this study; will be emphasized the idioms from the work "Risâletü'n Nushiyye". The study will be based on Ziya Avşar's "Risâletü'n Nushiyye".

Keywords: *Yunus Emre, Sufi, Aksaray, Idioms.*

Фразеологизмы в произведении Юнуса Эмре «Risaletü'n Nushiyye»

Резюме

Юнус Эмре – первый суфист, один из великих турецких поэтов и мыслителей. Существует множество легенд, связанных с его личностью. Несмотря на то, что его дата рождения и смерти точно неизвестна, предполагаемо, он жил во второй четверти 13-го, первой четверти 14-го веков. Согласно некоторым источникам, Юнус Эмре, родился в 1238 году. Источники говорят, что Юнус Эмре родился неподалеку речки Сакарья, в городе Караман либо Аксарай.

Юнус Эмре, известен больше не информацией о своей жизни, а своими стихами. Однако, это не означает, что не существует никаких библиографических данных о нем. Народ, создал эпическую историю для Юнуса Эмре, которая живет благодаря его стихам.

Юнус Эмре, ученик известного суфия и шейха Таппука Эмре, в течение 40 лет, делился с общественностью тем, что он знает как дервиш. Выражая свою любовь к Богу в своих стихах, поэт при каждой возможности заявлял, что путь к Аллаху проходит через добро. Юнус Эмре был одним из духовных архитекторов Анатолии, сыгравших активную роль в формировании суфийской культуры Анатолии.

Произведение Юнуса Эмре Risaletü'n Nushiyye, состоящее из 600 двустиший, было написано в 707 (1307) году в стиле маснави. Это произведение было много раз опубликовано латиницей. Его исследовали Мустафа Татчы и Абдюльбаки Гьолпынарлы.

Фразеологизмы, состоящие, как правило из больше одного слова, являются важной частью языка. Они часто употребляются в народе, их исследуют учёные. Фразеологизмы делают язык богаче. Знать их – означает знать представление народа о жизни и понимать их. В Турции исследованием фразеологизмов занимались Зейнеп Коркмаз, Асым Аксой и Озджан Башкан.

Фразеологизмы, являются неотъемлемой частью каждого языка в мире. В этой работе речь пойдет о фразеологизмах в произведении Юнуса Эмре “Risaletü'n Nushiyye” («Книга Наставлений»). Работа будет основана на книге Зийи Афшара «Книга Наставлений».

Ключевые слова: Юнус Эмре, Суфий, Аксарай, Фразеологизмы.

TİYATRO AFİŞLERİNDE YUNUS EMRE

Doç. Dr. Elif TARLAKAZAN

Kastamonu Üniversitesi

etarlakazan@kastamonu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-5381-9755

Özet

Sanat, teknik yeterliliği, güzelliği, duygusal gücü veya kavramsal fikirleri ifade etmek için yaratıcı hayal gücünü içeren çok çeşitli insan faaliyetleridir. Sanat yapan kişiye sanatçı denilmektedir. Sanatçı yaratıcı ve teknik becerisini ifade eden, güzellikleri, duygu ve düşünceleri, hisleri nedeniyle takdir edilmeyi bekler. Sanat, genellikle iletişimsel veya estetik bir amacı olan insanlar tarafından yapılan herhangi bir faaliyet veya ürün olarak anlaşılır. Bir fikri, bir duyguyu veya daha genel olarak bir dünya görüşünü ifade eden şeydir. Sanatın tanımı öznel ve tartışmalı olmakla birlikte kavramın kendisi yüzyıllar boyunca değişmiştir. 20. yüzyıl, sanat anlayışımızda bir dönüm noktası olmuş, yeni yorumlara açık, sabitlenemeyecek kadar akışkan, gelişen ve küresel bir kavram olarak karşımıza çıkmıştır. Sanat ve onu meydana getiren ürün yani tasarımı birbirinden ayrı düşünmek imkânsızdır. Her kültürün doğasında bulunan fikirleri ve değerleri zaman boyunca aktaran kültürel olgu tasarımdır. Tasarım bir kültür bileşenidir. Rolü estetik bileşenlerle zamanla değişmiştir. İnsan, hayatını anlamlandırmada, yönlendirmede ve yetkinleştirme de sanat eserlerinden yani kültür miraslarımızdan faydalanır. Yaşam tarzı, dil, düşünce ve duygu birikimi olarak adlandırılan kültür, toplumun kimliğidir. Sanatın geleneksel kategorileri arasında edebiyat (şiir, drama, hikaye vb.) yazılı ve sözlü eserleri, görsel sanatlar (resim, heykel, mozaik, seramik vb.) plastik sanatları, sahne sanatları (tiyatro, dans, müzik vb.) performans sanatlarını bulunmaktadır. Sanatçı eseriyle bir olay, kavram, duygu, fikir, direniş, sitem, arzu, gibi şeyler hakkında topluma mesaj verir. Tiyatro, bir sahnede, seyirciler önünde oyuncuların sergilemesi amacıyla hazırlanmış gösterilerdir. Bir tiyatro oyununun yazılması, kurgulanması ve sergilenmesi ne denli önemli ise, oyununun halka tanıtılması ve duyurulması da o kadar önemlidir. İşte bu noktada devreye tiyatro afişleri girer. Grafik tasarım ürünleri arasında önemini kaybetmeden yer almakta, kültür aktarımında basamak olmaya devam etmektedir. Afiş genellikle metin ve görüntü bileşenlerinden oluşur. Modern çağda, afişler genellikle bir reklam biçimi olarak, belirli mesajları paylaşmak için de kullanılır. Baskı endüstrisindeki litografi gibi gelişmeler sayesinde afişler 1800'lerin ortalarında popüler hale gelmiştir. Bu, sözcükleri ve resimleri birden çok kopyaya aktarmak için renkli mürekkep ve metal levhalar kullanılarak basılı materyallerin toplu olarak üretilebileceği anlamına gelmektedir. Yüzyıllar öncesinde izleyiciyle tanıtım yapmak, mal veya hizmetin satışında etkin rol oynamak amacıyla gündeme gelen afiş, grafik tasarımın önemli tanıtım ürünlerinden biri olarak halen tanıtım aracı olarak etkisini sürdürmektedir. Afişte tipografi ve görsel taşıdığı mesajı daha da netleştiren bir önemli unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Afişte tipografi ve görsel hiyerarşisi birbirini destekleyecek, birbirinin önüne geçmeyecek şekilde orantılı biçimde ayarlanmalıdır. Bu unsurların bileşimi öyle olmalıdır ki, biçim konuşurken yazı biçimlendirilmelidir. Yunus Emre, geçmişten günümüze Türk edebiyatı üzerinde önemli bir etkide bulunmuştur. Çünkü Yunus Emre, daha çok kendi çağının ve yöresinin sözlü Türkçesiyle eserler besteleyen bilinen ilk şairlerden biridir. Çalışmaya konu olan, Yunus Emre; yaşamı boyunca derviş olduğunu iddia etmemiş, kendisini şeyh veya padişah olarak tanımlamamıştır. Hak'ın varlığında Hak'tan memnun olarak yok olmanın mutluluğunu elde etmeye çalışan, aynı zamanda garibler için bir umut kaynağı haline gelmiş bir zattır. Yunus, Anadolu halkıyla hep iç içe olmuştur, öyle ki şiirlerinde halkın anlayacağı dili kullandığı için en karmaşık, en derin ve kafa karıştırıcı gerçekleri insanlara kendi dillerinde açıklamış ve şiirlerinde aktarılanları anlamalarını kolaylaştırmıştır. Çalışmada Yunus Emre'nin hayatı, manevi yönü ve eserlerini konu alan tiyatro afiş tasarımları, sembolik değerler ve imgeler, afiş örnekleri ve afiş tasarımına yansımaları ekseninde yorumlanacaktır. Ulaşılan toplam afiş sayısı yedi'dir. Araştırma kapsamında tam sayım örnekleme yapılmıştır. Afişlerin genel değerlendirmesinde içerik analizi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, afiş, kültür, sanat, tiyatro.

YUNUS EMRE IN THEATER POSTERS

Abstract

Art is a wide variety of (products) human activities that involve the creative imagination to express technical competence, beauty, emotional power, or conceptual ideas. A person who makes art is called an artist. Expressing his creative and technical skill, the artist expects to be appreciated for his beauty, feelings, thoughts and feelings. Art is often understood as any activity or product made by people with a communicative or aesthetic purpose - what expresses an idea, an emotion, or more generally a worldview. Although the definition of art is subjective and controversial, the concept itself has changed over the centuries. The 20th century has been a turning point in our understanding of art, it has emerged as a fluid, developing and global concept that is open to new interpretations, too fluid to be fixed. It is impossible to consider art and the product that created it, that is, design separately. The cultural phenomenon that conveys the ideas and values inherent in every culture over time is design. Design is a cultural component. Its role has changed over time with aesthetic components. Human beings benefit from works of art, that is, our cultural heritage, in making meaning, orienting and empowering their life. Culture, which is called lifestyle, language, thought and emotional accumulation, is the identity of society. Traditional categories of art include literature (poetry, drama, story, etc.) written and oral works, visual arts (painting, sculpture, mosaic, ceramics, etc.), plastic arts, performing arts (theater, dance, music, etc.) performance arts. With his work, the artist gives a message to the society about things such as an event, concept, emotion, idea, resistance, reproach, desire. Theater is a show prepared for the actors to perform on a stage in front of the audience. The more important it is to write, edit and exhibit a play, the more important it is to introduce and announce the play to the public. At this point, theater posters come into play. It is among the graphic design products without losing its importance and continues to be a step in cultural transfer. The poster is usually composed of text and image components. In the modern era, posters are also used to share specific messages, often as a form of advertising. Thanks to advances in the printing industry such as lithography, posters became popular in the mid-1800s. This means that printed materials can be mass produced, using colored ink and metal sheets to transfer words and images into multiple copies. The poster, which came to the fore centuries ago with the aim of promoting with the audience and playing an active role in the sale of goods or services, still continues its effect as a promotional tool as one of the important promotional products of graphic design. Typography and visuals on the poster emerge as an important element that further clarifies the message it conveys. Typography and visual hierarchy on the poster should be proportionally arranged so that they support each other and do not override each other. The combination of these elements should be such that the writing should be formed while speaking. Yunus Emre has had an important influence on Turkish literature from past to present, because Yunus Emre is one of the first known poets to compose works mostly in the oral Turkish of his age and region.

The subject of the study, Yunus Emre; He did not claim to be a dervish or describe himself as a sheikh or a sultan throughout his life. He is a person who tries to attain the happiness of disappearing in the presence of God by being content with the Truth, and at the same time has become a source of hope for the poor. Yunus has always been intertwined with the Anatolian people, so that since he used the language that the people would understand in his poems, he explained the most complex, deepest and confusing facts to people in their own language and made it easier for them to understand what was conveyed in his poems. In this study, theater poster designs, symbolic values and images, which are about Yunus Emre's life, spiritual aspect and works, will be interpreted in the axis of poster samples and their reflection on the poster design. The total number of posters reached is seven. Full count sampling was done within the scope of the research. Content analysis was used in the general evaluation of the posters.

Keywords: *Yunus Emre, poster, culture, art, theatre.*

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YUNUS EMRE ŞİİRLERİYLE DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİ (A2-B1 SEVİYESİ)

Öğr. Gör. Esra Merve OĞRAŞ

Bursa Uludağ Üniversitesi

emerveogras@uludag.edu.tr

ORCID:0000-0001-5041-7216

Özet

Türkçe, köklü bir geçmişe sahip, dünyanın birçok bölgesinde yüzyıllarca konuşma ve yazı dili olarak kullanılan dünyanın en kadim dillerindendir. Ayrıca günümüzde Doğu Avrupa'dan Asya'nın en uç noktalarına kadar konuşulan yaklaşık 200 milyon insanın anlaşmasına imkân sağlayan bir iletişim aracı olarak dünyanın en çok kullanılan ve konuşulan dillerinden birisidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihi, günümüzden farklı gerekçelerle de olsa oldukça eski dönemlere kadar uzanmaktadır. Kaşgarlı Mahmut'un "*Dîvânu Lugati't-Türk*" ve Ali Şîr Nevâyî'nin "*Muhakemetü'l-Lugateyn*" adlı eserleri, yabancı dil olarak Türkçeyi öğretmek amacıyla kaleme alınan eserlerden birkaçıdır.

Bir dili öğrenmek için o dilin kültürel öğelerini de öğrenmek gerekmektedir. Ülkemizde bulunan uluslararası öğrencilere, Türkçeyi en iyi ve en sağlıklı şekilde öğretmek için kültürel aktarımın da uygulanması noktası önem arz etmektedir. Kültürel değerlerden uzak, sadece basılı kitap kaynaklarına bağlı kalınarak yapılacak olan Türkçe öğretimi amaca hizmet etmeyecektir. Anadolu'daki kültürü yeri geldiğinde yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanmak hem kültürümüzün dünya çapında tanıtılmasına imkân sağlayacak hem de Türkçenin kültürel öğeler çerçevesinde öğretilmesine zemin hazırlayacaktır. Dil öğretiminde bugüne kadar birçok yöntem kullanılmıştır. Günümüzde farklı teknik ve metotların kullanılması dil öğretiminde kolaylık ve çeşitlilik sağlamıştır. Şiirler vasıtasıyla bir dilin belli kurallarının yabancı dil olarak öğretimi de günümüzde rağbet gören yeni yaklaşımlardan biri olmuştur.

Yunus Emre, Anadolu'nun yetiştirdiği en büyük ozanlardan biridir. O, ilahileri ile yaşadığı dönemin çetin şartlarına rağmen gönüllere şifa olmuş, yürekleri serinletmiştir. Bunu yaparken Türkçeyi "ana sütü gibi temiz" bir şekilde kullanmıştır. Zira 13-14. yüzyıllarda onun yüreğinden dökülenler günümüzde hâlâ rahatlıkla anlaşılabilir. Bu yüzyıllarda, Anadolu'da Arapça, Farsça ve Türkçe olmak üzere üç ayrı dilin iç içe olduğu görülmektedir. Yunus Emre, Türkçeye kendine has bir ruh kazandırmış, dili baştanbaşa ilmek ilmek örmüş ve tasavvufun mektep ve medrese görmemiş halk arasında yaygınlaşmasına vesile olmuştur. Halk, her daim gerek şiir meclislerinde gerek umumi yerlerde onun şiirlerini söylemiş, yeri geldiğinde onun şiirlerini bestelemiş, şehir ve köylerde Yunus Emre'nin şiirlerini dilden dile aktararak yaymıştır.

Yunus Emre, insan sevgisini ve muhabbeti şiirlerinde öne çıkaran Anadolu arifidir. Ülkemizin kültürünü dünyaya tanıtmak, medeniyetin incelikli ve kendine özgü dilini kullanarak insani değerlerle örtüşen bir dünya oluşturmak için Yunus Emre'nin öğretilerini bilmek ve uygulamak gerekmektedir. Yunus Emre, ilahileriyle yalnızca Türk dilinin gelişmesine katkı sağlamamış, aynı zamanda muhabbeti temel alan insani değerler üzerine kurduğu tasavvuf anlayışıyla, inanç, dil, köken ayrımı yapmaksızın insanlığın ortak değerler çerçevesinde bir arada yaşamasını hedefleyen mesajları şiirlerinde ortaya koymuştur. Bu bağlamda, onun şiirleri pek tabii olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

Çalışmada, Yunus Emre'nin -Mustafa Tatçı'nın neşrini yaptığı "*Yunus Emre Dîvânı*" esas alınarak kitap üzerinden- şiirleri incelenerek onun bazı şiirleri günümüz Türkçesine aktarılmış ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin A2 ve B1 seviyelerinde uygunluk gösteren yönleri üzerine dil bilgisi çalışması yapılmıştır. Böylece hem Yunus Emre'yi ve onun şiirlerindeki kültürel unsurları, değerleri uluslararası öğrencilere tanıtmaya imkân oluşmuş hem de şiir ile dil bilgisi kurallarının öğretimi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde eğlenceli ve farklı bir teknik olarak uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Türkçe öğretimi, Yunus Emre, Dil bilgisi.

**IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE
GRAMMER TEACHING WITH YUNUS EMRE POEMS
(A2-B1 LEVEL)**

Abstract

Turkish has a long history, in many parts of the world as a spoken and written language for centuries it is used one of the most ancient languages of the world. Otherwise today from Eastern Europe to the furthest reaches of Asia spoken enabling nearly 200 million people to come to terms as a communication tool it is one of the most used and spoken languages in the world. History of teaching Turkish as a foreign language, albeit for different reasons than today dates back to ancient times. Kaşgarlı Mahmut's "Dîvânu Lugati't-Türk" and Ali Şîr Nevâyî's "Muhakemetü'l-Lugateyn" named their achievement, for teach Turkish as a foreign language are some of the works written.

In order to learn a language, it is necessary to learn the cultural elements of that language. International students in our country for teach Turkish in the best and healthiest way in cultural transmission implementation point is important. Far from cultural values Turkish instruction which will be done by relying only on printed book sources, will not serve the purpose. Using the culture in Anatolia in teaching Turkish as a foreign language, when necessary, will allow our culture to be introduced worldwide and will prepare the ground for teaching of Turkish within the framework of cultural elements. Many methods have been used in language teaching until today. The use of different techniques and methods today has provided convenience and variety in language teaching. Teaching certain rules of a language as a foreign language through poems has also become one of the new approaches that are popular today.

Yunus Emre, one of the greatest poets of Anatolia. Despite the harsh conditions of the period in which he lived with his hymns he healed the hearts and cooled the hearts. While doing this, he used Turkish in a "clean like mothers milk" way. Because 13-14. in the centuries the things that spilled from his heart can still be easily understood today. In these centuries, it is seen that the three different languages Arabic, Persian and Turkish were intertwined in Anatolia. Yunus Emre, gave Turkish a unique soul, the language was knitted from head to toe and it was instrumental in the spread of sufism among the people who did not see school and madrasas. The people always sang his poems both in poetry assemblies and in public places, composed his poems when necessary and spread Yunus Emre's poems in the cities and villages by translating them into language.

Yunus Emre is the Anatolian sufi who puts human love and affection forward in his poems. It is necessary to know and apply the teachings of Yunus Emre in order to introduce the culture of our country to the world and to create a world that coincides with human values by using the sophisticated and unique language of civilization. Yunus Emre, not only contributed to the development of the Turkish language with his hymns, but also with his understanding of mysticism based on humanitarian values based on love, he put forward the messages that aim humanity to live together within the framework of common values without making any discrimination of belief, language and origin. In this context, his poems naturally constitute an important resource in teaching Turkish as a foreign language.

In the study, Yunus Emre's poems -based on the "Yunus Emre Dîvânî" published by Mustafa Tatcı- were examined through the book- and some of his poems were translated into modern Turkish and a grammar study was carried out on aspects of teaching Turkish as a foreign language at A2 and B1 levels. Thus, it was possible to introduce Yunus Emre and cultural elements and values in his poems to international students and the teaching of poetry and grammar rules was applied as a fun and different technique in teaching Turkish as a foreign language.

Keywords: Turkish, Turkish teaching, Yunus Emre, Grammar.

YUNUS EMRE’NİN DİVANINDA GEÇEN ŞİİRLERİN HZ. PEYGAMBER’İN HASTALARA YAKLAŞIMI İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Dr. Öğr. Üyesi Garip AYDIN

Aksaray Üniversitesi

garipaydin@aksaray.edu.tr

ORCID:0000-0003-4697-6327

Özet

Sanayi devrimi ve teknolojik gelişmelerle birlikte insanoğlu maddi olan şeylere daha çok meylenmiş bedeni hazları öncelemiştir. Ancak maneviyatını ve ruhsal yönünü ihmal edip görmezlikten gelen insanlığın bu yönelişi onlara felah getirmemiştir. Maddi yönden gelişmiş olan ülkelerde antidepresanların ve intihar oranlarının çoğalması insanların manevi ve ruhsal yönden açıklıklarını açık bir şekilde göstermektedir. Dünya Sağlık Örgütü’nün (WHO) verilerine göre bir milyara yakın insan ruhsal bozuklukla yaşamakta ve her kırk saniyede bir insan intihar etmektedir.¹ İnsanların manevi yönden yaşamış oldukları büyük boşlukları gören batı dünyasında özellikle son elli yıldır hastalara, yaşlılara, gençlere, kimsesiz çocuklara, bağımlılara ve manevi desteğe muhtaç bütün kesimlere yönelik manevi destek uygulamaları ve çalışmaları yapılmaktadır. İnsanların maneviyat ile ilgili ihtiyaçları bugün kabul edilmekle birlikte bunun nasıl giderileceği konusunda farklı yaklaşımlar mevcuttur. Bu uygulamalarda temel problemlerden birisi manevi desteğin ne olduğu, manevi destek uygulamalarında hangi ilkelerin esas alınacağı ve neticede insanların istifade edip etmediğinin nasıl tespit edileceğidir.

2015 yılında hazırlanmış olan *Hadislerde Hastalara Yönelik Manevi Destekler* tezimizde Manevi destek kavramı tanımlanmış ve Hz. Peygamber’in hastalara yaklaşımı yirmi dört başlık altında incelenmiştir. Mezkûr çalışmada ulaşılan sonuçlardan birisi, modern hastanelerde yatan hastaların psikolojik problemleriyle ilkçağ filozoflarının ve İslam ahlak bilginlerinin zikrettikleri problemlerin benzer olduklarının tespit edilmesi ve İslam ahlak geleneğinde manevi destek konusunda zengin bir literatürün olduğu ve bunların araştırılması gerektiği idi. Klasik ahlak eserlerinde ahlak ilminin gayesi mutluluğu kazanmak ve mutsuzluktan kurtulmak olarak açıklanmış, güzel ahlakın temeli kabul edilen hikmet, iffet, şecaat ve adalet ile kötü ahlakın temeli kabul edilen, cehalet, şehvet, korkaklık, zulüm konuları işlenmiştir. Bütün insanlarda var olan akıl, şehvet ve öfke kuvvetinin dengesinin bozulmasıyla ortaya çıkan ahlaki zaafılar, günümüz insanın yaşamış olduğu ruhsal bunalımlarla yakından ilişkilidir. Bu eserlerin müellifleri insanlarda bulunan bu temel kuvvetlerin dengelenmesi için çözümler üretmeye çalışmışlardır. Ahlak konusunu sistematik olarak inceleyen ve uygulayan tasavvuf geleneğinin yetiştirmiş olduğu önemli şahsiyetlerden birisi Yunus Emre’dir. Şiirlerinde insanın ruh dünyasına hitap eden Yunus Emre manevi alanda boşluğa düşmüş günümüz insanlarına önemli mesajlar vermektedir. Bu çalışmada Yunus Emre’nin Divanındaki beyitlerle Hz. Peygamber’in hastalara yaklaşımında sergilediği ilkelerin karşılaştırılması yapılacaktır. Bu bağlamda giriş bölümünde manevi destek kavramı ve Yunus Emre’yi bu yönüyle inceleyen çalışmalar incelenecek ayrıca Divan’da geçen kendini bilme ve manevi rehber ihtiyacı ile ilgili beyitler incelenecektir. Birinci bölümde Hz. Peygamberin hastalara yönelik yaklaşımında sergilediği güzel söz, dünyaya bakış açısının değiştirilmesi ile hastaları bilgiye, iman gücünü kullanmaya, maneviyata, ibadetlere, Kur’an okumaya, istiğfara, sadaka vermeye, duaya, tevekküle, şükre, sabra ve takvaya yönlendirmesi ile Yunus Emre’nin Divan’ın da geçen bu konularla ilgili beyitler karşılaştırılacak ve benzer yönler tespit edilemeye çalışılacaktır. Bu tespitler yapılırken Ragıp Güzel’in hazırlamış olduğu Yunus Emre Divanı baştan sona taranmış konuyla ilgili beyitler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışma ile manevi destek ve rehberlik alanında hastanelerde, huzurevlerinde, yetimhanelerde, bağımlı olan gençlere yönelik hizmetlerde, yurtlarda ve çeşitli mekânlarda manevi destek hizmeti sunan kimselere katkı sağlanması hedeflenmektedir. Ayrıca Yunus Emre’nin bu alanda söylediği sözlerin hadislerdeki karşılıkları da tespit edilmiş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hz. Peygamber, Yunus Emre, Manevi Destek

¹ <https://www.who.int/news/item/01-10-2020-world-leaders-celebrities-to-join-who-s-big-event-for-mental-health-on-10-october>(erişim: 26.12.2020)

THE COMPARISON OF YUNUS EMRE'S POEMS IN THE WORK NAMED DIVAN WITH THE PROPHET'S APPROACH TO PATIENTS

Abstract

With the industrial revolution and technological developments, human beings have been more inclined to material things and have prioritized body pleasures. However, this orientation of humanity, which neglected and ignored its spirituality and spiritual aspect, did not bring them peace. The increase in antidepressants and suicide rates in financially developed countries clearly shows the spiritual and spiritual hunger of people. According to the data of the World Health Organization (WHO), nearly one billion people live with mental disorders and one person commits suicide every forty seconds.² In the western world, which sees the great gaps that people have experienced in terms of spirituality, spiritual support practices and studies have been carried out for the sick, the elderly, the youth, orphans, addicts and all segments in need of spiritual support, especially in the last fifty years. Although people's spiritual needs are acknowledged today, there are different approaches to how to overcome this. One of the main problems in these practices is what spiritual support is, what principles will be taken as basis in spiritual support practices, and how to determine what people benefit as a result. The concept of spiritual support was defined in our dissertation on moral support for patients in the Hadiths prepared in 2015, and the Prophet. The approach of the Prophet to the patients was examined under twenty four headings. One of the conclusions reached in the aforementioned study was that it was determined that the psychological problems of patients hospitalized in modern hospitals and the problems mentioned by ancient philosophers and Islamic moral scholars were similar, and that there was a rich literature on spiritual support in the Islamic moral tradition and these should be investigated. In the classical moral works, the aim of moral science is explained as gaining happiness and getting rid of unhappiness. In these works, the subjects of wisdom, chastity, courage and justice, which are accepted as the basis of good morality and the subjects of ignorance, lust, cowardice and cruelty, which are accepted as the basis of bad morality, were examined. The moral weaknesses that emerge with the disturbance of the force of mind, lust and anger that exist in all human beings are closely related to the psychological crises that today's people have experienced. The authors of these works tried to find solutions to balance these basic forces found in humans. Yunus Emre is one of the important figures raised by the Sufism tradition, which systematically examines and implements the issue of morality. Addressing the spiritual world of man in his poems, Yunus Emre gives important messages to today's people who have fallen into a void in the spiritual field. In this work, with the couplets in Yunus Emre's Divan, Hz. The principles exhibited by the Prophet in his approach to patients will be compared. In this context, the concept of spiritual support and the studies that examine Yunus Emre in this aspect will be examined in the introduction, and the couplets related to the need for self-knowledge and spiritual guide in the Divan will be examined. In the first part, Hz. The approaches that the Prophet exhibited in his approach to the patients and the couplets of Yunus Emre related to these issues in the Divan will be compared and similar aspects will be determined. This comparison will be within the framework of the following topics. using the power of faith, turning to knowledge, worshiping, reading the Qur'an, giving forgiveness, giving charity, prayer, submission, thank you, patience While making these determinations, the Yunus Emre Divan prepared by Ragıp Güzel was scanned thoroughly and couplets related to the subject were tried to be determined. The aim of this study is to contribute to people in need of spiritual support and those who provide spiritual support services in hospitals, nursing homes, orphanages, services for dependent youth, dormitories and various places in the field of spiritual support and guidance. With this study, it is aimed to contribute to people who provide spiritual support services in hospitals, nursing homes, orphanages, services for dependent youth, dormitories and various places in the field of spiritual support and guidance. In addition, the equivalents of the words Yunus Emre spoke in this field in the hadiths will also be determined.

Keywords: Prophet, Yunus Emre, Moral Support

² <https://www.who.int/news/item/01-10-2020-world-leaders-celebrities-to-join-who-s-big-event-for-mental-health-on-10-october>(erişim: 26.12.2020)

YUNUS EMRE VE HACI BEKTAŞ-I VELİ'NİN ORTAK DİLİ: BESMELE

Gülperi Mezkit SABAN3

Aksaray Üniversitesi

gulperimezkitsaban@aksaray.edu.tr

ORCID: 0000-0001-9704-2490

Özet

Köprülü'nün 13. Yüzyılın ikinci yarısında Sivrihisar civarında yaşadığını söylediği Yunus Emre, Türk milletinin Anadolu'daki tasavvufi düşüncesinin kuruluşunda öncü rol üstlenen mutasavvıflarından başında gelmektedir. Ahmed Yesevi'nin Türkistan'da yaktığı tasavvuf meşalesiyle yurdumuzdaki Müslüman Türklerin aydınlanmasını sağlamış; Yesevice, halk dilinde söylediği deyişlerle ve ilahilerle İslamiyet'in esaslarını Türk halkına sonsuz aşkla sevdirmiştir. Hacı Bektaş-ı Veli ile yolu bir zamanlık da olsa kesişen Yunus Emre, birlikte irşad edememenin üzüntüsünü yaşamış ancak aynı zamanda mürşidi Tapduk Emre'nin yolu açılmıştır. Hacı Bektaş-ı Veli ile aynı düşünce ikliminde hikmetli şiirler söyleyen Yunus Emre, ortak motiflerde sıkça birleşirler. O da Hacı Bektaş gibi dört kapıdan, kırk makamdan, ibadetlerden, yetmiş iki millete saygı gösterilmesinden, insanda bulunan şeytani güçlerle ilahi güçlerin bitmeyen savaşından, iyi ve kötü huyların askerlerinden söz eder. Yunus'un yaşadığı yıllar, Anadolu Türklüğünün Moğol akın ve yağmalarıyla iç kavga ve çekişmelerle, siyasi otorite zayıflığıyla, kıtlık ve kuraklıkla perişan olduğu yıllardır. 13. yüzyılın ikinci yarısı, sadece siyasi çekişmelerle değil; çeşitli gayr-i sünni mezhep ve inançların, batını ve mütezili görüşlerin de yoğun bir şekilde yayılmaya başladığı bir zamandır. İşte böyle bir ortamda, Mevlâna Celaleddin-i Rumi, Hacı Bektaş-ı Veli, Ahi Evran-ı Veli, Ahmed Fakih gibi ilim ve irfan kutuplarıyla birlikte Yunus Emre, Allah sevgisini, aşk ve güzel ahlakla ilgili düşüncelerini, batıl inanca karşı gerçek İslam Tasavvufunu işleyerek Müslüman-Türk birliğinin oluşmasında önemli vazifeler ifa etmiştir. Yunus'un İslam tasavvufundaki yolu yani tarikati hakkında pek çok görüş ortaya sürülmüştür. Bektaşî, Nakşibendi, Mevlevî gibi pek çok tarikatın mensubu olduğu iddia edilse de onun saf Türkçeyle söylediği şiirler, kaynağını Yesevi tarikatinden aldığını doğrulamaktadır. Yunus Emre ve Ahmed Yesevi'nin aynı tasavvufî kaynaktan beslendiğine dair pek çok tez mevcuttur. Menkıbelere göre de Yunus Emre hocası Lokman Parende vasıtasıyla Hoca Ahmed Yesevi'ye bağlanmıştır. Yunus Emre ve Hacı Bektaş-ı Veli, tasavvuf öncüsü tarikat mensupları olarak Anadolu insanına İslamiyet'i öğretmek ve sevdirmek gayesiyle çıktıkları edebi yolculuklarına her ne kadar farklı türlerde ilerlemişlerse de vardıkları başlangıç noktası ortaktır. Evvel olarak halka Allah adını anmanın, İslamiyet'e atılan en büyük adım olduğunu göstermek istemişlerdir. Bu amaçla sayısız şiir ve hikâye ortaya koymuşlar, ayet ve hadislerle vurgu yaparak yahut onlardan faydalanarak dörtlükler oluşturmuş; ibret alınması için öyküleştirmek yoluna gitmişlerdir. XIII. yüzyılın Oğuz Türkçesinde eserler veren, Oğuz Türkçesinin edebileştirilmesini sağlayan 'İlahî' türünü, halk edebiyatına kazandıran, halka halk dilinde tasavvuf anlatan Yunus Emre, kendine has üslubuyla birçok şiir dile getirmiştir. Bahse konu olan tasavvuf gönüllüleri İslamiyet'in birleştirici ve kucaklayıcı gücünden faydalanmak için "Besmele Tefsiri" başlığı altında eserler vücuda getirmiş, yaradılanları Allah'ın bir parçası olarak gördüklerinden mütevellit onları da yaradandan ötürü sevmeyi temel gaye edinmişlerdir. Bu iklim çerçevesinde Besmele'nin içerisinde bulunan Rahman ve Rahim sıfatlarından yola

³ Arş. Gör. Dr. Aksaray Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türk Halk Edebiyatı Anabilim Dalı, gulperimezkitsaban@aksaray.edu.tr, ORCID: [0000-0001-9704-2490](https://orcid.org/0000-0001-9704-2490).

çıkan Yunus Emre ve Hacı Bektaş-ı Veli'nin eserleri ele alınan çalışmada incelemeye tabi tutulacaktır. Yunus Emre'nin şiir diliyle kurmak istediği "Allah adını anmanın tüm işlerden önce gelmesi ve anılmasıyla birlikte tüm zorlukların giderileceği" düşüncesini Hacı Bektaş-ı Veli de mensur tarzda yazdığı hikayelerle ortaya koymaya çalışmış ve aynı düşünce çerçevesinde aynı yüzyılda halkı korkutmadan sonsuz hoş görüyle nasıl Allah'ı ve dolayısıyla İslamiyet'i sevmeye çağırdıkları anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Yunus Emre, Hacı Bektaş-ı Veli.

COMMON LANGUAGE OF YUNUS EMRE AND HACI BEKTAŞ-I VELİ: BESMELE

Abstract

Yunus Emre, who Köprülü said that he lived around Sivrihisar in the second half of the 13th century, is one of the Sufis who played a leading role in the establishment of the Sufi thought of the Turkish nation in Anatolia. With the Sufi torch lit by Ahmed Yesevi in Turkistan, he enlightened the Muslim Turks in our country; Yesevice made the Turkish people love the principles of Islam with utterances and hymns. Yunus Emre, whose path crossed with Hacı Bektaş-ı Veli for a while, experienced the sorrow of not being able to consult together, but at the same time, the way was opened for his master Tapduk Emre. Yunus Emre, who sings wise poems in the same thought climate as Hacı Bektaş-ı Veli, often unites in common motifs. Like Hacı Bektaş, he speaks of four gates, forty authorities, worship, respect for seventy-two nations, the endless war between the devilish powers in man and the divine powers, and the soldiers of good and bad habits. The years that Yunus lived are the years when the Anatolian Turkishness was devastated by the Mongol invasions and plunder, internal quarrels and conflicts, weakness of political authority, famine and drought. XIII. The second half of the century is not just about political strife; It is a time when various non-Sunni sects and beliefs, as well as western and feminine views started to spread intensely. In such an environment, Yunus Emre, along with the poles of science and wisdom such as Mevlana Celaleddin-i Rumi, Hacı Bektaş-ı Veli, Ahi Evran-ı Veli, Ahmed Fakih, expressed love of Allah, his thoughts about love and good morals, true Islamic Sufism against superstition. He performed important duties in the formation of the Muslim-Turkish unity. . Although it is claimed that he is a member of many sects such as Bektashi, Nakşibendi, and Mevlevi, his poems in pure Turkish confirm that he took its source from the Yesevi order. There are many theses stating that Yunus Emre and Ahmed Yesevi were nourished by the same Sufistic source. According to the legends, he was connected to Hodja Ahmed Yesevi through his teacher of Yunus Emre, Lokman Parende. Although Yunus Emre and Hacı Bektaş-ı Veli, as members of the Sufism pioneer sect, proceeded in their literary journey in order to teach and endear Islam to the people of Anatolia, their starting point is common. First of all, they wanted to show the people that mentioning the name of Allah is the biggest step taken to Islam. For this purpose, they put forward countless poems and stories, emphasizing or benefiting from verses and hadiths; They have chosen narrative to be taken as a lesson. XIII. Yunus Emre, who gave works in the Oghuz Turkish of the 20th century, who brought the "Divine" genre, which enabled the literaryization of Oghuz Turkish, to folk literature, and telling people about Sufism in folk language, has brought countless poems with his unique style. The aforementioned Sufism volunteers created works under the title of "Basmalah Tefsiri" in order to benefit from the unifying and embracing power of Islam, and since they see the created as a part of Allah, they have taken it as the main purpose to love them because of the creator. Within the framework of this climate, the works of Yunus Emre and Hacı Bektaş-ı Veli, who set out from the attributes of Rahman and Rahim in Besmele, will be examined in the study. Hacı Bektaş-ı Veli tried to put forward the idea that Yunus Emre wanted to establish with the language of poetry that "the name of Allah will come before all works and all difficulties will be eliminated" with the stories he wrote in a prose style and within the framework of the same thought, how does Allah with endless tolerance without frightening the people in the same century. They will be told that they call to love Islam and therefore Islam.

Keywords: Sufism, Yunus Emre, Hacı Bektaş-ı Veli.

YÛNUS EMRE'NİN DÜŞÜNCE DÜNYASININ KELÂMÎ TEMELLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAHRAMAN

Aksaray Üniversitesi

huseyinkahraman@aksaray.edu.tr

Orcid: 0000-0001-6441-6134

Özet

Yûnus Emre'nin sahip olduğu düşünceyi en kapsamlı şekilde ifade eden kavramlardan biri “Anadolu İrfânı” diğeri ise bu öğretinin önemli bir parçası olan “vahdet-i vücûd”tur. Hem Anadolu irfanının hem de bu kavramın bir alt bileşeni olan vahdet-i vücûd düşüncesinin kökenlerini soruşturma fikri, bizleri İslam düşüncesinin tümel disiplinleri olan kelam, İslam felsefesi ve tasavvuf geleneklerini birbirleriyle ilişkili bir şekilde ele alma mecburiyetinde bırakmaktadır. Zira Anadolu irfanı, İslam geleneğinin tümünü kuşatan, aktaran ve yeniden yorumlayan fikri geleneklerden oluşmuştur. Bu irfan geleneği, Eş‘arî kelamı ve Meşşâî felsefe geleneğinin hassasiyetlerini buluşturan Fahreddin Râzî düşüncesi, hikmet temelli Hanefî-Mâturîdî geleneği, Türkistân-Mâverâünnehir tasavvuf geleneği ve vahdet-i vücûdçu İbnü’l-Arabî geleneği olmak üzere dört temel bileşenden oluşmuştur. Kelam İslam düşüncesinin ilk teşekkül eden nazari disiplinidir ve diğer geleneklerin önemli bir kısmı kelamın ortaya koyduğu fikirler ve problemler üzerine imali fikir etme sonucu yeni teoriler ortaya koymuşlardır. Hatta İslam felsefesi öğretisinin İslam dünyasındaki teşekkülünün dahi kelam nosyonuna çok şey borçlu olduğunu söylemek mümkündür. Bunun en önemli örneği kelam ile iştigal eden mütefekkirlerin düşünce yapılarının, Müslümanlarda dünyanın başka havzalarında üretilen eski medeniyetlere ait düşünce mirasına ilgi duyma bilinci üretmiş olması ve bu çabanın sonucunda İslam felsefesi denen epistemolojik cemaatin teşekkülü ile sonuçlanacak olan kapsamlı tercüme faaliyetinin gerçekleştirilmiş olmasıdır. Buradan yola çıkarak denebilir ki kelam âlimlerinin akli disiplinlere ilgi duymaları felsefenin İslam dünyasına taşınmasında çok önemli bir işlev görmüştür. Yûnus Emre'nin kendisinden etkilendiği İbn Arabî'nin “vahdet-i vücûd” geleneği ise kelam ilminin öncülüğünü yapmış olduğu Tanrı-âlem ilişkisi probleminin bir devamı şeklinde anlaşılmalıdır. Yûnus Emre'nin vahdet-i vücûddan etkilendiğine verilebilecek bir çok örnekten birkaç tanesini burada zikretmek gerekirse; “*Adem yaratılmadan can kalıba girmeden Şeytan la'net olmadan arş idi sayvan bana*”, “*Nice yıllar biz onda cem idik can katında*”, “*Biz ol vakit dost idik, Azrail ağyar iken*”, “*Çarh-ı felek yok idi, canlarımız var iken*”, “*Bu cihana gelmeden mâşuk ile bir idim; kul huvellah sıfatlu bir bî nişan nur idim.*”⁴ Ortaya konanları dikkate aldığımızda vahdet-i vücûd düşüncesi, bir taraftan kelamcılarının fâil-i muhtar tanrı anlayışının zorunlu bir gereği olarak âlemin yoktan ve belirli bir zamanda yaratılmışlığı fikrinin doğurduğu problemlere, diğer taraftan bu probleme çözüm bulmak amacıyla İslam filozofları tarafından ortaya konmuş olan ve bir yönden âlemin kıdemine diğer yönden sıfatsız (muattal) bir tanrıya yol açma problemine bir çözüm bulma iddiasıyla ortaya konmuştur. Böylelikle vahdet-i vücûd düşüncesinin aşkın ve içkin tanrı anlayışlarının tabiri caizse ağırlık merkezini yakalayan ender görüşlerden biri olduğunu söylemek mümkündür. Bu açıdan baktığımızda vahdet-i vücûd düşüncesini kendisinden önceki iki büyük geleneğin temel problemlerinden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Vahdet-i vücûd düşüncesinin yaratılmış varlıklar anlamındaki a‘yân-ı sâbite teorisi de aynı konunun bir devamı niteliğinde mütekellimûnun başlatmış olduğu “ilâhî sıfatları nasıl anlamalıyız?” tartışmalarının bir sonucu olarak ortaya konmuştur. Bu anlamda teori kelâmcıların zat-sıfât hakkındaki görüşlerini de içerecek şekilde, kapsamlı bir ilâhî sıfatlar-isimler teorisi olma özelliğine sahiptir. Bunların yanı sıra İbn Arabî düşüncesinin en temel iki önermesi olan a‘yân-ı sâbite ve varlık olması bakımından varlık haktr “*vücûd min haysü hüve vücûd el-Hak*” teorileri bir taraftan Mu‘tezile'nin “mümkün ma‘dûmlar teorisi”ne diğer taraftan da İbn Sînâ'nın tanrı mutlak varlıktır ilkelerine dayanmakla bahsi geçen üç düşünce geleneğinin köken olarak birbirlerine bağlı olduğunu göstermektedir. Bu kadar derin bir zemini bulunan Anadolu İrfanı kavramı özellikle son zamanlarda maalesef herhangi bir felsefi tarihi ve derinliği olmayan daha çok sağduyuya dayanan bazı halk anlayışı ve inançları olarak düşünülmeğe başlamış ve

⁴ Yûnus Emre, *Divan*, haz. Mustafa Tatçı (Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, 1997) 2/56 vd.

bazı Müslüman modernist düşünürler tarafından bir istihza malzemesi haline getirilmiştir. Oysa “geçmişini bilmeyen toplumun zihinsel olarak tükenmişliğinin en çarpıcı alametlerinden biri, şimdiye baktığında geçmişini göremeyip geçmişine baktığında sadece şimdiyi görebilmesidir.”

Anahtar kelimeler: Kalam, Yûnus Emre, Anadolu irfânı, Vahdet-i vücûd, A‘yân-ı sâbite

KALAMI FOUNDATIONS OF YUNUS EMRE'S WORLD OF THOUGHT

Abstract

One of the concepts that expresses the thought of Yunus Emre in the most comprehensive way is "Wisdom of Anatolia" and the other one is "vahdat-i wujud", which is an important part of this doctrine. The idea of investigating the origins of both the Anatolian wisdom and the idea of vahdat-i wujud, which is a subcomponent of this concept, obliges us to deal with the universal disciplines of Islamic thought such as kalam, Islamic philosophy and Sufism in an interrelated way. Because Anatolian wisdom consists of intellectual traditions that encompass, transmit and reinterpret the entire Islamic tradition. This tradition of wisdom consists of four main components: Fahreddin Râzî thought, which brings together the sensitivities of the Ash‘ari theology and the Messhai philosophy tradition, the wisdom-based Hanafî-Mâturîdî tradition, the Turkistan-Mâverâünnehir Sufism tradition, and the İbnü'l-Arabi's vahdat-i wujudism. Kalam is the first theoretical discipline of Islamic thought, and most of the other traditions have put forward new theories as a result of the implication of ideas and problems put forward by kalam. It is even possible to say that even the formation of the teaching of Islamic philosophy in the Islamic world owes a lot to the discipline of kalam. The most important example of this is that the thoughts of scholars dealing with kalam have produced an awareness of Muslims to be interested in the legacy of thought produced elsewhere in the ancient civilizations of the world, and as a result of this effort, a comprehensive translation activity has been carried out, which will result in the formation of the epistemological community called Islamic philosophy. Based on this, it can be said that the interest of theologians in mental disciplines played a very important role in bringing philosophy to the Islamic world. The tradition of "vahdat-i wujud" of Ibn Arabi, in which Yunus Emre was influenced by its, is a continuation of the relationship between God and the world that it pioneered the science of kalam. In this sense, the idea of vahdat al-wujûd has been put forward with the claim of finding a solution to the following problems: on the one hand, the problems arising from the idea of the creation of the world from nothing and at a certain time, which is a necessary result of the understanding of the perpetrator god, on the other hand, it is the problem of causing an understanding of God without adjectives (muattal) with the seniority of the world, which was put forward by Islamic philosophers in order to find a solution to this problem. Thus, it is possible to say that the thought of vahdat al-wujûd is one of the rare views that catches the center of gravity of the transcendent and immanent understanding of god, so to speak. From this point of view, it is not possible to think the idea of vahdat al-wujûd independently from the basic problems of the two great traditions before it. The "a‘yân-ı sâbite" theory of the idea of Vahdat-i wujûd in the sense of created beings is also a continuation of the same subject and "how should we understand the divine attributes" initiated by mutakallim? It has been put forward as a result of the discussions. In this sense, the theory has the feature of being a comprehensive theory of divine attributes-nouns, including the views of the mutakallimin about self-adjectives. In addition to these, the two most basic propositions of Ibn Arabi thought, "a‘yân-ı sâbite" and "existence is right in terms of being", "wujud min haysu hüve wujud al-Hak" theories also; on the one hand, it is based on Muiletezile's "theory of possible nothings (madûms)" and on the other hand, based on the principles of Avicenna's God is absolute existence, it shows that the three thought traditions mentioned are connected to each other in origin. The Anatolian Wisdom, which has such a deep ground, began to be thought as some folk understanding and beliefs, which do not have any history and depth of philosophy, but rather common sense, and have been turned into a material of mockery by some Muslim modernist thinkers. However, "one of the most striking signs of the mental ending of societies that does not know its past is that it cannot see the past when looking at the present, but can only see the present when it looks at the past."

Keywords: Kalam, Yunus Emre, Anatolian wisdom, Vahdet-i wujud, A‘yân-ı sâbite

YOKLUK YOLCUSU YUNUS EMRE

İbrahim AY

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
Şehit Atıf Akay Mesleki Eğitim Merkezi
ibrahimay019@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-8949-3582

İsmail BEKTAŞ

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
Aksaray Ahmet Cevdet Paşa Sosyal Bilimler Lisesi
ismailbektas78@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-4687-3328

Özet

İslâm tasavvufunda esas amaç Allah'a kavuşmaktır. Bunun için de dünyadan, maldan ve nihayetinde kendi varlığından geçmek gerekir. Bunu sağlayacak ise Allah aşkıdır. Bu aşk Allahtan başka her şeyi değersiz kılmaktadır. Yani yokluk âleminde tek gerçek olan Allah kavuşmaktır. Fenâfillah, "ölmeden önce ölmüş gibi olup" yokluk sırrına ermek, Allah'ın varlığında yok olmak, erimek anlamına gelir. Tasavvuf inancına göre, evrende Allah'ın varlığından başka gerçek varlık yoktur. Varlıklar onu gösteren birer aynadan ibarettir. Yunus Emre varlık âleminden yokluk âlemine geçişte bütün çileli yokuşları geçmiştir. En önemli vasfı ilahi aşktır. Aşk yolunu kendisine yol edinmiştir. Yokluk âleminde aşk, onun hayat felsefesini oluşturmaktadır. İnsan fani dünyadaki her şeyi bırakıp kalıcı olana sarılmalıdır. Şiirlerinde varlık âleminden yokluk âlemine geçmek isteyen Yunus'u görmekteyiz. Yunus Emre'nin şiirlerinde dünya / hayat / ölüm bir aradadır. Dünyanın bütün varlığı gelip geçicidir. "Burada iken ölmek gerek / Varıp anda ölmez ola" dizeleri ile varlık âleminden yokluk âlemine ulaşma özlemi içindedir. Nefsini dünya hırslarından öldüren, dünya nimetlerini bir kenara bırakabilenler ahrette gülecektir. İnsan bu varlık dünyasında mekânsızdır. Gerçek mekân yokluk âlemi olan ahirettir. İçinde doğduğu zamanın ve mekânın dışına çıkıp hakikate yol almış bir yokluk yolcusudur Yunus Emre.

Tasavvufta Allah aşkı içerisinde eriyip yok olma anlayışına "fenâ-fil'âşk" denilmiştir. İlâhî aşk "Cemâl-ı mutlak"a duyulan sevgidir. Yunus, bu sevgiyi ömrü boyunca bütün coşkunluğu ile yaşamıştır. İlâhî aşkı talep eden Yunus Emre, öyle bir aşk istemektedir ki o aşk içinde kendisini kaybetsin ve kendisini istese de bulamasın.

Allah aşkının aynası "fenâ-fil'âşk" tadını kendinde gösterir ve bu tadı alan âşık artık nerde olduğunu bilmez olur. Benliğinden geçerek içinde Allah'ı bulur.

Yunus Emre'ye göre, Vahdet-i vücûd mertebesine ulaşmak "hal" ile mümkün değildir. "Her şeyin arkasında gizlenen Bir'i görmek, Bir'i bulmak" sırrına erebilmek için salikin, dünya zevk ve arzularından geçmesi, salih ameller içerisinde bulunması gerekir. Nefsi ile mücadele eden âşıkın zikre devam etmesi halinde dünya sevgisi azalır ve sonunda yok olur. Böylece âşıkta, salikte gerçek aşk ortaya çıkmış olur. Kalbi dünya kirlerinden temizlenen kimse kendinde ve kâinattaki varlıklarda Hakk'ı görmeye başlar.

Hakk'ı kendinde arayan şair, varlığım sendedir, ben bir aletim" derken artık "Bir" ile bir olmuştur. İşte bu merteye "insan-ı kâmil" mertebesidir. Bu makamda salik Yunus'un dediği gibi başka bir şey göremez. Çünkü gözlerinden bakan O'dur.

Yunus Emre'ye göre "tevhid" elbisesini giyip varlığını yokluğa sayan ve bu yolda sebat eden âşık gerçek "er"dir. Onun için de varlığını bırakması şarttır. Yoksa âşık lafla, sözle bu mertebeye ulaşamaz. Varlığını ortaya koyamayan, benlik engelini aşamayan âşık, "yokluk" mertebesine varamaz. Varlığı elden bırakıp Allah'a kulluk eden sûfi her türlü dedikoduyu, gıybeti terk ederse, her şeyden vazgeçer ve "yokluk"taki "visâle" ulaşır. Ancak yokluktaki eriyiş insanı gerçek "beka"ya götürür. Ölmeden önce ölmenin mânası budur.

Tasavvuf düşünüşe göre, sâlikin bu noktaya ulaşması,"hayatta iken varlığını "yok"a sayıp Allah'a ulaşması "tevhid" inancının bir diğer ifadesidir.

Yunus Emre aldığı tasavvuf eğitimi doğrultusunda niçin yaratıldığını, yaşamının gerçek gayesinin ne olduğunu ve yaşarken neler yapması gerektiğini öğrenerek var oluşun gerçeklerine doğru manevî yolculuğa çıkmaktadır. İnsanın Yaradan'ı bilmek için yaşaması gerektiğini şiirlerinde vurgulamıştır. Yaradan'ın öğrenilemeyeceğini ancak vasıflarının öğrenilerek, O'nu bilmemin tek çaresinin O'nu sevmek ve uğrunda her şeyini, hatta canını feda edip O'nda yok olmakla mümkün olunacağını açıklamaktadır. Bu yolcuğun sonunda Yunus Emre'nin benliği yok olmaktadır. "Ete kemiğe büründüm, Yunus diye göründüm" dizeleri ile yokluğun var ile bütünleşmesini görmekteyiz. Biz bu bildiride Yunus Emre'nin yaşamından ve şiirlerinden hareketle yokluk âlemine bakışını ortaya konulmasını koyarken ölüm konulu şiirlerindeki yokluk – varlık olgusu irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, yokluk, varlık, ölüm

PASSENGER OF OVER YUNUS EMRE

Abstract

The main purpose in Islamic mysticism is to reach Allah. For this, it is necessary to pass through the world, property and ultimately its own existence. It is the love of Allah that will provide this. This love makes everything worthless except God. In other words, the only truth in the world of poverty is to meet God. Fenâfillah means "as if you died before death" and attaining the mystery of absence, disappearing in the presence of Allah, and dissolving. According to the belief of Sufism, there is no real existence in the universe other than the existence of Allah. The most important quality is divine love, the path of love has taken the path to itself. Love in the realm of nonexistence constitutes his philosophy of life. Man should leave everything in the mortal world and cling to the permanent. The world / life / death are together in Yunus Emre's poems. The whole existence of the world comes and goes. He longs to reach the realm of absence from the realm of existence with the verses "You need to die while you are here / You cannot die in the moment". Those who kill their soul from the ambitions of the world and put aside the bounties of the world will laugh in the afterlife. Man is placid in this world of existence. The real space is the hereafter, the realm of absence. Yunus Emre is a traveler of absence who went out of the time and place in which he was born and traveled to the truth.

In Sufism, the understanding of dissolving in the love of Allah is called "freak-fil'ashk". Divine love is the love for "absolute absolute". Yunus experienced this love with all his enthusiasm throughout his life. Yunus Emre, who demands divine love, wants such a love that he loses himself in love and cannot find himself even if he wants to.

The mirror of the love of Allah reveals the taste of "fenâ-filâşk" in itself, and the lover who receives this taste will no longer know where he is. It finds God in it, passing through your self.

According to Yunus Emre, it is not possible to reach the rank of Vahdet-i wujûd with "state". In order to reach the secret of "to see the One hidden behind everything, to find the One", the devotee must pass through the pleasures and desires of the world and be in righteous deeds. If the lover who struggles with his soul continues to chant, the love of the world decreases and eventually disappears. Thus, true love emerges in love and devotee.

A person whose heart is cleansed of the dirt of the world begins to see God in himself and in the beings in the universe.

The poet, who sought the truth in himself, said, " my existence is in you, I am an instrument. " This order is the " man-I kamil " order. In this position, as Salik Yunus said, he cannot see anything else. He is the one who looks in your eyes. According to Yunus Emre, the lover who wears the dress of " tawhid "and considers his existence to be absent and perseveres on this path is the real"er". For him, too, it is essential that he cease to exist. Otherwise, the lover will not reach this order with words and words. A lover who cannot reveal his existence, who cannot overcome the obstacle of self, cannot reach the order of "absence". If a sufi who abandons existence and worships Allah leaves all kinds of gossip, absentia,

he gives up everything and reaches the "visale" in "absence". But the melt in absence leads you to the real "beka". That's what it means to die before you die. According to Sufi thought, Salikin reaching this point is another expression of the belief in "Tawhid", that he considers his existence "absent" while he is alive and reaches Allah.

Yunus Emre goes on a spiritual journey towards the realities of existence by learning why he was created in accordance with his Sufi education, what is the true purpose of living and what he should do while living. He emphasized in his poems that man must live to know the creator. He explains that the creator cannot be learned, but by learning his qualities, the only way to know him is to love him and sacrifice everything, even his life, and disappear in him. At the end of this journey, Yunus Emre's self disappears. " I have become flesh and bone, I have appeared as a dolphin " with the strings we see the integration of absence with existence. In this statement, We will examine the phenomenon of absence – existence in his poems on the theme of death, while we set out to reveal his view of the realm of absence based on the life and poems of Yunus Emre.

Keywords: *Yunus Emre, poverty, existence, death*

YUNUS EMRE’NİN RİSÂLETÜ’N-NUSHİYYE’SİNDEKİ SABIR DEĞERİNE BAKIŞ

İbrahim AY

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
Şehit Atıf Akay Mesleki Eğitim Merkezi

ibrahimay019@hotmail.com

ORCID: 0000-0001-8949-3582

İsmail BEKTAŞ

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
Aksaray Ahmet Cevdet Paşa Sosyal Bilimler Lisesi

ismailbektas78@hotmail.com

ORCID: 0000-0003-4687-3328

Özet

İnsanlar arasındaki ilişkinin temel taşı ahlaki değerlerdir. Toplumlar ahlâk kuralları sayesinde birbirleriyle olan ilişkilerini düzenli bir şekilde yürütürler. Dolayısıyla ahlaki değerler bir toplumda ne kadar yaşanır ve geliştirilirse, o denli ahlaklı nesiller yetişir. Bu yüzden ahlâk, birey ve toplum açısından çok önemli bir yapı taşıdır. Sabır, insanın nefsi arzu ve isteklerine karşı direnme ve dayanma gücüdür. Tasavvufta Allah’a ulaşma yolunda çekeceği çilelere, karşılaşacağı engellere tahammül etmesidir. Edebiyatımızın önde gelen tasavvuf şairi Yunus Emre eserlerinde topluma telkin ettiği ve ahlaka verdiği önemli değerlerden birisi de sabırdır. Yunus’a göre sabır bütün dünya malına degecek kadar değerli bir haslettir. İnsanı hem dünyada huzura ulaştırırken hem de ahrette güzel kapılar açan bir anahtar gibidir. Yunus Emre, Risâletü’n-Nushiyye’de sabır konusunu geniş bir şekilde ele almış bulunmaktadır. “Sabra” giren kişinin sabırla yoluna devam edebilmesi için “sabir” olması yani her şeye rağmen ısrarla sabretmesi gerekir. Sabırda sebat edende öfke, kızgınlık ve kötü huylar yok olur.Şair, insandaki duyguların kaynağı kabul edilen ruhun en alt tabakası olan nefsi terbiye etmenin yolunun sabırdan geçtiğini bilir. Yunus Emre sabırla derdine derman bulur ve insanlığa da bunu öğüt eder. Şair nefis ile yapmış olduğu mücadeleyi sabırla terbiye edenin Allah’a ulaşabileceği düşüncesini sık sık tekrar eder.Yunus Emre, Hak yoluna, gerçek sevgiliye kavuşmak istedikçe önüne çıkan bütün engelleri sabırla açmasını bilmiştir. Her engelde ümidini kesmemiş sabırla yolunda ilerlemiştir. Yunus Emre ile alakalı birçok çalışma yapılmış ancak eserlerindeki ahlaki değerlerden olan sabır konusu pek fazla üzerinde durulup detaylı ele alınmamıştır. Şairin sabra verdiği önemi bizzat kendi eseriyle gözler önüne sermek istiyoruz. Bizim amacımız birey ve toplum açısından çok büyük bir öneme sahip olan ahlaki bir değer olan sabır kavramının Yunus Emre tarafından Risâletü’n-Nushiyye adlı eserinde nasıl ele alındığını tespit etmek ve yorumlar ışığında farklı bir bakış açısı ortaya koyabilmektir.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, sabır, ahlak.

LOOKING AT THE VALUE OF PATIENCE IN YUNUS EMRE'S RISE-NUSHIYE

Abstract

*Moral values are the cornerstone of the relationship between people. Societies maintain their relations with each other in an orderly manner thanks to the moral rules. Therefore, the more moral values are lived and developed in a society, the more moral generations grow. Therefore, morality is a very important building block for individuals and society. Patience is the power of resisting and enduring human desires and desires. In Sufism, it means enduring the difficulties and obstacles it will face in reaching Allah. One of the important values that Yunus Emre, the leading Sufi poet of our literature, instills in society and gives to morality is patience. According to Yunus, patience is a valuable trait worth the goods of the whole world. It is like a key that brings people to peace in the world and opens beautiful doors in the hereafter. Yunus Emre has dealt with the subject of patience extensively in his *Risâletü'n-Nushiyye*. In order for a person who enters "Sabra" to continue on his way patiently, he must have "patience", that is, he must be persistent despite everything. In those who persevere in patience, anger, resentment and bad habits disappear. The poet knows that patience is the way to educate the soul, which is the lowest layer of the soul, which is accepted as the source of human emotions. Yunus Emre patiently finds a cure for his problems and advises humanity to do so. The poet often repeats the thought that the one who patiently educates the struggle he has made with the soul can reach Allah. Yunus Emre has learned to patiently open all the obstacles that come before him as he wants to reach the path of truth, the true lover. He did not give up hope at every obstacle and progressed patiently. Many studies have been done on Yunus Emre, but patience, one of the moral values in his works, has not been dealt with in detail. We would like to reveal the importance that the poet attaches to patience with his own work. Our aim is to determine how the concept of patience, which is a moral value, which is of great importance for the individual and society, is handled by Yunus Emre in his work titled *Risâletü'n-Nushiyye* and to present a different perspective in the light of comments.*

Keywords: Yunus Emre, patience, morality.

YUNUS EMRE’NİN ESERLERİNDE TIBBA DAİR UNSURLAR

Prof. Dr. İdris Nebi UYSAL

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

uysal.idrisnebi@gmail.com

ORCID: 0000-00001-7219-0649

Özet

Hastalıkların tarihi insanlıkla birlikte başlar. İnsanoğlunun akıl, ruh, beden sağlığını etkileyen olay veya durumlarla karşılaşması ve mücadelesi kendi tarihi kadar eskidir. İnsanların geçmişten bugüne en çok etkilendiği hadiselerin başında hastalık, yaralanma, ısırılma, zehirlenme gibi sağlığını ve/ya hayatını doğrudan ilgilendiren olaylar gelir. Bu nedenle her toplumda hastalıkları iyileştirmek, hafifletmek ve önlemek amacıyla çeşitli yollara başvurulmuştur. Derdini sağıltmak, yarasını sarmak, acısını dindirmek için şifaya koşan insanın bu çabaları tıp ilminin doğuşuna zemin hazırlamıştır.

Yunus Emre, hayatı ve eserleriyle medeniyetimizin inşasına ve tekâmülüne katkı sağlayan isimlerin başında gelir. Onun şiirlerinde ilahi aşk, sevgi, hoşgörü, alçakgönüllülük, söz söyleme sanatı, kendini bilme, ilim sahibi olma gibi birçok kavram öne çıkmakla birlikte sağlık, eğitim, ziraat, ticaret gibi hayatın hemen her alanına ilişkin unsurları görmek mümkündür. Bu mısralarda mutasavvıf bir şairden başka hayatı iyi tanyan, çevresinde olup bitenlere duysuz kalmayan, dikkatli, şuurlu bir insan portresiyle karşılaşılır. Gerçekten de ozanın hayatta olduğu çağ; Anadolu’nun savaş, istila, iç çekişme, kıtlık, hastalık gibi büyük sorunlarla mücadele ettiği yıllardır. Yunus’un duygu ve düşünce dünyası ile onun ürünü olan eserlerinde bu hadiselerin izleri görülür. Nitekim araştırmacılar arasında Yunus Emre’nin hayat hikâyesini XIV. asrın ortalarına kadar götüren, onun 1347-1348 yıllarında yaşanan veba salgınından haberdar olduğunu ve bundan hayli etkilendiğini belirten kişiler de vardır.

Dünya yaklaşık bir buçuk yıldır büyük ve tehlikeli bir salgınla mücadele ediyor. Yunus Emre de salgın niteliğinde hastalıkların eksik olmadığı bir çağda yaşamıştır. Bu bildiri; kuraklık, kıtlık, hastalık, salgın gibi olumsuzlukların hüküm sürdüğü bir devirde ürünler ortaya koyan bir ozanın eserlerinde geçen tıbbi unsurları paylaşmak, devrin tıp literatürünün ve anlayışının onun eserlerine ne ölçüde yansıdığını görmek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışma belgesel tarama yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Taramalar için İdris Nebi Uysal’ın *Divan* neşri ile Mustafa Tatcı’nın *Divan ve Risâletü’n-Nushiyye* yayınları esas alınmıştır. Bu kapsamda mesnevide ve şiirlerde geçen tıp alanına ait kelime ve terimler listelenmiştir. Bunlar tasnif edilerek alt başlıklar hâlinde ve örnek dizesiyle verilmiştir. Çalışmanın Yunus Emre araştırmalarının yanı sıra tıp tarihi araştırmalarına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, *Divan*, *Risâletü’n-Nushiyye*, tıp.

MEDICAL ELEMENTS IN THE WRITINGS OF YUNUS EMRE

Abstract

The history of diseases begins with humanity. Humankind's encounter and struggle with incidents and situations that affect his/her mental, spiritual, bodily health are as old as his/her own history. The incidents relating directly to the health and/or life such as disease, injury, get bitten, poisoning are in the first place that effect humans from past to present the most. For this reason, in each society there are several ways appealed to cure, alleviate and prevent diseases. Human's effort to seek for cure in order to heal the pain, bandage the wound, cease the ache; led up to the rise of science of medicine.

Yunus Emre is the leading soul contributing the construct and development of our civilization via his life and writings. Divine love, sympathy, tolerance, nobleness, rhetoric, knowing thyself, having a wisdom are prominent concepts in his poems, in addition to these; it is possible to identify elements regarding nearly all aspects of life such as health, education, agriculture and commerce. In these verses, besides a sufi poet, a conscious and attentive human portrait is encountered who knows life well, remains sensitive to what's going on around. Indeed, the era when the poet lived was that Anatolia had struggle with big problems such as wars, invasions, civil strives, scarcities, famines. In Yunus's world of emotion and thought and in his writings, hints of these incidents can be seen. As a matter of fact, among researchers there are ones who dates his life back to the middle of XIV. century, declares that he had heard about the plague epidemic experienced between 1347-1348 and had been influenced with this notably.

The world has been struggling with a great and hazardous pandemic for one and a half year. Yunus Emre lived in an era when there are such diseases. This abstract is prepared to share medical elements in a poet's writings who produced works in a period when there were negative conditions such as scarcity, famine, disease, epidemic; and to see to what extent the medical literature and understanding of the period reflected on his writings. The study is conducted via scanning method. For the scanning, İdris Nebi Uysal's Divan publication and Mustafa Tatcı's Divan and Risâletü'n-Nushiyye publications are based on. Within this framework, medical words and terms passed in the mesnevi are listed. These are classified and given in the form of sub-headings and with sample verses. It is thought that the study will contribute to not only Yunus Emre studies but also history of medicine studies.

Keywords: Yunus Emre, Divan, Risâletü'n-Nushiyye, medical.

YUNUS EMRE'YE ATFEDİLEN BİR CAMİ: KOÇAŞ TABDUK HOCA YUNUS EMRE CAMİSİ VE DEVŞİRME MALZEMELERİ

Dr. Öğr. Gör. İlker Mete MİMİROĞLU

Necmettin Erbakan Üniversitesi

mimiroglu@hotmail.com

ORCID: 0000-0003-0007-5355

Öğr. Gör. Mert KOCAMAN

Aksaray Üniversitesi

mertkocaman@aksaray.edu.tr

ORCID: 0000-0001-8028-264X

Özet

Yunus Emre, Anadolu kültür mirası içerisinde çok önemli bir tarihi şahsiyettir. Bu sebeple hakkında çok sayıda bilimsel çalışmalar yapıldığı Yunus Emre araştırmalarının başında onun hayatı ve eserleri gelmektedir. Biyografisi hakkında kesin bilgilere ulaşılamayan Yunus Emre'nin 1238 – 1320 yılları arasında yaşadığı ve 82 yaşında vefat ettiği kabul edilmektedir. Anadolu'da Yunus Emre'nin yaşadığı 13. Yüzyıl, Anadolu Selçuklu Devleti'nin doğudan gelen Moğol baskılarına karşı açık bir durumda kaldığı siyasi bir ortamdır. Baskıların halk üzerinde de etkisini gösterdiği bu dönemde insanların önemli şahsiyetlerin yapılarının etrafında toplandığı bilinmektedir. Gençlik yıllarını böyle siyasi karışıklıkların içerisinde geçiren Yunus Emre'nin sonraki dönemlerinde Anadolu'da ki birçok yerleşim yeri tarafından benimsenerek, şahsiyeti adına makam türbeler ve zaviyeler inşa edildiği görülmektedir.

Yunus Emre'nin türbesi ve zaviyesi ile ilgili olarak da araştırmacıların birbirinden farklı görüşleri bulunmaktadır. Bunun ilk sebebi Yunus Emre hakkında bilgi veren arşiv belgeleri ve dönem kaynaklarının azlığıdır. İkinci sebep ise insanların Yunus Emre'yi kendilerinden biri gibi göyerek yaşadıkları coğrafyaya çekme isteğinden kaynaklanmaktadır. Bu yüzden Yunus Emre'nin gerçek mezarının varsa türbesi ya da zaviyesinin yeri hala tartışılmaktadır. Son dönem çalışmaları ve arşiv belgelerinden yola çıkılarak mezar yeri olarak Eskişehir, Karaman ve Aksaray gibi yerleşim yerlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Konya, Doğanhisar Koçaş Mahallesi'nde bulunan ve günümüzde Tabduk Hoca Yunus Emre Cami'si olarak da geçen yapıyı bu örnekler arasında değerlendirmek mümkündür. Makam olarak inşa edilmiş olması muhtemel olan yapı ve mezar taşları hakkında çeşitli yayınlarda bilgiler bulmak mümkündür.

Koçaş'taki Yunus Emre Cami'si kare planlı harimi, son cemaat mahalli ile bir hazireden meydana gelmektedir. Hemen yanında bulunan minare ise yakın zamanda inşa edilmiştir. Kitabesi bulunmayan yapı mimari ve süsleme özellikleri dikkate alınarak, 14-15. Yüzyıllara tarihlendirilmektedir. Yunus Emre Cami'sinde bulunan diğer bir önemli eser grubu ise harim ve son cemaat mahalli duvarları ile bahçenin muhtelif yerlerindeki Roma ve Bizans dönemlerine ait çok sayıda devşirme (spolyen) taş eserdir. Bu taş eserlerin, yapının inşasında kullanılan bir malzeme olmanın ötesinde, eserin süsleme programını destekleyen bir unsur olduğu da görülmektedir. Benzer bir anlayışın yakın bölgede yer alan Ilgın ve Akşehir'deki bazı dini yapılarda da bulunduğu bilinmektedir. Bu çalışmada Koçaş Mahallesi'nde yer alan Yunus Emre Cami'sinin planı, süslemeleri ile cephelerinde yer alan devşirme taş eserler kapsamlı bir şekilde ele alınacaktır. Çalışmanın değerlendirme bölümünde eserin, Yunus Emre ile olan ilişkisi üzerinde durularak; mimarisi, süslemesi ve devşirme taş eser kullanımı açısından yakın bölgede bulunan benzer örneklerle birlikte değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, Koçaş, mimari, devşirme, süsleme.

A MOSQUE ATTRIBUTED TO YUNUS EMRE: KOÇAŞ TABDUK HOCA YUNUS EMRE MOSQUE AND SPOLIA MATERIALS

Abstract

Yunus Emre is a very important historical figure in the Anatolian cultural heritage. For this reason, Yunus Emre's life and works come first among the research on Yunus Emre, in which many scientific studies have been conducted. It is accepted that Yunus Emre, whose biography could not be reached, lived between 1238 and 1320 and died at the age of 82. The 13th century, when Yunus Emre lived in Anatolia, is a political environment in which the Anatolian Seljuk State remained in a vulnerable position against the Mongol oppression from the east. It is known that during this period, when oppression also had an impact on the public, people gathered around the structures of important personalities. Yunus Emre, who spent his teenage years in such political turmoil, was adopted by many settlements in Anatolia in his later periods and tombs and zawiyah were built on behalf of his personality.

Researchers have different opinions about Yunus Emre's tomb and zawiyah. The first reason for this is the lack of archival documents and period resources that provide information about Yunus Emre. The second reason is due to the desire of people to attract Yunus Emre to the geography in which they live, seeing him as one of them. Therefore, if there is a real tomb of Yunus Emre, the location of his tomb or zawiyah is still under discussion. Based on recent studies and archive documents, it is seen that settlements such as Eskişehir, Karaman and Aksaray come to the fore. It is possible to evaluate the building, which is located in Konya, Doğanhisar Koçaş Neighborhood and which is also known as Tabduk Hoca Yunus Emre Mosque today, among these examples. It is possible to find information in various publications about the building and tombstones that are likely to have been built as an authority. The building in Koçaş, which is the subject of the study, consists of a square-shaped mosque harim, a final congregation area and a cemetery. The minaret built next to it is quite new. The building, dated to the 14th and 15th centuries, has no inscription. Another important group of works in Yunus Emre Mosque are the walls of the harim and the last congregation area and many spolia stone works belonging to the Roman and Byzantine periods in various parts of the garden. It is seen that these stone works are not only a material used in the construction of the building, but also an element that supports the decoration program of the work. It is known that a similar understanding is found in some religious buildings in Iğın and Akşehir in the nearby region. In this study, the plan, decorations and the spolia stone works on the facades of the Yunus Emre Mosque located in Koçaş Neighborhood will be comprehensively discussed. In the evaluation part of the study, focusing on the relation of the work with Yunus Emre; It will be tried to be evaluated together with similar examples found in the nearby area in terms of its architecture, decoration and use of spolia stone works.

Keywords: *Yunus Emre, Koçaş, architecture, spolia, decpration.*

YUNUS EMRE’NİN ŞİİRLERİNDE ZAMAN SINIRLAMA İŞARETLEYİCİLERİ

İsmail BEKTAŞ

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
Aksaray Ahmet Cevdet Paşa Sosyal Bilimler Lisesi

ismailbektas78@hotmail.com

ORCID: 0000-0003-4687-3328

İbrahim AY

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
Şehit Atıf Akay Mesleki Eğitim Merkezi

ibrahimay019@hotmail.com

ORCID: 0000-0001-8949-3582

Özet

Bu bildiride Yunus Emre’nin şiirlerinde yer alan zaman işaretleyicilerini sınırlı belirli, sınırlı belirsiz ve sınırsız belirsiz kategorilerinde tanımlamak amaçlanmıştır. Konuşur zamanın belli bir hududunu çizmektedir ve zamanı, belirli ve belirsiz olarak çerçeve içerisine almaktadır. Bildiride öncelikle zaman, sınırlı, sınırsız, belirli ve belirsiz sözcüklerinin sözlükteki anlamı verildi. Ardından Yunus Emre’nin şiirlerinde bu kategorileri tanımlayan zaman işaretleyicileri tarandı. Çalışmada Prof. Dr. Faruk Timurtaş’ın Yunus Emre Divanı, Abdülbâki Gölpinarlı’nın Yunus Emre Hayatı ve Bütün Şiirleri, Dr. Mustafa Tatçı’nın Yunus Emre Divanı (Risâletü’n- Nushiyye), adlı eserler taranarak zaman işaretleyiciler tespit edilmiştir. Daha sonra bu zaman işaretleyicilerinin sınırlı belirli, sınırlı belirsiz ve sınırsız belirsiz kategorilerinin hangisinde yer aldığı açıklanmıştır.

Konuşur/gönderici iş, oluş, hareketi vb. durumları ifade ederken zamanın çeşitli dilimlerinden yararlanır. Türkçede kullanılan zaman işaretleyicilerin çok olması konuşurun kalemini güçlendirmektedir. Zaman sözcüğünün kavram alanı çok geniştir. Salise, saniye, saat, hafta, ay, yıl, günler, hafta içi, hafta sonu, hemen, şimdi, bugün, yarın, dün, har an, demin, bir gün önce, bir gün sonra, saat üçte, sabahleyin, gece yarısı, öğle üzeri vb. zaman işaretleyicilerini sayabiliriz.

Yunus Emre şiirlerinde ağırlıklı olarak ezel, ebed, her dem, dünile, bugündür, imdi, bunca yıl, ölüm, bir gün, ezelden ebede, beş günle, gündüz, gece, gündüzleri, o saatte, niçe yıldan beri, buçuk gün vb. zaman işaretleyicilerini kullanmıştır.

Amaç

Yunus Emre’nin şiirlerinde kullandığı zaman işaretleyicilerini sınırlı belirli, sınırlı belirsiz ve sınırsız belirsiz kategorilerinde sınıflandırmak.

Yöntem

Katalog tarama yöntemiyle Prof. Dr. Faruk Timurtaş’ın Yunus Emre Divanı, Abdülbâki Gölpinarlı’nın Yunus Emre Hayatı ve Bütün Şiirleri, Dr. Mustafa Tatçı’nın Yunus Emre Divanı (Risâletü’n- Nushiyye), adlı eserler taranarak zaman işaretleyiciler tespit edilerek yukarıda ifade edilen sınıflama içerisinde açıklanmıştır.

Ecel ve ebed zaman işaretleyicileri sınırsız belirsiz zaman kategoride, ömür zaman belirleyicisi sınırlı belirli kategoride, gündüzleri zaman işaretleyicisi de sınırlı belirsiz kategoride ele alınmıştır. İnsan, hayvan, bitki gibi herhangi bir canlının yaşamının sona ermesi olarak tanımlanan ölüm zaman işaretleyicisi sınırlı belirsiz bir zamanı ifade etmektedir. Fakat bunun ne zaman olacağını insanoğlu bilmemektedir. Bir gün zaman işaretleyicisi ise sınırlı belirsiz bir anı göstermektedir. Zaman bir günle sınırlandırılmış fakat ne zaman olduğu belirsizdir.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, zaman, sınırlama

TIME LIMITING MARKERS IN YUNUS EMRE'S POEMS

Abstract

In this paper, it is aimed to witness the time markers in Yunus Emre's poems in limited definite, limited indefinite and unlimited indefinite categories. Speaks draws a certain boundary of time and frames time as definite and indefinite. In the paper, the meaning of the words time, limited, unlimited, definite and ambiguous in the dictionary was given first. Then, time markers witnessing these categories in Yunus Emre's poems were scanned. Prof. Dr. Yunus Emre Court of Faruk Timurtaş, Yunus Emre's Life and All Poems of Abdülbâki Gölpinarlı, Dr. Time markers were determined by scanning the works named Yunus Emre Divanı (Risâletü'n-Nushiyye) by Mustafa Tatçı. Then, it is explained in which categories these time markers are limited definite, finite indefinite and unlimited indefinite.

Speaking / sending work, occurrence, movement, etc. makes use of various periods of time while expressing situations. The high number of time markers used in Turkish strengthens the speaker's pen. The concept area of the word time is very wide. Seconds, seconds, hours, weeks, months, years, days, weekdays, weekends, right now, now, today, tomorrow, yesterday, now, yesterday, the day before, the day after, at three o'clock, in the morning, at midnight , afternoon, etc. we can count the time markers. In Yunus Emre's poems, he mostly includes eternal, eternal, every dem, yesterday, today, now, so many years, death, one day, eternity, five days, day, night, daytime, at that hour, why since the year, and a half days, etc. used time markers.

Goal

To classify the time markers used by Yunus Emre in his poems into limited definite, limited indefinite and unlimited indefinite categories.

Method

With the catalog scanning method, Prof. Dr. Yunus Emre Court of Faruk Timurtaş, Yunus Emre's Life and All Poems of Abdülbâki Gölpinarlı, Dr. The works named Yunus Emre Divanı (Risâletü'n-Nushiyye) by Mustafa Tatçı were scanned and time markers were determined and explained in the above-mentioned classification.

Eternal and eternal time markers are considered in the indefinite indefinite time category, the life time determinant in a limited specific category, and the daytime time marker in the finite indefinite category. The time marker of death, which is defined as the end of life of any creature such as human, animal or plant, expresses a finite and indefinite time. But man does not know when this will happen. A day time marker indicates a finite indeterminate moment. Time is limited to one day, but it is unclear when.

Keywords: Yunus Emre, time, limitation.

YUNUS EMRE’NİN ŞİİRLERİNDE KUR’ÂN’IN YERİ

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sami YILDIZ

Aksaray Üniversitesi

m.samiyildiz@aksaray.edu.tr

ORCID: 0000-0003-4293-463X

Özet

Anadolu’nun yetiştirmiş olduğu, bu coğrafyanın Müslümanlaşmasında katkısı olan, yaşadığı çağdan güümüze kadar özelde Müslümanları genelde ise bütün insanlığı etkilemiş, hala etkilemeye devam eden Yunus Emre (Ö. 720/1320?) önemli bir düşünür ve halk şairidir. Hayata bakışını, inançlarını, duygu ve düşüncelerini arı ve anlaşılabilir bir Türkçe kullanarak, en etkin iletişim üsluplarından biri olan şiirle ifade etmiştir. O hem çağdaşları hem de sonra gelen nesiller tarafından çok sevilmiştir. Bu sevgi o kadar ileri gitmiştir ki Anadolu’nun birçok yerinde kendisi için türbeler yapılmıştır. Günümüzde de Yunus’a karşı sevgi artarak devam etmektedir. Bu sevginin yansıması olarak gerek ülkemizde gerekse dünyada farklı bilimsel etkinlikler altında Yunus ve eserleri anlaşılmaya çalışılmaktadır.

Her bir Müslümanda olduğu gibi Yunus’un da dinini öğrenmede, dünyaya bakışının oluşumunda, Yaratanı, kendini ve çevreyi anlamlandırmada ilk yararlandığı kaynaklar İslam dinin temel kaynakları olan Kur’ân ve Hz. Peygamber’in hadisleri olmuştur. Yunus, bu kaynaklardan etkilenmiş ve bu etkiyi şiirlerine doğrudan ve dolaylı olarak yansıtmıştır. Onun şiirlerinde asıl esin kaynağının din olduğu her açıdan görülür. Dolayısıyla Yunus’un ve eserlerinin anlaşılması için onun eserlerinin dini muhteva açısından incelenmesi büyük yararlar sağlayacaktır. Kapsamı sınırlı olan bu çalışmada Yunus’un şiirlerinde Kur’ân’ın etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda Yunus’un şiirleri arasında Kur’ân kaynaklı birçok şiire rastlanmıştır. Bu şiirler tek tespit edilmiştir. Tespit edilen bu şiirler doğrudan Kur’ân lafızlarıyla ilgili olup olmamasına göre ikiye tasnif edilip iki ana başlık altında açıklanmaya çalışılmıştır:

- 1- Kur’an lafızlarının bizzat Arapça olarak kullanıldığı şiirler.
- 2- Anlam olarak Kur’ânî muhtevayı yansıtan şiirler.

Bunlardan birinci başlıkta, Yunus’un şiirlerinde kullandığı Arapça Kur’an lafızları tespit edilip, bu lafızların kullanıldığı şiirler sınıflandırılıp alt başlıklar altında yorumlanmaya çalışılmıştır. İkincisinde ise içerik olarak Kur’an’dan etkilenmiş olan şiirler tespit edilip, çeşitli alt başlıklar altında sınıflandırılıp yorumlanmaya çalışılmıştır.

Elde edilen bu verilerden yola çıkarak Yunus’un İslam’ın temel kaynağı olan Kur’ân ile ilişkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Yunus’un Kur’ân’a bakışına, Kur’ân ayetlerini anlamlandırmadaki temel duyarlılıklarına, ayetleri yorumlarken başvurduğu yöntemlere, Kur’ân’ın ana konuları hakkındaki görüşlerine ulaşma gayreti içine girilmiştir. Ayrıca Yunus’un içinde yaşadığı çağın şartlarının ve coğrafyanın etkisinin bu sonuçlar üzerindeki etkisinin ne olduğu üzerinde de durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, Kur’ân, Yorum, Şiir

THE PLACE OF THE QURAN IN YUNUS EMRE'S POEMS

Abstract

Yunus Emre (D. 720/1320?) Is an important Muslim thinker and folk poet, who was educated by Anatolia, contributed to the Islamization of the Anatolian geography, influenced Muslims in particular and all humanity in general from the age he lived to today. He expressed her view of life, beliefs, feelings and thoughts in poetry, which is one of the most effective communication styles, using a clear and understandable Turkish. He was loved much by his contemporaries and generations to come. This love has gone so far that tombs have been built for him in many parts of Anatolia. Today, love for Yunus continues to increase, as a reflection of this love, Yunus and his works are tried to be understood under different scientific activities both in our country and in the world.

As with every Muslim, the first sources used by Yunus in learning his religion, in the formation of his view of the world, in making sense of the Creator, himself and the environment were the hadiths of the Quran and the Prophet, which are the basic sources of Islam. Yunus was influenced by these sources and reflected this effect directly and indirectly in his poems. In his poems, it is seen from every angle that the main source of inspiration is religion. Therefore, examining Yunus's works in terms of religious content will be of great benefit in order to understand Yunus and his works. In this study, whose scope is limited, the effect of the Qur'an on Yunus's poems was investigated. As a result of the research, many poems originating from the Qur'an were found among Yunus's poems. These poems have been identified one by one. These poems were classified according to whether they are directly related to the words of the Quran or not and tried to be explained under two main headings:

- 1- Poems in which the words of the Quran are used in Arabic.*
- 2- Poems that reflect the content of the Qur'an as a meaning.*

In the first title, the Arabic Quran words used by Yunus in her poems were determined, and the poems in which these words were used were classified and interpreted under sub-headings. In the second, the poems that were influenced by the Quran in terms of content were determined, classified and interpreted under various subheadings.

Based on these data, the relationship of Yunus with the Quran, which is the main source of Islam, has been tried to be determined. Yunus' view of the Qur'an, his basic sensitivities in making sense of the verses of the Qur'an, the methods he used when interpreting the verses, and his views on the main subjects of the Qur'an were tried to arrived. In addition, the effects of the conditions of the age in which Yunus lived and the influence of the geography on these results were also emphasized.

Keywords: *Ju'nus Em're, The Quran, comment, poetry*

MENKİBELER EKSENİNDE BİR ZÂHİR - BÂTİN YOLCUSU YUNUS EMRE

Dr. Mahmut ULU

Senarist - Yazar

mahmut.ul@hotmai.com

Özet

Ünü, Anadolu sınırlarını aşan Yunus Emre hakkında bilinenler, oldukça sınırlıdır. Birkaç kaynağın naklettiği genel malumat dışında onunla ilgili neredeyse hiç bilgi yoktur. Hakkında bilinenler daha çok menâkıbnâmelerde geçen anlatılar ve kendi şiirlerinden elde edilen bilgilerden ibarettir. Eserlerinden medresede okuduğu ve iyi bir eğitim aldığı anlaşılan Yunus Emre'nin, nereli olduğu ve kabrinin nerede olduğu hususu, üzerinde en çok durulan konuların başında gelmektedir. Türkiye'de, Yunus Emre'ye izafe edilen onu aşkın kabir veya makam bulunması onun, toplumun büyük çoğunluğunun sevgisini kazandığını göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Taptuk Emre dergâhında sülûk yolculuğunu tamamladıktan sonra irşad faaliyetleri için çeşitli bölge ve şehirlere yolculuk yapan Yunus Emre'nin üç türlü yolculuğundan bahsedilmiştir. Bunların ilki "Lâmekân'a Gidişleri", ikincisi "Teferrüçleri", üçüncüsü ise "İrşad Faaliyetleri"dir. Dolayısıyla onun hayatı bir bakıma zâhirden bâtına bir yol hikâyesidir, denilebilir. Yunus Emre'nin hayat hikâyesi, menkıbelerden öğrendiğimiz kadarıyla görünürde Hacı Bektâş-ı Velî dergâhına buğday istemek için gitmeye karar vermesiyle başlar. Buna göre Yunus Emre'nin yaşadığı coğrafyada kıtlık olmuş, sular çekilmiş, ekinler kurumuştur. Açlık tehlikesinin günbegün daha fazla hissedilmeye başladığı bir ortamda o sıralar kapısını mahrumlara açtığını duyduğu Hacı Bektâş-ı Velî dergâhına gitmeye karar vermiştir. Her ne kadar menkıbede görülen sürecin zâhir yanı bu şekilde olsa da bâtin yanı öyle olmasa gerektir. Ahali cephesinde bir kuraklık söz konusu iken Yunus cephesinde de bir açlık söz konusu olmalıdır. Hz. Mevlânâ'ya atfen sıklıkla kullanılan bir sözde, kimi arayış ehlinin bu arayıştan haberi olmadan yaşadığını ve bir davetçinin çağrısı sonucu bunu farketmediğini anlayabiliriz. O, bahsi geçen sözünde "... *Bu dünyada susamış kişilerin su aradıkları gibi su da susamışları arar.*" diyerek sanki Yunus Emre'ye kendi hakikatini bir başka vesileyle hatırlatmış olmaktadır. Yunus Emre, aş aramak umuduyla gittiği Hacı Bektâş-ı Velî dergâhında kendisine teklif edilen nefesi reddetmiştir. Zâhirde istediğini almakla birlikte bâtında neyi kaybettiğini anlaması ise uzun sürmemiş, tekrar aş dilediği kapıya aşk dilemek üzere gitmiştir. Ancak bazı taleplerin hesap işi olmayıp nasip işi olduğu gerçeğiyle yüzleşmiş, kendisinin bâtin nasibinin Taptuk Emre adlı bir mürşide verildiğini öğrenmiştir. Bu yönüyle dileme kapısından eli boş dönmüş sayılmaz. Zira susadığı suyu, uzaklarda aradığı pınardan değil de hemen yanbaşındaki pınardan içecektir. Yunus Emre, zaman kaybetmeden Taptuk Emre'ye varır. Hünkâr'ın selamını iletir ve olanı biteni anlatır. O da Hacı Bektâş-ı Velî'nin selamını alır. "Hoş kademler getirdin. Halin bize malum oldu. Hizmet et, emek ver, nasibini al." diyerek Yunus'u hoşça karşılar. Yunus Emre, orada dağdan odun çekmekle görevlendirilir. Kırk yıl sürecektir bu odun çekme vazifesi. Lakin Taptuk Emre'nin dikkatinden kaçmayacak bir hal vardır odunlarda. Yunus'un getirdiği odunlar eğri değildir. Nerede dosdoğru odun varsa onları bulup getirir Yunus. Menkıbe, Velâyetnâme'de bu kadarıyla anlatılmış. Ancak başka kaynaklarda bu menkıbenin devamı niteliğinde anlatılar söz konusudur. Buna göre Yunus'un doğru odunları getirdiğini gören Taptuk Emre, dervişini çağırarak ona sorar: "Yunus! Dağda hiç mi eğri odun yoktur? Hep doğru odunları getirirsin? Yunus, şeyhinin sorusuna hikmetli bir cevap verir: "Şeyhim bu kapıdan odunun dahi eğrisi girmez."

Bu tebliğde, Yunus Emre'nin zâhiren Hacı Bektâş-ı Velî dergâhına, buğday almaya gitmesiyle başlayan, Taptuk Emre dergâhında kemâle erme süreciyle tamamlanan hayatı, kaynaklarda yer alan menkıbeler temelinde ele alınmıştır. Öncelikle Yunus Emre'nin tarihî yönüne temas edilmiştir. Daha sonra menkıbevî anlatılarda yer alan hayat hikâyesi yine menkıbe anlatım usûlüne uygun olarak sunulmuş ve bu anlatılarla ilgili değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, menkıbe, tasavvuf, zâhir, bâtin, yolculuk.

ON THE AXIS OF LEGENDS A TRAVELER FROM EXTERIOR TO INTERIOR YUNUS EMRE

Abstract

What is known, about Yunus Emre, whose reputation exceeds the borders of Anatolia, is quite limited. There is hardly any information about him, except for general information conveyed by a few sources. What is known about him consists mostly of the narratives in the “menâkıbnâmes” and the information obtained from his own poems. The subject of where Yunus Emre is from, and where his grave is, are one of the most emphasized subjects, which we understand from his Works that he studied in the madrasa and received a good education. In Turkey, there are more than ten graves of his presence and authorities that attributed to Yunus Emre which his remarkable of being loved by the majority of the society. After completing his “süluk journey” (it is a spiritiual path to reach the God) in Taptuk Emre’s dervish lodge, three types of travels of Yunus Emre, who traveled to various regions and cities for showing the activities of true paths, were mentioned. The first of these is “Going to Lâmekân” (which means placelessness containing spiritiual travel), the second is Teferrüçleri” (contemplation) and the third is “İrşad Activities” (teaching the religion and preaching). Therefore, it can be said that his life to some extent is a road story from exterior to interior sight. As we have learned from the anecdotes, the life story of Yunus Emre begins when he decides to go to Haji Bektas-i Veli’s Lodge to ask for grains. Accordingly, a famine had emerged in the geographical area where Yunus Emre lived, the waters had receded, and the crops had dried. In an environment where the danger of famine began to be felt more and more with each passing day, he decided to go to Haji Bektas-i Veli’s Lodge, which he heard opened his door to the deprived in those times. Although this is the visible side of the process seen in the anecdote, it should not be like this in esoteric terms. When there is a drought on the public front, there should also be famine on Yunus front. In a word often used with reference to Mevlana, we can understand that some searchers lived unaware of this search, and realized it as a result of a call from an inviter. He said in his abovementioned word that “... In this world, water seeks thirsty people as thirsty people seek water”, and reminds Yunus Emre his own reality with the help of another occasion. Yunus Emre rejected the “breath” that was offered to him at Haji Bektas-i Veli’s Lodge, where he went in the hope of seeking food. Although he obtained what he wanted, it did not take him long to realize what he lost in his life, and went back to the door where he asked for grains to ask for love. However, he faced with the fact that some demands were not related to accounting, but were the work of “kısmet”, and he learned that his esoteric share was given to an elder with the name of Taptuk Emre. In this respect, he did not return empty-handed from the door where he asked for grains. Because he would drink the water he thirsted from the spring he sought, but from the spring beside him. Yunus Emre arrives at Taptuk Emre in no time. He tells the greetings of Haji Bektas-i Veli, and tells what happened. He received the greeting of Haji Bektas-i Veli, and welcomes Yunus Emre by saying “You are welcome. We have been told about your condition. Serve, work, and take your share”. Here, Yunus Emre was asked to bring wood from the mountain, which would take 40 years. However, there was something in the woods that would not escape the attention of Taptuk Emre. The woods that Yunus brought were not crooked. Yunus found and brought wherever there were smooth woods. The anecdote was described in this way in Vekaletname. However, there are narratives in other sources which are the continuation of this anecdote. Accordingly, Taptuk Emre, who saw Yunus bring smooth woods, called his dervish and asked him: “Yunus! Are there no crooked woods on the mountain? You always bring the smooth ones? Yunus gives a wise answer to his Sheikh’s question: “Sheikh, even a crooked wood does not enter this door.”

In this paper, the life of Yunus Emre, which began the apparent departure of Hacı Bektâş-ı Velî to buy grain, and completed with the process of perfection in Taptuk Emre’s dervish convent, was discussed on the basis of the legends in the sources. First of all, the historical aspect of Yunus Emre was touched upon. Later, the life story in the legend narratives was presented again in accordance with the legend narration method and the narratives were evaluated.

Keywords: Yunus Emre, legend, sufizm, exterior, interior, journey.

YUNUS EMRE DİVANINDA YER ALMAYAN VE ONA İSNAD EDİLEN BAZI ŞİİRLER HAKKINDA

Arş. Gör. Dr. Muhammed Felat AKTAN

Dicle Üniversitesi

muardaf@hotmail.com

ORCID: 0000-0002-6052-969X

Özet

Türk İslâm medeniyetinin kurulmasında, halkın irşad ve özüne rücu' etmesinde fikirleri ve eserleriyle önemli katkısı olan Yunus Emre, Anadolu coğrafyasının tarihi kişiliğini ve hayat felsefesini oluşturmuştur. Hikemî tarzı üslubu, açık bir dili tercih etmesi, farklı muhtevalara değinmesiyle kendisinden sonra gelen şair ve yazarları etkilemiştir. Eserleri, fikirleri ulusal yazını aşmış, günümüzde evrensel bir boyut kazanmıştır. Kendi felsefî düşünceleriyle sentezlediği tasavvufî anlayışı yaşadığı dönem ve sonrasında derin izler bırakmıştır. Yunus Emre'nin tasavvuf anlayışın temeli Ahmed Yesevî'ye kadar dayanmaktadır. O yarı melâmî yarı kalenderî tasavvufî felsefeye sahip olmuş, bu düşüncenin temeline vahdet-i vücud sistemini yerleştirmiştir. Yaşadığı dönemde Türkçe'nin gelişmesi ve olgunlaşmasında önemli katkısı olmuştur. Eserlerinde sade anlaşılır bir dil kullanan Yunus Emre, Türkçe'nin edebî bir dil olarak varlığını korumasında, yaşatılmasında ve bir kültür dili olup gelişmesinde yoğun çaba göstermiş, pratikte eserlerinde uygulamıştır. Yunus Emre şiirlerinin büyük çoğunluğu hece ölçüsüyle yazılmış ve şiirleri ekserî beyit esasına göre tasnif edilmiştir. 138 şiirini aruz vezniyle yazan şair, hece ölçüsünü aruza nazaran daha kusursuz uygulamıştır. Çalışmamızın konusunu ihtiva eden eser, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kütüphanesi Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K. 000351 numarada, müstensihî Baki Efendi olarak kayıtlı şiir mecmuasından teşekkül etmiştir. Tasavvufî şiirin zirve şahsiyetlerinden olan Yunus Emre hem aruz hem de hece ölçüsüyle şiirler yazmıştır. Üzerinde inceleme yapılan mecmuada ona atfedilen 49 ilahî mevcuttur. Mezkûr ilahîlerin altısında eksik dörtlükler mevcuttur. Mecmuada yer alıp "Divan"da yer almayan ve Yunus Emre'ye ait olduğu düşünülen Yûnus, Dervîş Yûnus, Miskin Yûnus, Yûnus Emre'm, ismiyle yazılmış 14 adet ilâhî tespit edilmiştir. Adı geçen ilâhîlerin üslup ve muhteva bakımından şaire aidiyeti muhakeme edilmiştir. Mezkûr ilahîlerden kaçının "Bizim Yunus" olarak vasıflandırdığımız Yunus Emre'ye ait olduğu teferruatlı çalışmanın sonucuna göre belirlenecektir. 42/b'de Yûnus Emre mahlasıyla yer alan ve 8'li hece ölçüsü ile yazılan ilâhî; 43/a'da 11'li hece ölçüsü ile yazılan 97 numaralı ilâhî; mecmuanın 61/b varlığında yer alan Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün aruz ölçüsüyle yazılan 134 numaralı ilâhî; 67/b'de Yûnus mahlaslı ve 8'li hece ölçüsü ile yazılan 146 numaralı ilâhî; 78/a'da müstef'ilâtün müstef'ilâtün aruz ölçüsüyle yazılan 167 numaralı ilâhî; 80/b'de 8'li hece ölçüsü ile yazılan 172 numaralı ilâhî; 85/b'de Dervîş Yûnus ismiyle ve 8'li hece ölçüsü ile yazılan ilâhî; 163/b'de 8'li hece ölçüsü ile yazılan 355 numaralı Yûnus başlıklı ilâhî; 167/a'da 8'li hece ölçüsü ile yazılan 360 numaralı ilâhî; 170/a'da 14'lü Hece Ölçüsü ile yazılan 367 numaralı ilâhî; 172/b'de 11'li hece ölçüsü ile yazılan 371 numaralı ilâhî; 173/b'de 8'li hece ölçüsü ile yazılan ve 374 numaralı Yûnus başlıklı ilâhî; 174/a'da 8'li hece ölçüsü ile yazılan 375 numaralı ilâhî, 175/a'da 11'li hece ölçüsü ile yazılan 377 numaralı ilâhî Yunus Emre Divanı'nda bulunamamıştır. Tespit edilen şiirlerin büyük çoğunluğunun hece ölçüsüyle yazıldığı, sadece 2 şiirinin aruz ölçüsüyle (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün ile müstef'ilâtün müstef'ilâtün) yazıldığı saptanmıştır. Şiirlerinin aidiyeti konusunda her daim ihtilaf çıkmış, araştırmacılar tarafından mutabika varılamamıştır. O'na isnad edilen şiirlerin niceliksel olarak fazlalığı şahsına olan teveccühten kaynaklanmaktadır. Yunus'un şiir tarzı itibariyle takipçileri olduğu gibi, "Yunus", "Dervîş Yunus" mahlaslarını kullanan Bursalı Âşık Yunus'un da mevcudiyeti bilinmektedir. Yunus Emre'ye ait olan şiirlerin tespit edilmesi ve ânifen ismi zikredilen şiir mecmuasının katkısı, ortaya konulan çalışmalar neticesine göre değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, tasavvuf, ilahî, mahlas, hece ölçüsü

ABOUT SOME POEMS NOT INCLUDED IN THE YUNUS EMRE COUNCIL

Abstract

Yunus Emre, who made an important contribution to the establishment of the Turkish-Islamic civilization with his ideas and works, has formed the historical personality and life philosophy of the Anatolian geography. His narrative style influenced the poets and writers who came after him, with his preference for a clear language, and his touching on different contents. His works and ideas have transcended the national literature and have gained a universal dimension today. His mystical understanding, which he synthesized with his own philosophical thoughts, left deep traces in his period and afterwards. The basis of Yunus Emre's understanding of Sufism goes back to Ahmed Yesevi. He had a semi-angelic half-calender mystical philosophy and placed the *wahdat-ı wujud* system at the basis of this thought. During the period he lived, he had an important contribution to the development and maturation of Turkish. Using a plain and understandable language in his works, Yunus Emre has made great efforts in the preservation and survival of Turkish as a literary language and in its development as a cultural language, practically applied in his works. Most of Yunus Emre's poems were written in syllable measure and his poems were classified on the basis of many couplets. The poet, who wrote 138 poems with prosody meter, applied syllable measure more flawlessly than prosody. The work, which includes the subject of our study, is composed of the poetry magazine registered as Mr. Baki, under the title of Istanbul Metropolitan Municipality Library, Atatürk Library, Municipal Manuscripts K.000351. Yunus Emre, one of the top figures of Sufi poetry, wrote poems in both prosody and syllable. There are 49 hymns attributed to him in the magazine studied. There are missing quatrains in six of the aforementioned hymns. 14 hymns written with the name of Yunus, Derviş Yunus, Miskin Yunus, Yunus Emre, who are not included in the "Divan" and are thought to belong to Yunus Emre, have been identified in the magazine. How many of the aforementioned hymns belong to Yunus Emre, whom we qualify as "Our Yunus", will be determined according to the result of the detailed study. The aforementioned hymns are considered to belong to the poet in terms of style and content. The hymn in 42 / b with the pseudonym Yunus Emrem and written with 8 syllable meter; The hymn number 97 written with 11th syllable in 43 / a; The divine number 134 written with the prosody measure of *Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün* in the article 61 / b of the magazine; The hymn number 146 written in 67 / b with the pseudonym *Yûnus* and the measure of 8 syllables; The hymn numbered 167 written in 78 / a with the measure of the prosperity of the *mustaf'ilâtün*; The hymn number 172 written with 8 syllable in 80 / b; The hymn written in 85 / b with the name of Derviş Yunus and with 8-syllable meter; The hymn titled Yunus with number 355 written with 8 syllable in 163 / b; The hymn number 360 written with 8 syllable in 167 / a; The hymn number 367 written with 14 syllable in 170 / a; The hymn number 371 written with 11th syllable in 172 / b; The hymn titled Yunus with number 374 and written with 8-syllable measure in 173 / b; The hymn number 375, written with 8 syllable in 174 / a, could not be found in the divine number 377 written with 11 syllable in 175 / a. It was determined that most of the poems were written with syllabic meter and only 2 poems were written with aruz measure (*Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün*; *müstef'ilâtün müstefâtün*). There has always been controversy regarding the belonging of his poems, and researchers have not reached agreement. The quantitative excess of the poems attributed to him is due to his personal favor. It is known that *şık Yunus* from Bursa, who uses the pseudonyms "Yunus" and "Derviş Yunus", is known to exist as Yunus has followers in terms of poetry style. The determination of the poems belonging to Yunus Emre and the contribution of the poetry magazine whose name is mentioned will be evaluated according to the results of the studies put forward.

Keywords: Yunus Emre, mysticism, hymn, pseudonym, syllable meter

BİR YÛNUS EMRE MUAKKİBİ: AZİZ MAHMÛD HÛDÂYÎ

Doç. Dr. Muhittin TURAN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

muhit_33@hotmail.com

ORCID: 0000-0003-1499-7916

Özet

Sadece Anadolu'nun değil insanlık tarihine bakıldığı zaman "insan" denen varlığı hem tefekkürün hem de derûnî hislerin ufuklarında keşfeden bir "inanmış" olan Yûnus Emre, kendisinin bu anlamda bıraktığı mirasla derin tesirler uyandırmıştır. 13. yüzyıl Anadolusunun o buhranlı ve hazine olan son dönemlerinde tasavvuf hamuruyla yoğrulmuş Türkçesini dört yüz küsurlük şiirinin var olduğu *Divan*'ı ve bir nasihatname türü özelliği gösteren *Risâletü'n-Nushiyye* 'sinde "ete kemiğe" büründürmüş ve halkı "birliğe" çağırarak için kullanmıştır. Birçok mutasavvıfın mensubu olduğu tarikatı ile ön plana çıkmasına rağmen o, sevgi, hoşgörü, edep, haya, sabır, aşk gibi yüksek karakterli kavramlarla yaratıcıya ulaşmanın yollarını aramıştır. Eski Anadolu Türkçesi özelliği gösteren diliyle aradan yüzyıllar geçse de hakiki "dost" dediği yaratıcının sevgisini daimî bir terennümle yine Türkçe kelimelerle perçinleyerek gönüllerde taht kurmayı başarmıştır.

Birçok sufi-meşrep şairin, şiiri bir irşat ve tebliğ aracı olarak kullandığı bilinmektedir. Bu sayede bu tür şairler halkın anlayacağı şekilde, belagat ve sanattan uzak olarak kaleme aldıkları şiirlerde sadece halkı ve daha geniş anlamda bütün bir beşeriyeti "birlik" fikri etrafında birleştirmek gibi bir misyonu ifa etmek amacındadırlar. Bu şiirler, özellikle Anadolu Selçuklu devleti döneminde halkın Moğol baskısı ve diğer buhranlı durumlardan çıkış yolu aradığında kendilerini buldukları bir melce olmaktadır. Zaman içerisinde aynı damardan beslenen yani tekke-tasavvuf edebiyatı kapsamında şiirler yazan mutasavvıf şairlerde de aynı durum görülmektedir. 15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın başlarında Anadolu'da Celvetiyye tarikatının kurucusu ve en önemli ismi olan Azîz Mahmûd Hüdâyî (1541-1628)de bu şairlerden biridir. Yûnus Emre tarzındaki ilâhîleri hem aruz hem hece vezni ile halka dinî, ahlâkî ve bilhassa tasavvufî öğretileri içinden geldiği gibi öğretmeyi merkeze alan yaklaşımı, bazen Yûnus Emre'nin bir şiirine nazireyi andıran şiirleri gibi bazı hususlar onun Yûnus Emre muakkibi olduğunu göstermektedir. Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin tekke-tasavvuf edebiyatının en önemli formlarından olan ilâhî ile üç yüz civarında nazmettiği şiirlerinde Yûnus Emre'nin izleri açıktır. Vahdet-i vücûdu ve diğer bazı tasavvufî konuları ele aldığı manzumelerinde her ne kadar Yûnus Emre'deki güç olmasa da Hüdâyî de inşat ettiği şiirlerinde yüzyılları aşan müessir ilâhîler vücuda getirebilmiştir. 13. yüzyılda Yûnus Emre'nin "N'idelüm bu dünyâyı n'eyleyüp n'itmek gerek/ Dâimâ ışk etegin komayup dutmak gerek" ifadesiyle başlayan öğretileri sanki aradan yaklaşık üç yüz yıl geçmemiş gibi Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin "Neyleyeyim dünyâyı/ Bana Allâh'im gerek" mısralarıyla devam etmiştir. Hüdâyî'nin ilâhî formunda inşat ettiği şiirlerini dînî, tasavvufî ve ahlâkî bilgileri öğretme gayesinde ısrarcı ve Yûnus Emre'ye göre biraz daha kati diyebileceğimiz bir tarzda kaleme almıştır. Bu durum Hüdâyî'nin müderris ve kadı hüviyetinin vermiş olduğu bir etkidir denebilir. Ayrıca tasavvufî öğretileri verirken şer'î meseleleri de bazen ihmal etmediğini görürüz. Medrese tahsili görmemiş olduğunu düşündüğümüz ve iki eserinden de İran ve Arap belagatlerine vukufiyetinin olmadığını gördüğümüz Yûnus Emre'ye göre daha didaktik bir tablo çizmektedir. Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin *Divan*'ı incelendiğinde Yûnus Emre'nin hem üslup hem de öğreti bakımından etkisi hemen göze çarpar. Yaratıcı ile hemhal olmayı, ölmeye önce ölmeyi, tevhidî, aşkî, mâsivâyı, "yalancı dünyayı", malayaniyi terkî, edebi vb. konuları Yûnus edasıyla dokunaklı bir şekilde halkın dimağına ve gönlüne ilkah etmiştir.

Bu yazıda 16. yüzyıl tekke-tasavvuf edebiyatının en güzide şahsiyetlerinden biri olan Azîz Mahmûd Hüdâyî'de Yûnus Emre'nin üslup ve muhteva özellikleri aranacak ve ortaya konmaya çalışılacaktır. Bu sayede Orta Asya'daki Ahmed Yesevî'nin hikmetleriyle bir ırmak misali akan ve Anadolu'daki ilk ve en kuvvetli temsilcisi olan Yûnus Emre ile devam eden sufiyane şiirin 16. yüzyıldaki temsilcisi söz konusu edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yûnus Emre, Azîz Mahmûd Hüdâyî, Tasavvuf

AN YUNUS EMRE FOLLOWER: AZİZ MAHMÛD HÛDÂYÎ

Abstract

When we look at not only Anatolia but also human history, Yûnus Emre, who is a "believer" who discovered the existence of "human" in the horizons of both contemplation and deep feelings, aroused deep impressions with the legacy he left in this sense. In the last periods of 13th century Anatolia, which was depressed and sad, he made his Turkish kneaded with mystical dough in Divan, which contains four hundred-odd poems, and in his Risâletü'n-Nushiyye, which is a type of advice, and called the people to "unity" used for. Although he stands out with his sect, which many Sufis belong to, he sought ways to reach the creator with high character concepts such as love, tolerance, decency, life, patience and love. Even though centuries passed, with his language that shows the characteristics of Old Anatolian Turkish, he succeeded in establishing a throne in the hearts by riveting the love of the creator, whom he called true "friend", again with Turkish words. It is known that many sufi-conspiratorial poets use poetry as a means of instruction and teaching. In this way, such poets aim to fulfill the mission of uniting the people and the whole humanity in a wider sense around the idea of "unity" in their poems that they wrote in a way that the public understands, without rhetoric and art. These poems, especially during the period of the Anatolian Seljuk state, are a melissa that the people find themselves in when they seek a way out of Mongolian oppression and other depressive situations. The same situation is observed in Sufi poets who were fed from the same vein over time, that is, who wrote poems within the scope of tekke-Sufism literature. Azîz Mahmud Hüdâyî (1541-1628), who was the founder and the most important name of the Celvetiyye sect in Anatolia at the end of the 15th century and the beginning of the 16th century, is also one of these poets. His approach that focuses on teaching the hymns in the style of Yûnus Emre with both prosody and syllabic meter, as well as religious, moral and especially Sufistic teachings, and sometimes Yunus Emre's poems that resemble a poem of a poem, show that he is a follower of Yûnus Emre. The traces of Yûnus Emre are clear in Azîz Mahmud Hüdâyî's poems that he wrote about three hundred with the divine, which is one of the most important forms of tekke-mysticism literature. Although Yûnus Emre did not have the power in his poems, in which he dealt with unity of existence and some other mystical issues, Hüdâyî was able to create influential hymns for more than centuries in his poems. 13. in the century, Yunus Emre's teachings, which began with the phrase "N'ideliim bu dünyâyı n'eyleyüp n'itmek gerek/ Dâimâ ış etegin komayup dutmak gerek", continued with the verses of Aziz Mahmud Hüdayi "Neyleyeyim dünyâyı/ Bana Allâh'im gerek", as if almost three hundred years had not passed. He wrote his poems, which he built in the divine form of Hüdâyî, insisting on the purpose of teaching religious, mystical and moral knowledge and in a style that we can call a little more strict than Yûnus Emre. This situation can be said to be an effect of Hüdâyî's identity as a professor and a judge. In addition, we see that he sometimes does not neglect religious issues while giving Sufi teachings. It draws a more didactic picture than Yunus Emre, who we think has not been educated in the madrasa and whose two works we see that he has no knowledge of Iran and Arab rhetoric. When the Divan of Azîz Mahmud Hüdâyî is examined, the effect of Yûnus Emre in terms of both style and teaching is immediately noticeable. Being at the same time with the creator, dying before death, unity, love, mâsiva, "lying world", leaving malayani, literary, etc. His subjects were inspired in the minds and hearts of the people in a poignant manner, in the manner of Yunus. In this article, the style and content features of Yûnus Emre will be sought and tried to be revealed in Azîz Mahmud Hüdâyî, one of the most distinguished personalities of 16th century dervish lodge-mysticism literature. In this way, the 16th century representative of Sufiyane poetry, which flows like a river with the wisdom of Ahmed Yesevi in Central Asia and continues with Yunus Emre, the first and the strongest representative in Anatolia.

Keywords: Yûnus Emre, Aziz Mahmud Hüdâyî, Mysticism.

YAŞAM BOYU ÖĞRENME BAĞLAMINDA YUNUS EMRE’NİN ÖĞRETİSİ

Muhsine BÖREKÇİ¹

Özet

Öğrenmekle yükümlü olan bir varlık olarak insan her zaman her ortamda öğrenerek kendini geliştirir, kültür ve medeniyet oluşturur. İnsanın doğası gereği doğumundan ölümüne kadar farkında olarak ya da olmayarak gerçekleştirdiği edim 1970’lerden sonra “yaşam boyu öğrenme” terimi olarak eğitim bilimleri sözlüğüne girmiş; “eğitimde yeniden yapılanmada anahtar kavram olarak ilk kez 1970 yılında Paul Lengrand tarafından UNESCO Konferansı’nda sunulan “Yaşam Boyu Öğrenmeye Giriş” adlı bir bildiri ile gündeme gelmiştir” (Polat, 2012). Ancak teoloji, felsefe, edebiyat, tarih, kültür gibi sosyal bilimler bireylere ve toplumlara özgü dünya bilgisi oluşturma ve bu bilgilere dayalı becerilerle yaşamı daha güzel ve anlamlı kılma arayışını sürdürmüştür. Yaşamın kendisi sürekli öğrenme ve gelişme zorunluluğunu örneklemiş; edebiyat da insan yaşamını yeniden kurgulayarak insanın yaşarken farkında olmadığı ayrıntıları dikkatlere sunarak insana kendini tanıma yolunu açmıştır. Yunus Emre de tarihsel ve toplumsal bir kargaşa döneminde insanın özündeki değeri fark etmiş, kendine özgü bir dünya bilgisi üreterek ya da dünya bilgisini kendi inanç ve ilkeleriyle yorumlayarak evrensel kültüre katkı yapacak bir öğreti oluşturmuştur. Bu öğreti, amaçları ve araçları bakımından yaşam boyu öğrenme becerileri kapsamında zengin bir örnek olarak değerlendirilebilir. Bu çalışmada da Yunus Emre öğretisinin yaşam boyu öğrenme bağlamında değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma olarak düzenlenen çalışmada belge incelemesi ve söylem çözümlemesi yapılarak toplanan veriler dayanaklandırma (argümantasyon) yöntemiyle değerlendirilerek sonuca ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: yaşam boyu öğrenme becerileri, okuma, Yunus Emre

YUNUS EMRE'S DOCTRINE IN THE CONTEXT OF LIFE LONG LEARNING

Abstract

Man as being responsible for learning develops her/himself by learning, in this way creates culture and civilization. “The performance that human beings perform consciously or unconsciously from birth to death due to their nature entered the educational sciences dictionary as the term “lifelong learning” after the 1970s, as a key concept in restructuring in education, it came to the fore for the first time in 1970 with a declaration called “Introduction to Lifelong Learning” presented at the UNESCO Conference by Paul Lengrand (Polat, 2012).” However, social sciences such as theology, philosophy, literature, history, culture continued to search to create world knowledge specific to individuals and societies and to make life more beautiful and meaningful with skills based on this knowledge. Life itself samples the necessity of continuous learning and improvement; literature has also opened the way to self-knowledge by reconstructing human life and presenting details that people were not aware of while living. Yunus Emre also realized the intrinsic value of human beings during a period of historical and social chaos, has created a doctrine that will contribute to universal culture by producing a unique world knowledge or interpreting world knowledge with his own beliefs and principles. This doctrine can be considered as a rich example of lifelong learning skills in terms of its aims and tools. In this study, it is aimed to evaluate Yunus Emre's doctrine in the context of lifelong learning. In the study, which was organized as a qualitative research, data were collected by document analysis and discourse analysis and the results were obtained by evaluating the data with the argumentation method.

Keywords: lifelong learning skills, reading, Yunus Emre

¹ Prof. Dr. Atatürk Üniversitesi Kâzım Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

YUNUS EMRE DİVAN'INDA AYET VE HADİSLER

Doç. Dr. Mustafa KARABACAK

Selçuk Üniversitesi

mustafa.karabacak@selcuk.edu.tr

ORCID: 0000-0002-8190-3513

Özet

Yunus Emre, XIII. yüzyılın sonu XIV. yüzyılın ilk yarısında yaşamış, mutasavvıf ve şairliğiyle ön plana çıkmış bir mutasavvıf şairdir. Anadolu insanının insan sevgisini şiirlerine yansıtan ve sevgi dilini ön plana çıkararak bu anlamda Türk Edebiyatı'na öncülük etmiş en önemli şairdir. Yunus, dilin bütün imkânlarından istifade ederek duygu ve düşünce dünyasını *Divan*'ında toplamıştır. O, *Divan*'ında yapmacılıktan uzak, sade bir dil kullanarak tasavvufu kendisine şiar edinmiş ve şiirlerinde ana tema "İlahi aşk" olmak üzere İslam'ın kuralları ve iyi bir Müslümanın özelliklerini anlatmaktadır. Türk İslam mutasavvıfı olan Yunus, şiirlerinde duygu ve düşüncelerini dile getirirken İslam kültürünün çeşitli dallarından özellikle ayet ve hadislerden istifade ettiği görülmektedir. Böylelikle o, ayet ve hadislerden alıntılar yaparak üzerinde durduğu konunun daha iyi anlaşılmasını ve sözlerinin daha etkili olmasını sağlamış olmaktadır. O, şiirlerinde ayet ve hadisleri bazen iktibas yoluyla bazen de telmih yaparak bu söz sanatlarını sıklıkla ve ustalıkla kullandığı görülmektedir. Bilindiği gibi söz sanatlarından iktibas; konuyu ve anlamı pekiştirmek için sözde ayet veya hadise yer vermektir. İktibasta şart, sözün ayet ya da hadis olduğu belirtilmeden aynen ya da kısmen getirilmesidir. Alıntının en az bir tertip olması gerekir. Telmih ise şair ya da yazarın söz içinde bilinen bir olaya, bir hikâyeye, bir kişiye; ayete, hadise veya meşhur bir şiire; yaygın bir fıkra, nükte, atasözü ve benzeri şeylere işaret etmesidir. Mutasavvıf şairler, İslam kültürünü günümüze yansıtırken ayet ve hadisleri sıklıkla kullandıkları gibi Yunus Emre'de de aynı özellik söz konusudur. Yüzyıllar öncesinden mesajlarını günümüze kadar ulaştırabilmiş olan Yunus Emre, Kur'an-ı Kerim ve hadislere olan hâkimiyetini *Divan*'ında başarıyla sergilemiştir. Çalışmada, Yunus Emre'nin şiirlerinde referans aldığı ayetleri ve hadisleri belirlerken önce ayet veya hadisin geçtiği beyit verilecek sonra ise ayet ve hadislerin kaynakları belirtilecektir. İmkânlar ölçüsünde hadislerin sıhhat durumları hakkında da bilgiler verilecektir. Onun, ayet ve hadisleri bazen iktibas bazen de telmih yoluyla kullandığı görülmektedir. Ayetten iktibasına örnek:

Kul küllün min İndi'l-lâh ansuz degülem v'allah

Ben Hak'ıla Hak olmuşam agyâr iden gelsün berü (287/2).

Yunus Emre "Kul küllün min İndi'l-lâh" (De ki: Hepsi Allah'tandır) sözüyle şu ayete işaret etmektedir: "Nerede olursanız olun ölüm size ulaşır; sarp ve sağlam kalelerde olsanız bile! Kendilerine bir iyilik dokunsa "Bu Allah'tan" derler; başlarına bir kötülük gelince de "Bu senden" derler. "Hepsi Allah'tandır" de." (en-Nisa, 4/78).

Hadisten iktibasına örnek:

Men 'arefe nefsehu fekad 'arefe Rabbehu

Bildüm bunu buldum anı inkâr iden gelsün benü (287/5).

Yunus Emre "*Men 'arefe nefsehu fekad 'arefe Rabbehu*" sözüne aldığı bu rivayetin anlamı "Kim nefsinin bilirse Rabbini bilir"dir. Rivayet halk dilinde dolaşan rivayetleri toplayan literatürde geçtiği görülmektedir (Sehâvî, *el-Mekasidu'l-hasene*, s. 657; Aclûnî, *Keşfu'l-hafâ*, 2/312). Yunus Emre, bir mutasavvıf olduğundan kullandığı rivayetlerin bir hadisçi titizliğiyle incelemesi ve sıhhatli olanları kullanması beklenmemelidir. Bu meyanda Ehl-i hadis ile Ehl-i Zühd ve Tasavvuf ekollerinin metotlarının farklı olduğu âşikardır. Ehl-i Hadis ekolünde öncelik hadisin sıhhatidir. Hatta bu meyanda Ehl-i Zühd ve Tasavvuf ekolü, ravilerin hadis rivayetine ehliyetlerini tespit etmek amacıyla hadisçilerin yaptıkları cerh -ta'dil faaliyetini de gıybet olarak nitelmişlerdir. Ehl-i Zühd ve Tasavvuf Ekolünün hadislerle iştiğali öğüt almak ve amel etmek içindir. Onun rivayetler konusunda tutumu, mensubu olduğu Ehl-i Zühd ve Tasavvuf Ekolünün görüşleri çerçevesinde hadisleri şiirlerine ustalıkla yansıttığı ve yalnız Türkçe'siyle halkın aydınlanması konusunda çabası yüzyıllardır çok açık bir şekilde görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, Divan, ayet, hadis, şiir.

VERSES AND HADITHS IN THE DIVAN OF YUNUS EMRE

Abstract

Yunus Emre is a Sufi poet who lived at the end of the XIII. century and in the first half of the XIV. century, who came to the fore with his sufism and poetry. Reflecting the human love of the Anatolian people in his poems and bringing the love language to the forefront, he is the most important poet who pioneered Turkish literature in this sense. Yunus gathered the world of emotions and thoughts in his Divan by benefiting from all the possibilities of language. In his Divan, he adopted Sufism as a poem by using a plain language, far from doing it, and in his poems, he describes the rules of Islam and the characteristics of a good Muslim, with the main theme being "Divine love".

Yunus, a Turkish Islamic mystic, is seen to benefit from various branches of Islamic culture, especially verses and hadiths, while expressing his feelings and thoughts in his poems. In this way, by making quotations from verses and hadiths, he ensured that the subject he was dealing with was better understood and his words were more effective. It is seen that he frequently and skillfully used these verbal arts by making verses and hadiths in his poems, sometimes by quoting and sometimes by attribution. As it is known, borrowing from the verbal arts; It is to include the so-called verse or hadith to reinforce the subject and meaning. The condition in quotation is to include the word exactly or partially without stating that it is a verse or a hadith. The quotation must have at least one layout. *Telmih*, on the other hand, refers to a known event, a story, a person in the words of the poet or writer; verse, hadith or a famous poem; a common joke, wit, proverb and similar things.

As Sufi poets frequently use verses and hadiths while reflecting the Islamic culture to the present, Yunus Emre has the same feature as well. Yunus Emre, who has been able to deliver his messages from centuries ago to the present day, successfully demonstrated his dominance over the Quran and hadiths in the Divan.

In the study, while determining the verses and hadiths that Yunus Emre refers to in his poems, first the couplet in which the verse or hadith is mentioned will be given, and then the sources of the verses and hadiths will be specified. Information will also be given about the validity of hadiths as far as possible. It is seen that he uses verses and hadiths sometimes in quotations and sometimes in *Telmih*. An example of the verse from the verse:

Kul küllün min İndi'l-lâh ansuz degülem v'allah

Ben Hak'ıla Hak olmuşam agyâr iden gelsün berü (287/2).

Yunus Emre "Kul küllün min İndi'l-lâh" (Say: They are all from Allah) He points to the following verse with his words: "Wherever you are, death will reach you; even if you are in steep and solid castles! If good befalls them, they say "This is from Allah"; And when evil comes to them, they say "This is from you". Say, "They are all from Allah." (an-Nisa, 4/78).

An example of the hadith to its power:

Men 'arefe nefsehu fekad 'arefe Rabbehu

Bildüm bunı buldum anı inkâr iden gelsün benü (287/5).

Yunus Emre in his words "Men 'arefe nefsehu fekad 'arefe Rabbehu" The meaning of this saying, which he took to the word, is "Whoever knows his nefs knows his Lord". It is seen that the saying is mentioned in the literature that collects the narrations circulating in folk language (*Sehâvî, al-Mekasidu'l-hasene, p. 657; Aclünî, Kesfu'l-hafâ, 2/312*).

Since Yunus Emre is a mystic, he should not be expected to examine the narrations he uses with the meticulousness of a hadith and to use the healthy ones. In this respect, it is obvious that the methods of the Ahl-i hadith and the Ehl-i Zühd and Sufism ecole are different. The priority in the Ahl al-Hadith ecole is the soundness of the hadith. Even in this sense, the Ehl-i Zühd and Sufism ecole described the activity of the hadith scholars as backbiting in order to determine the competence of the narrators to the hadith narration. The way Ahl-i Zühd and Sufism School work with hadiths is to take advice and act. His attitude towards the rumors, his skillful reflection of the hadiths in his poems within the framework of the views of the Ehl-i Zühd and Sufism School of which he is a member, and his effort to enlighten the people with his plain Turkish can be seen very clearly for centuries.

Keywords: Yunus Emre, Divan, Verse, Hadith, Poetry.

YUNUS EMRE DİVANI'NDA “SEVGİ” KAVRAMININ TÜRKÇE ÖĞRETİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Dr. Neşe Kara ÖZKAN

Aksaray İl Millî Eğitim Müdürlüğü

ns_kr@hotmail.com

ORCID: 0000-0001-7639-9773

Özet

Türk edebiyatının en önemli halk şairlerinden biri olan Yunus Emre 13. yüzyılda Moğol istilası nedeniyle büyük bir çatışma ve kargaşanın yaşandığı Anadolu’da şairleriyle insanlara birlik, beraberlik, hoşgörü ve sevgi duygularını aşılamıştır. Yunus Emre’nin şiirlerinin en dikkat çeken özelliği tasavvufi bağlamda anlatmak istediklerini sade bir Türkçe ile anlatmasıdır. Bundaki amaç elbette halkın tamamının bunları anlayabilmesidir. Eserleri yalnız yaşadığı çağda değil günümüzde de değerini korumaktadır. Yazımından günümüze kadar yedi asır geçmiş olmasına rağmen içeriği hâlâ günümüz toplumunun ilgisini çekmekte, yaşam biçiminin şekillenmesinde etkili olmaktadır. Teknolojide görülen hızlı değişim, insan hayatını kolaylaştırmakta ve bu değişim onun sosyal yaşamına da yansımaktadır. Sosyal medya mecralarında sosyalleşen insanlığı, yüz yüze iletişim kurmaktan kaçınılmaktadır. Sürekli olarak yoğun bir çalışma hayatı sürdürmek yardımlaşma, paylaşma, vefa, saygı, misafirperverlik, komşuluk gibi bazı toplumsal değerlerin yaşatılmasında güçlükler neden olmaktadır. Teknolojik imkânların sunduğu sosyalleşme ortamında insan giderek yalnızlaşmakta ve bencilleşmektedir. İnsanı bir kıskaç içine alan modern çağ, kendisinin doğasında var olan insani değerlerden de uzaklaşmaktadır. Bu açıdan bakıldığında evrensel değerleri işleyen Yunus Emre’nin, şiirlerinin günümüzde de okunmasına ve anlaşılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Türk tasavvufu ve Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olan Yunus Emre’nin şiirlerindeki insancıl yaklaşım geniş kitlelere hitap etmektedir. O, insanın milliyetine, dinine, hayat görüşüne bakılmaksızın yalnız insan olmaktan kaynaklanan bir sevgi anlayışını savunur. Son olarak 2019 yılında yayınlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda belirtilen özel amaçlar içerisinde “Millî, manevî, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi” ve “Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması” bulunmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda Türkçe ders kitaplarında da Yunus Emre’nin şiirlerine yer verilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda bir eğitim öğretim yılı içerisinde her sınıf düzeyinde sekiz temanın işlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bunlardan “Erdemler, Millî Kültürümüz” ve “Okuma Kültürü” zorunlu temalardır. Programa göre “Sevgi” konusu “Erdemler” teması içinde ele alınması gereken konulardan biridir. Diğer taraftan Türkçe Dersi Öğretim Programına göre Türkçe ders kitabına alınacak metinler yaygın olarak kabul görmüş yazar ve eserlerden seçilmeli, edebî ve kültürel değer taşımalıdır. Buradan hareketle bu çalışmanın amacı Türkçe öğretimi açısından Yunus Emre’nin şiirlerinde *sevgi* mefhumunun hangi boyutları ile ele alındığını incelemek ve bu şiirler ile öğrencilere *sevgi* değerinin kazandırılmasını sağlamaktır. Bu amaçla Yunus Emre’nin *Divan*’ında insan ilişkileri bağlamında *sevgi* temalı şiirler belirlenmiş ve incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen sevgi konulu şiirler incelenerek Türkçe öğretimi açısından değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonunda bu şiirlere Türkçe ders kitaplarında yer verilmesinin öğrencilere, zengin bir geçmişi bulunan kültüre ve edebî geleneğe sahip bir milletin ferdi olma bilincinin kazandırılmasında oldukça etkili olduğu görüşüne yer verilmiştir. Bunun yanı sıra Yunus Emre gibi evrensel nitelikte düşünceleri bulunan, ele aldığı şiirleri ile tüm insanlığa yol gösteren manevî bir şahsiyete sahip olmanın gururunu yaşamının ve eğitimin her kademesinde onun bu değerli şiirlerine yer vermenin gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca Yunus Emre’nin sevgi temalı şiirlerinden yola çıkarak bu değere geçmişte olduğu gibi günümüzde de insan ilişkilerinde yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Türkçe derslerinde edebî ve estetik değeri yüksek şiirlerin ışığında hem sevginin değeri hem de yedi yüz yıllık geçmişi ile Yunus Emre şiirleri üzerinden Türkçenin köklü bir dil olduğu belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, sevgi, şiir, Türkçe öğretimi

AN EXAMINATION OF THE CONCEPT OF "LOVE" IN YUNUS EMRE DİVANI IN TERMS OF TURKISH TEACHING

Abstract

Yunus Emre, one of the most important folk poets of Turkish literature, instilled feelings of unity, togetherness, tolerance and love in Anatolia, where a great conflict and chaos was experienced due to the Mongol invasion in the 13th century. The most striking feature of Yunus Emre's poems is that he explains what he wants to tell in a mystical context in plain Turkish. The purpose of this is, of course, that the whole public can understand them. His works preserve their value not only in the age he lived, but also today. Although it has been seven centuries since its written, its content still attracts the attention of today's society and is effective in shaping the lifestyle.

The rapid change in technology makes human life easier and this change is reflected in his social life. People who socialize in social media platforms avoid communicating face to face. Continuously maintaining an intense work life causes difficulties in keeping some social values such as cooperation, sharing, loyalty, respect, hospitality, and neighborhood. In the socialization environment provided by technological possibilities, people become increasingly lonely and selfish. The modern age, which encompasses the human being in a clamp, also distances him from the human values inherent in him. From this point of view, Yunus Emre's poems, which treat universal values, need to be read and understood today. The humanistic approach in the poems of Yunus Emre, who has an important place in Turkish mysticism and Turkish literature, appeals to large masses. He advocates an understanding of love originating from being a human being, regardless of his nationality, religion or view of life.

Finally, among the special purposes stated in the Turkish Lesson Curriculum published in 2019 are, "Ensuring that they give importance to national, spiritual, moral, historical, cultural and social values, strengthening their national feelings and thoughts" and "Aesthetics through works of Turkish and world culture and art. and enabling them to recognize and adopt artistic values ". In accordance with these purposes, it is thought that including Yunus Emre's poems in Turkish textbooks is regarded to be important. In addition, it was stated that eight themes at each grade level should be covered in an academic year in the Turkish Lesson Teaching Program. Of these, "Virtues, Our National Culture" and "Reading Culture" are mandatory themes. According to the program, the subject of "Love" is one of the issues that should be addressed within the theme of "Virtues". On the other hand, according to the Turkish Course Curriculum, the texts to be included in the Turkish course book should be chosen from widely accepted authors and works and should have literary and cultural values. From this point of view, the purpose of this study is to examine the dimensions of the concept of love in Yunus Emre's poems in terms of teaching Turkish and to provide students with the value of love with these poems. For this purpose, love-themed poems in the context of human relations were determined and analyzed in Yunus Emre's Divan.

Qualitative research approach has been adopted in the study. Document analysis method, one of the qualitative research methods, was used in the research. The poems about love determined by purposeful sampling method were examined and evaluated in terms of Turkish teaching. At the end of the study, it was stated that the inclusion of these poems in Turkish textbooks was very effective in providing students with the awareness of being a member of a nation with a rich culture and literary tradition. In addition, the necessity of having a spiritual personality like Yunus Emre, who has universal thoughts, guides all humanity with his poems, and to include his valuable poems at every level of education has been emphasized. In addition, based on the love themed poems of Yunus Emre, it has been stated that this value should be included in human relations today as in the past. In Turkish lessons, in the light of poems with high literary and aesthetic value, it is stated that Turkish is a deep-rooted language through Yunus Emre's poems with both the value of love and a history of seven hundred years.

Keywords: Yunus Emre, love, poem, Turkish teaching

YUNUS EMRE’NİN YAŞADIĞI ÇAĞDA (1240-1321) ANADOLU’NUN SİYASİ DURUMU

Dr. Öğr. Üyesi Nihal GEZEN

Aksaray Üniversitesi

nihalgezen@aksaray.edu.tr

ORCID: 0000-0002-3075-2532

Özet

Kendisinin kendisi için şiirlerinde Kul Yunus, Aşık Yunus, Yunus Emrem, Derviş Yunus gibi sık sık kullandığı çeşitli mahlaslarla da tanınan Yunus Emre, 13. yüzyılın son yarısı ile 14. yüzyılın başlarında yaşamış bir Türkmen köylüsüydü. Belirttiğimiz yüzyıllarda Anadolu, siyasi ve sosyal tarih bakımından en karışık ve çalkantılı yıllarını geçirmiştir. Bu bağlamda onun divanından, onun zihin dünyasına, dünyaya ve insanlığa bakış açısına hatta değişen ruh haline ve heyecanına dair bilgi ve fikir sahibi olabileceğimiz gibi, dönemin siyasi ve sosyal tarihine dair çıkarımlarda da bulunmamız pek tabiidir. Nitekim onun yaşadığı dönemde hemen hemen her yıl çok sayıda tarihi hadiseler cereyan etmiştir.

Yunus Emre’nin hayatını ve eserini anlayabilmemiz için bizim öncelikle onun yaşamış olduğu dönemin siyasi, ekonomi ve kültürel tarihini bütün olarak incelememiz gerekir. Ancak biz bu çalışmada, bahsettiğimiz tarih çeşitlerinden siyasi tarih üzerinden konuyu ele alacağız.

Anadolu, Sultan I. Alaeddin Keykubad’ın saltanatı zamanında (1220-1237) onun başarılı ve tedbirli siyaseti neticesinde siyasi, ekonomik ve kültürel açıdan ileri bir seviyedeydi. Nitekim o, Moğolların yaratmış olduğu dehşet ve korkuyu hesap ederek Konya, Sivas, Kayseri gibi çok sayıda şehri, surlar ve kaleler ile donatarak olası Moğol saldırılarına karşı müdafaa için hazırlandı. Sultan I. Alaeddin Keykubad, Alâiyye şehrini kurup, burasını kendisine kışlık merkez yaptı. Ayrıca orada bir tersane yaptırdı. Beyşehir gölü üzerinde Kubadiye ve Kayseri civarında Keykubadiye mamurelerini inşa ettirdi. Bunlarla beraber onun zamanında çok sayıda cami, medrese, hastahane gibi bina ve müesseseler meydana getirildi. Ayrıca o, Kilikya Ermeni Krallığı üzerinde de başarı sağladı ve onların alanlarını daralttı. Hulasa Anadolu, onun saltanatı zamanında, her açıdan en yüksek seviyede idi. Öyle ki halk tarafından Sultan Alaeddin Keykubad, “Uluğ Keykubad” olarak adlandırılırdı. Anadolu’nun bu vaziyeti 1237’de Sultan Alaeddin’in vefatı ile değişmeye başladı. Çünkü onun yerine, bir sultana yakışacak vasıflardan uzak ve devleti yönetebilecek beceriye sahip olmayan, iktidar gücü olmayan oğlu II. Gıyaseddin Keyhüsrev (1237-1244) emirler tarafından tahta geçirildi.

II. Gıyaseddin Keyhüsrev’in saltanatı zamanında, Moğolların istilasından kaçan Türkmenler, sebep oldukları karmaşa ve kargaşayla beraber, bir de aslında bir Müslüman şeyhten ziyade, eski bir Türk şamanı havasında ortaya çıkan Baba İshak’ın idaresine girip, mevcut hükümete karşı isyan girişimlerinde bulunup, devletin oldukça zor bir duruma girmesine sebep olmuşlardır.

Anadolu Selçuklu Devleti 1243 Köseadağ bozgunundan 1277 yılına kadar yani Muineddin Süleyman Pervane’nin vefatına kadar her ne kadar Moğollara tabi olarak, siyasi ve ekonomik hayatını devam ettirebilmişse de 1277 yılından itibaren devlet, artık tamamıyla Moğolların eline geçmiş, devletin idaresi çökmüş ve peşi sıra bir sürü felaket birbirini izlemiştir. Bu zamandan itibaren artık Moğolların tahakkümü kabul edilmiştir. Bununla beraber Selçuklu Sultanlarının itibarı gittikçe düşmüş ve devlet kudretli Sultanlardan yoksun kalmıştır. Bahsettiğimiz bu iki sebep devletin çökmesinin en temel sebeplerinden kabul edilmektedir.

Yunus Emre’nin yaşamını sürdürdüğü 1240-1321 yılları arasında Anadolu’da, yukarıda ana hatlarıyla izah ettiğimiz üzere beka mücadelesi verilmekteydi. Anadolu’nun içinde bulunduğu karışık ve güç vaziyetten istifade eden tasavvufi zümrelerin sebep olduğu en eski ve en meşhur hadiselerden birisi olan Babai isyanı ve hareketi de bu dönemde cereyan etmiştir.

Yunus Emre’nin yaşadığı dönemde Anadolu’nun tanık olduğu felaketleri ana hatları ile sıralamak gerekirse bunlardan ilki Haçlı seferleridir. O doğduğu yıllarda yedinci (1245-1249) ve sekizinci (1268-1272) Haçlı seferleri gerçekleşti. Bu dönemde Anadolu siyasi ve iktisadi açıdan zorlu bir mücadele

vermekteydi. Bu Haçlı seferleri ile Türklerin Rumeli'ye geçmeleri ve Anadolu'da siyasi birliği sağlamaları gecikti.

Anadolu'da Haçlıların sebep olduğu karmaşanın yaşandığı esnada ikinci bir felaket daha yaşandı. Bu Moğolların istilasıydı. Anadolu Selçuklu Devleti 1243 yılında, Moğollar karşısında hezimete uğramış ve bunun sonucunda devlet yıkılma sürecine girmiştir.

Anadolu'ya dışarıdan Haçlıların ve Moğolların sebep olduğu tehlike ve tehditlere bir de içeriden gerçekleştirilen tehlike unsurları ve isyanlar eklenmiştir. Bunlar; Baba İshak isyanı, Karaman isyanı (1260), Gıyaseddin Siyavuş isyanı (1277) ve akabinde İlhanlı hükümdarı Abaka Han'ın Anadolu'da uyguladığı sert ve zalim idaresiydi. Hiç şüphesiz siyasi ortamın bozuk olduğu böyle bir ortamda, sadece maddi olarak değil ekonomik açıdan ve manen de istikrarsız ve emniyetsiz bir ortamın yaşanması tabiidir. Yunus Emre böyle bir zamanda Anadolu'da doğmuş ve yaşamını sürdürmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, Anadolu, Babai İsyanı, Moğol İstilas

THE POLITICAL STATUS OF ANATOLIA IN THE AGE OF YUNUS EMRE (1240-1321)

Abstract

Yunus Emre, who was known for her own pseudonyms, such as Kul Yunus, Aşık Yunus, Yunus Emrem and Derviş Yunus in her poems, was a Turkmen villager who lived in the last half of the 13th and early 14th centuries. In the centuries we have mentioned, Anatolia has gone through its most complicated and turbulent years in terms of political and social history. In this context, it is natural that we can gain knowledge and insight from his council, his mental world, his perspective on the world and humanity, and even his changing mood and excitement, as well as making inferences about the political and social history of the period. As a matter of fact, many historical events took place almost every year during her lifetime.

In order to understand the life and work of Yunus Emre, we must first examine the political, economic and cultural history of the period in which he lived. However, in this study, we will deal with the subject through political history, one of the types of history we mentioned.

During the reign of Sultan Alaeddin Keykubad I (1220-1237), Anatolia was at a politically, economically and culturally advanced level as a result of her successful and cautious policy. As a matter of fact, he calculated the horror and fear created by the Mongols and equipped many cities such as Konya, Sivas and Kayseri with walls and castles to defend against possible Mongolian attacks. Sultan Alaeddin Keykubad I founded the city of Alaiyye and made it a winter center for himself. He also built a shipyard there. He had Keykubadiye products built on the Beyşehir Lake around Kubadiye and Kayseri. Along with these, many buildings and institutions such as mosques, madrasahs and hospitals were built during his time. He also succeeded in the Armenian Kingdom of Cilicia and narrowed their sphere. Summary Anatolia was at the highest level in all respects during his reign. So much so that Sultan Alaeddin Keykubad was called "Uluğ Keykubad" by the public. Because instead of being far from qualifications that would suit a sultan and lacking the skills to govern the state, does not have power, II. Gıyaseddin Keyhüsrev (1237-1244) was enthroned by the orders.

II. During the reign of Gıyaseddin Keyhüsrev, the Turkmens who escaped from the invasion of the Mongols, together with the chaos and chaos they caused, went under the rule of Baba İshak, who appeared in the atmosphere of an old Turkish shaman rather than a Muslim sheikh, and attempted to rebel against the current government. They caused him to be in a difficult situation.

Although the Anatolian Seljuk State was able to continue its political and economic life, subject to the Mongols, from the defeat of Köseadağ in 1243 until the death of Muineddin Süleyman Pervane in 1277, the state was now completely in the hands of the Mongols, and the administration of the state collapsed, disaster followed each other, from this time on, the domination of the Mongols has been accepted. However, the reputation of the Seljuk Sultans gradually decreased and the state was deprived of powerful Sultans. These two reasons we mentioned are accepted as the main reasons for the collapse of the state.

As we have outlined above, a struggle for survival was waged in Anatolia between the years 1240-1321, when Yunus Emre was living. Babai rebellion and movement, which is one of the oldest and most famous events caused by the Sufi groups who took advantage of the complex and difficult situation in which Anatolia was in, also took place in this period.

If we need to outline the disasters that Anatolia witnessed during Yunus Emre's time, the first of these is the Crusades. In the years he was born, the seventh (1245-1249) and eighth (1268-1272) Crusades took place. In this period, Anatolia was struggling politically and economically. With these Crusades, the transition of the Turks to Rumelia and their establishment of political unity in Anatolia was delayed.

The dangers and threats caused by the Crusaders and the Mongols from the outside in Anatolia were added to the danger and rebellions from the inside. This was the Mongol invasion. The Anatolian Seljuk State was defeated by the Mongols in 1243, and as a result, the state entered a period of collapse.

During the chaos caused by the Crusaders in Anatolia, a second disaster occurred. This was the Mongol invasion. The Anatolian Seljuk State was defeated by the Mongols in 1243, and as a result, the state entered the process of collapse. These; Baba İshak rebellion, Karaman rebellion (1260), Gıyaseddin Sıyavuş rebellion (1277) and then the harsh and cruel administration of the İlhanlı ruler Abaka Khan in Anatolia. Undoubtedly, in such an environment where the political environment is corrupt, it is natural to experience an unstable and insecure environment not only financially but also economically and spiritually. Yunus Emre was born and lived in Anatolia at such a time.

Keywords: *Yunus Emre, Anatolia, Babai Rebellion, Mongolian Invasion*

YUNUS EMRE VE BABAREHİM MEŞREP ŞİİRİNDE TASAVVUFİ DÜŞÜNCELERİNİN MÜŞTEREKLIĞİ

Doç. Dr. Paşacan KENCAYEVA

Taşkent Devlet Şarkşinaslık Üniversitesi

umid7780@inbox.ru

ORCID: 0000-0003-3874-1819

Şerzod MAMADCONOV

Taşkent Devlet Şarkşinaslık Üniversitesi

sherzodbek0513@gmail.com

ORCID:0000-0001-6816-9062

Özet

Türk âşık edebiyatının ünlü şairi Yunus Emre'nin hayatı ve edebi kişiliği hakkında Türkiye'de birçok bilimsel araştırma yapılmıştır. Şairin eserleri sadece Türkiye'de değil dünyanın her yerinde araştırmacılar ve uzmanlar tarafından büyük bir ilgiyle inceleniyor. Özbekistan'da da şairin eserleri kısmen öğrenilmiştir. Bu doğrultuda bu makalenin amacı Yunus Emre'nin şiirlerini Özbek klasik edebiyatının tanınmış şairi olan Babarehim Meşrep'in şiirleri ile karşılaştırmalı olarak değerlendirmektir. Babarehim Meşrep Özbek klasik edebiyatı tarihinde kendine özgü bir şairdir. O Hakka âşiktir ve Allah'a olan sevgisini kalp ateşiyle söyleyen mutasavvıf bir şairdir. Onun şiirlerinde insan kaderi, iyilik, güzellik, aşk, sevgi, ahlaken yükselmek (ahlâkî yücelik), ari muhabbet fikirleri görülmektedir. Bu bakışla Yunus Emre ve Babarehim Meşrep şiirlerini karşılaştırma yöntemiyle araştırmak, iki şairin de halka yönelik şiirlerini incelemek önemli sayılır. Babarehim Meşrep, Yunus Emre'nin doğumundan tam 400 sene sonra yani 1640 yılında Nemengen'de doğmuştur. O küçükken okuma yazmaya çok merak etmiş, merakını gidermek için Nemengen'in ünlü mutasavvıfı olan Mulla Bazar Ahund'un müridi olmuş. O yıllardan itibaren Meşrep'in edebi kişiliği başlar. Umam, Mehdi, çoğunlukla Meşrep mahlasları ile özbekçe ve farsça şiirler yazar. Sonra Mulla Bazar Ahund'un önerisiyle o dönemin güçlü din erbabi Hidayetullah Ofok Hocaya mürit olacak. Meşrep çocukken kalendernema, mejnunane görünüşe girdi. Onun sıradışı sözleri, hareketleri, yolda yururken okuyan şiirleri abaveyni ve çevresindeki insanları şaşırtmıştı. Onun her dizisinde ateşin aşığı duyguları yüksek felsefi düşüncesiyle iç içedir. Şairin şiirlerinin lirik kahramanı simgesi, bize karmaşık görünen Mashrab'ın hayatını açıkça yansıtıyor. Kimi kaynaklarda Meşrep'in birçok ülkede bulunduğu vurgulanır. Bilhassa o Türkiye'ye de gitmiş, Türk halkının medeniyeti, sanatı ve edebiyatı ile tanışmıştır. Türk edebiyatının önder mutasavvıf şairler icadını izlemiş, onlarla buluşmuş olması da doğaldır. Bu bakımdan şair şiirlerini Yunus Emre'nin şiirleriyle karşılaştırarak incelemek uygun diye düşünüyoruz. Her iki şairin şiirlerinin dili halk diline yakın, yalın ve sadedir. Onlar güzel ve yanık şiirleriyle halk içinde yaşadılar. Her iki şairin şiirleri, dünyanın eşsiz bir felsefi ve sanatsal anlayışının parlak bir örneğidir. Onların şiirlerinde aşkın yorumunu yalnızca dünyevi ve yaşamsal romantik deneyimlerle sınırlamak veya anlamak, şairlerin eserlerini tek taraflı olarak anlamaya götürür. Şiirlerinde mecazi aşk imgesi ilahi aşkla uyum içinde yorumlanır. Babarehim Meşrep ve Yunus Emre, dünyaya gönül vermek, altın ve gümüşe hırs koymak kalp gözünü kapatacağını lirik kahraman dilinden söylerler. İnsanın nefesine karşı savaşa girmesi, onu yenmek için çaba göstermesi tasavvufta bu yola girenler için genel kurallardandır. Babarehim Meşrep te, Yunus Emre de, kendi şiirlerinde nefsin ve hırsın isteklerinden arınmağa, onlardan sakınmağa tekrar tekrar davet edecek. Her insanın gönlünde Allah'a olan sevgisi coşkunluk haline gelmesi gerektiğini vurgular. Makalede Babarehim Meşrep'in 1990 senesinde yayınlanmış "Mihribanım Neredesin" adlı şiir derlemesindeki gazelleri, murabaları Yunus Emre'nin "Yunus Emre Divanı" derlemesindeki şiirlerle karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır. Her iki şairin icadındaki dini mânâ ve tasavvufi anlamdaki şiirlerinin benzer yönleri, biçim ve anlam bakımından müşterek fikirleri bir biriyle karşılaştırılacaktır. Bununla birlikte, şairlerin aynı konudaki şiirleri üzerinde inceleme yapılır. Özbek ve Türk tasavvuf şiirinin iki büyük şairleri icadını karşılaştırarak inceleme sürecinde iki kardeş halkın edebiyatının müşterek yönleri de dikkata alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, Babarehim Meşrep, ilahi aşk, karşılaştırmalı inceleme, mutasavvıf şair.

COLLABORATION OF SUFISI THOUGHTS IN THE POETRY OF YUNUS EMRE AND BOBORAKHIM MASHRAB

Abstract

A number of scientific researches have been carried out in Turkey about the life and work of the famous poet of Turkish folk literature Yunus Emre. The poet's work is being studied with great interest not only in Turkey but also by researchers all over the world. In particular, the poet's work has been partially studied in Uzbekistan. With this in mind, in the article our aim is to compare the work of Yunus Emre with the poetry of the talented poet of Uzbek classical literature Boborakhim Mashrab. Boborakhim Mashrab is a poet who has a special place in the history of Uzbek classical literature. He is a mystical poet who fell in love with the God and sang divine love from the heart. In his poems, the ideas of human destiny, goodness, beauty, love, striving for moral heights, pure love are put forward. In this regard, a comparative study of the works of Yunus Emre and Boborakhim Mashrab, an analysis of the folk poems of both poets is important. Boborakhim Mashrab was born in Namangan in 1640, exactly 400 years after the birth of Yunus Emre. When he was young, he was very curious about studying, to satisfy his curiosity, he became a murid (student) of Mulla Bazar Ahund who is the famous mystic of Nemengen. From those years, the literary personality of Mashrab began. He used Umam, Mahdi, mostly Mashrab alias and wrote poems in Uzbek and Persian languages. Then, with the suggestion of Mulla Bazar Ahund, he became murid (student) of Hidayetullah Ofok Hoca the powerful religious scholar of that period. Mashrab came into madness and the insane appearances when I was an enchanted child. Parents and the people around him were surprised by his extraordinary words, actions, poems that he read while walking on the road. In every sentence of his poem, the feelings of the fire lover are intertwined with his high philosophical thought. The symbol of the lyrical hero of the poet's poems clearly reflects to us the life of Mashrab, who seems complicated.

According to some sources, Mashrab visited many countries; in particular, he also visited Turkey and were acquainted with the culture, art and literature of the Turkish people. It is also natural that he followed the the leader Sufi poets in Turkish literature and met them. In this respect, we consider it appropriate to examine the poetry's poems by comparing them with Yunus Emre's poems. The language of the poems of both poets was close to the folk language, plain and plain. They lived in public with their beautiful and burnt poems. The poems of both poets are a shining example of a unique philosophical and artistic understanding of the world. Limiting or understanding the interpretation of love in their poems only to worldly and vital romantic experiences leads to a one-sided understanding of the poets' work. The figurative image of love in their poems was interpreted in harmony with divine love. Boborakhim Mashrab and Yunus Emre said by lyrical heroic language that giving heart to the world, greed for wealth infects a person's pure spirit.

One of the general rules for those who took this path in Sufism was that a person went into war against his greed and made an effort to defeat him. Boborakhim Mashrab and Yunus Emre, in their own poems, repeatedly invited you to be purified from the desires and ambitions of the soul and to avoid them. They emphasized that the love of God in every person's heart should become enthusiasm. In the article, the ghazals and other poems of Boborakhim Mashrab's poetry compilation named "Mihribanum Nerdesin" published in 1990 were discussed in comparison with the poems of Yunus Emre's "Yunus Emre Divanı". Similar aspects, common ideas of form and meaning in the religious and mystical sense of poems of both poets were compared with each other. In addition to this, the poems which named the same of the poets are examined. In the process of comparing the creation of the two great poets of Uzbek and Turkish Sufism poetry, the common aspects of the literature of the both brother nations were also paid attention.

Keywords: Yunus Emre, Boborakhim Mashrab, divine love, comparative research, sufi poet.

ANADOLU İRFAN OKULU VE YUNUS EMRE

Doç. Dr. Ramazan ATA

Aksaray Üniversitesi

ramazanata@aksaray.edu.tr

ORCID: 0000-0002-8925-0289

Özet

Yunus Emre'nin doğduğu yılların hemen öncesinde Türkistan, Harzem ve Horasan'da yaşanan yoğun Moğol istilası bölgeden ayrılan birçok âlim, sanatkâr ve yetişmiş insanın Anadolu Selçuklu topraklarına göçetmesine neden olmuştur. Aynı durum bu dönemde Endülüs bölgesinde de yaşanmış ve buradan da pekçok önemli kişilik Anadolu'ya gelmiştir. Yaklaşık aynı dönemde doğuda ve batıda yaşananları bilmek; Anadolu'da yaşanan gelişmeleri, Anadolu İrfan Okulu'nu ve bunun en önemli temsilcisi Yunus Emre'yi anlamak için hayati önemdedir. Endülüs, Irak ve Türkistan'ın tam ortasında bulunan Anadolu bütün bu tasavvuf okullarının özelliklerini birleştiren bir tasavvufî anlayış oluşturmuştur. Bundan dolayı istilaya uğrayan bölgelerde medeni seviye büyük oranda gerilerken Anadolu'da yükselmiştir. Anadolu'ya bu dönemde Moğollar tarafından işgal edilen bölgelerden yoğun göçler yaşanmasına rağmen gelenler burada da baskıdan ve zulümden kurtulamamışlardır. Değişik bölgelerden gelenler için Anadolu'daki dergâhlar önemli bir sığınma ve ilk uyum sağlama noktası olmuşlardır. Aynı zamanda bu dergâhlar birer sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı vazifesi de görmüşlerdir. Bu dergâhlardan birisi de Horasan'dan daha önce gelen Hacı Bektaş-ı Veli tarafından Sulucakarahöyük'de kurulan dergâhtı. Hacı Bektaş-ı Veli Dergâhına giden ve oradaki hamlığından dolayı Taptuk Emre Dergâhına sevk edilen Yunus Emre burada Anadolu İrfan Okulu'nun bu dönemdeki en önemli merkezi ve kişilikleri ile tanışmıştır. Mevlana, Sadreddin Konevî, Hacı Bektaş-ı Veli, Taptuk Emre, Ahi Evran, Şeyh Edebali ve vefat ettiği yıl doğduğu Muhyiddin Arabî ile diğer çağdaşları onun kimliğinin oluşumunda çok etkili olmuşlardır. Anadolu İrfan Okulu'nu oluşturan bu nesil yaklaşık altı asır sürecek olan Osmanlı'nın da temellerini atmıştır. Anadolu İrfan Okulu'nun temel manifestosu, "Kendini bilen rabbini bilir" hadisinin Yunus Emre yorumu olan şu dizelerdir: "İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir, Sen kendini bilmezsin, ya nice okumaktır."

1250-1350 yılları arası Anadolu'yu İslamlaştıran öncü neslin yaşadığı dönem olmuştur. Bu dönemde Anadolu İrfan Okulunu oluşturan dört önemli kişilik birbirinin çağdaşı olarak İç Anadolu coğrafyasında yaşamış ve bu okulu değişik boyutları ile ilmek ilmek dokumuştur. Kronolojik olarak baktığımız zaman bu okulun; meslekî eğitim boyutunu, Ahi Evran; örgün ve manevî eğitim boyutunu, Hacı Bektaş-ı Veli; sanatsal ve seçkinlerin eğitimi boyutunu Mevlana; halk eğitimi boyutunu ise Yunus Emre'nin temsil ettiğini görüyoruz. Görüşleri çağları aşan bu abidevî kişilikler yıkılan Selçuklunun küllerinden yaklaşık beş asır dünyaya yön verecek olan Osmanlı'nın doğuşunun altyapısını oluşturmuşlardır. Yunus Emre, Anadolu'nun Türkleşip İslamlaşmasında çok önemli rol oynamıştır. Söylediği şiirlerinde doğu ve batının Anadolu potasında eritilerek üçlü sentez oluşturulduğu açıkça görülür. Ahmed Yesevî, Mevlana, Muhyiddin Arabî, Hacı Bektaş-ı Veli ve Tapduk Emre onun gelişimini en fazla etkileyen figürler olmasına rağmen bu potada eritilen daha birçok değer vardır. Türkçe'nin pek rağbet görmediği bir dönemde sade, anlaşılır bir dille Türkçe şiirler söyleyerek halk arasında dolaşması önemli sonuçlar doğurdu. Sonraki dönemlerde kullandığı dil kendisi gibi pekçok derviş ve şairi etkiledi. Hiç şüphesiz Anadolu coğrafyasında en çok taklid edilen şair ve mutasavvıf oldu. Şiirleri dilden dile gönülünden gönüle Anadolu ve Balkanların her tarafına yayılarak tabiri caizse din dili haline geldi. İlahileri dinî ve tasavvufî edebiyatımızın vazgeçilmezi haline gelen mevlid törenlerinin ayrılmaz parçası olarak dünyanın dört bir tarafına yayıldı. Biz bu çalışmamızda Yunus Emre'nin Anadolu irfan okulunun gelişimindeki rolünü ve bu rolün oluşumunda yaşadığı sosyal çevrenin önemini açıklamaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Anadolu irfan okulu, Yunus Emre, Hacı Bektaş-ı Veli, Mevlana

ANATOLIAN WISDOM SCHOOL AND YUNUS EMRE

Abstract

Intense Mongolian invasion in Turkistan, Harzem and Khorasan just before Yunus Emre was born caused many scholars, craftsmen and educated people who left the region to migrate to the Anatolian Seljuk lands. The same situation was experienced in the Andalusia region during this period, and many important people came to Anatolia from here. To know what happened in the east and west about the same period; It is vital importance to understand the developments in Anatolia, the Anatolian Wisdom School and its most important representative, Yunus Emre. Anatolia, which is located in the middle of Andalusia, Iraq and Turkistan, has created a mystical understanding that combines the characteristics of all these Sufi schools. Therefore, while the civilized level in the invaded regions decreased significantly, it increased in Anatolia. Despite the intense immigration to Anatolia from the regions occupied by the Mongols during this period, those who came to Anatolia could not get rid of the oppression and persecution here. For those coming from different regions, dwellings in Anatolia have been an important refuge and the first adaptation point. At the same time, these lodges have also served as social assistance and solidarity foundations. One of these lodges was the one established in Sulucakarahöyük by Hacı Bektaş-ı Veli, who came from Horasan before. Yunus Emre, who went to Hacı Bektaş-ı Veli Lodge and was sent to Taptuk Emre due to his immaturity there, met with the most important center and personalities of the Anatolian wisdom school in this period. Mevlana, Sadreddin Konevî, Hacı Bektaş-ı Veli, Taptuk Emre, Ahi Evran, Şeyh Edebali and Muhyiddin Arabî, in which he was born in the year he passed away, and other contemporaries were very influential in the formation of his identity. This generation that formed the Anatolian Wisdom School also laid the foundations of the Ottoman period, which will last about six centuries. The basic manifesto of the Anatolian Wisdom School consists of the following lines of Yunus Emre, which is the explanation of the hadith, "Who knows himself knows his Lord": "Knowledge is knowing science, knowledge is knowing yourself, You do not know yourself, what about reading. "

Between the years 1250-1350, the pioneer generation that Islamized Anatolia lived. During this period, four prominent personalities forming the Anatolian İrfan School lived in the Central Anatolia geography as the contemporaries of each other and weaved this school knot by knot with its different dimensions. When we look at this school chronologically we see that; vocational education dimension, Ahi Evran; the formal and spiritual education dimension, Hacı Bektaş-ı Veli; the education of artistic and the elite, Mevlana; the public education dimension, Yunus Emre represents. These monumental personalities, whose views exceed the ages, formed the basis of the birth of the Ottoman Empire, which would give direction to the world for about five centuries from the ashes of the demolished Seljuk people. Yunus Emre played a very important role in Turkification and Islamization of Anatolia. In his poems, it is clearly seen that the east and west were melted in the Anatolian pot and a triple synthesis was formed. Although Ahmed Yesevi, Mevlana, Muhyiddin Arabî, Hacı Bektaş-ı Veli and Tapduk Emre are the figures that most influenced his development, there are many other values melted into this crucible. In a period when Turkish was not in demand, his travelling around the public, singing Turkish poems in a plain and understandable language, had important consequences. The language he used in the following periods affected many dervishes and poets like himself. Undoubtedly, he was the most imitated poet and mystic in Anatolian geography. His poems spread from the heart to heart and all over Anatolia and the Balkans and the language of religion, so became to speak. His hymns spread all over the world as an integral part of the mawlid ceremonies, which have become indispensable for our religious and mystical literature. In this study, we will try to explain the role of Yunus Emre in the development of the Anatolian wisdom school and the importance of the social environment in which lives in the formation of this role.

Keywords: Anatolian wisdom school, Yunus Emre, Hacı Bektaş-ı Veli, Mevlana

BURSA'NIN İKİ YUNUS'U

Ramila TAKHIROVA

YTB Yüksek Lisans Öğrencisi (UKRAYNA)

ramila19987@gmail.com

ORCID: 0000-0003-3673-536X

Özet

Türk kültürü üzerinde büyük etkisi olan Yunus Emre en önemli şairlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Yunus Emre'nin vefatının üzerinden 700 yıl geçmesine rağmen, eserleri hâlen sadece yazarların değil, filozofların ve ilahiyatçıların da ilgisini çekmeye devam etmektedir. Onun eğitilmiş bir insan olduğuna, Arap ve Fars edebiyatını iyi bildiğine dair kendi şiirlerinde izler rastlanmaktadır. Hayatı rivayetlere dayalı olduğundan yaşadığı, gittiği ve mezarın olduğu yerler birçok çalışmada söz konusu olmuştur. Bu çalışmalarda; Aksaray, Eskişehir, Bursa, İzmir, Erzurum ve Anadolu'nun diğer illerinin adları geçmektedir. Bununla birlikte şairin Sarıköy veya Karaman'da vefat ettiğine dair görüşü yaygındır.

Osmanlı İmparatorluğunun ilk payitahtı olan Bursa, tasavvufi terbiyenin gerçekleştirildiği yerlerden birisidir. En eski camiler, tekkeler, medreseler burada kurulmuştur.

Birkaç Yunus'un yaşadığı bilinmekle birlikte, bunlardan birinin Âşık Yunus mahlasıyla yazan Bursalı Yunus'un olması Abdülbaki Gölpınarlı, Faruk Kadri Timurtaş, Fuat Köprülü, Raif Yelkenci gibi araştırmacılarca benimsenmiştir. Bazıların fikirlerine göre halk arasında bilinen Yunus'ların sayısı yaklaşık olarak on dört olabilmektedir. Bu sebeple bilimsel araştırmalarda Yunus Emre ve Âşık Yunus'un şiirleri karıştırılmıştır. Onlara ait şiirlerini ayıran en eski ve en çok öne çıkan yazma nüshası Bursa İl Halk Kütüphanesi'ndeki Mecmua'dır. İkisi de benzer üslupla yazıya dökmüşlerdir. Buna rağmen Âşık Yunus şiirlerini daha sade biçimde yazmıştır. Yunus Emre takipçisi Bursalı Yunus, kendisini Yunus, Derviş Yunus ve Yunus Emrem diye andığını tespit edilmiştir. Yunus Emre Divanı'nın Fatih, Karaman, Raif Yelkenci, Yahya Efendi, Ritter, Nuruosmaniye, Bursa, Viyana, Türk Kurumu Kütüphanesi, Hacı Bektaş gibi nüshaları mevcuttur. 15. yüzyıla ait olan Bursa nüshasından derlenen şiirler "Âşık Yunus Fermâyed", "Yunus Emre Fermâyed" başlıklarıyla ayrılmışlardır. Ayrıca yazma nüshası Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerini içerdiği için oldukça önemli bir yere sahiptir.

Yazar ve feylesof olarak bilinen Rıza Tefik'e göre Yunus'un Bursa'da iki mezarının var olduğu ve birinin Yunus Emre'ye, diğerinin ise Niyâzî-i Mısri tarafından bulunan Yıldırım ilçesindeki kabri Âşık Yunus'a ait olduğu bilinmektedir. Bu çalışma, iki Yunus'un birbirinden ayıran özelliklerini incelenmesini amaç edinmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, Bursa, Âşık Yunus.

THE RELATION OF YUNUS EMRE AND BURSA

Abstract

Yunus Emre, who has a great influence on Turkish culture, is considered one of the most important poets. Although 700 years have passed since Yunus Emre's death, his works still attract the attention of not only writers but also philosophers and theologians. There are traces in his own poems that he was an educated person and that he knew Arabic and Persian literature well. Since his life is based on rumors, the places where he lived, went and the grave was mentioned in many studies. In these studies; The names of Aksaray, Eskişehir, Bursa, İzmir, Erzurum and other provinces of Anatolia are mentioned. However, the opinion of the poet that he passed away in Sarıköy or Karaman is common.

Bursa, the first hall of the Ottoman Empire, is one of the places where mystical education was carried out. The oldest mosques, monopolies and madrasas were established here.

Although it is known that a few Yunus'es lived, one of them was Bursalı Yunus who wrote with the pseudonym Âşık Yunus'es, by researchers such as Abdülbaki Gölpınarlı, Faruk Kadri Timurtaş, Fuat Köprülü has been adopted. According to some opinion, the number of Yunus'es known to the public can be approximately fourteen. For this reason, the poems of Yunus Emre and Âşık Yunus have been mixed in scientific research. The oldest and most prominent manuscript that distinguishes their poems is the Mecmua in Bursa Provincial Public Library. They both wrote in a similar style. Despite this, Âşık Yunus wrote his poems more simply. Yunus from Bursa, a follower of Yunus Emre, has been identified as calling himself Yunus, Derviş Yunus and Yunus Emrem. There are copies of the Poet's Divan such as Fatih, Karaman, Raif Yelkenci, Yahya Efendi, Ritter, Nuruosmaniye, Bursa, Vienna, Turkish Institution Library, Hacı Bektaş. The poems compiled from the Bursa manuscript belonging to the 15th century are separated with the titles "Âşık Yunus Fermâyed" and "Yunus Emre Fermâyed". In addition, the manuscript has a very important place as it contains the language features of Old Anatolian Turkish.

According to Rıza Tevfik, known as the writer and philosopher, it is known that Yunus has two graves in Bursa and one belongs to Yunus Emre and the other belongs to Âşık Yunus in Yıldırım district, which was found by Niyâzî-i Mısri. This study aims to examine the distinctive features of the two Yunus'es.

Keywords: Yunus Emre, Bursa, Âşık Yunus

ДВА ЮНУСА БУРСЫ

Аннотация

Юнус Эмре, оказавший большое влияние на турецкую культуру, считается одним из самых важных поэтов. Хотя со дня смерти Юнуса Эмре прошло 700 лет, его произведения до сих пор привлекают внимание не только писателей, но также философов и богословов. В стихах поэта есть следы того, что он был образованным человеком, знал арабскую и персидскую литературу. Поскольку его жизнь была полна слухов, места, где он жил, бывал и где находилась его могила, были предметом многих исследований. Среди них упоминаются Аксарай, Эскишехир, Бурса, Измир, Эрзурум и другие провинции Анатолии. Распространено мнение, что он скончался в Сарыкёй или Карамане.

Бурса, первая столица Османской империи, - одно из мест, где проводилось мистическое образование. Здесь были построены старейшие мечети, ложи дервишей, медресе.

Хотя известно, что жили несколько Юнусов, одним из них был Юнус из Бурсы, который писал под псевдонимом Ашык Юнус был принят такими исследователями, как Абдулбаки Гёльпынарлы, Фарук Кадри Тимурташ, Фуат Копрюлю. По мнению некоторых, известных широкой публике Юнусов может быть около четырнадцати. По этой причине стихи Юнуса Эмре и Ашык Юнуса были смешаны в научных исследованиях. Самая старая и самая известная рукопись, которая отличает их стихи, - это Местиа в провинциальной публичной библиотеке Бурсы. Оба писали в одинаковом стиле. Несмотря на это, Ашык Юнус писал свои стихи проще.

Юнус из Бурсы, последователь Юнуса Эмре, был идентифицирован как Юнус, Дервиш Юнус и Юнус Эмрем. Есть копии Дивана Юнуса Эмре, такие как Фатих, Караман, Раиф Елкенчи, Яхья Эфенди, Риттер, Нуруосмание, Бурса, Вена, Турецкая институциональная библиотека, Хаджи Бекташ. Стихи, составленные из рукописи Бурсы, относящейся к 15 веку, разделены названиями «Ашык Юнус Фермайед» и «Юнус Эмре Фермайед». Кроме того, рукопись занимает очень важное место, поскольку содержит языковые особенности древнеанатолийского тюркского языка. Благодаря этому экземпляру стало понятно, что стихи Ашык Юнуса и Юнуса Эмре написаны в одном стиле и в то же время их трудно отличить друг от друга. Это исследование направлено на изучение отношений Юнуса Эмре и Бурсы.

По словам Ризы Тевфика, известного писателя и философа, известно, что у Юнуса есть две могилы в Бурсе, одна принадлежит Юнусу Эмре, а другая принадлежит Ашику Юнусу в районе Йылдырым, которую нашел Ниязи-и Мисри. Это исследование направлено на изучение отличительных черт двух дельфинов друг от друга.

Ключевые слова: Юнус Эмре, Бурса, Ашык Юнус.

13. YÜZYIL TASAVVUF HAREKETLERİ VE YÛNUS EMRE’NİN TASAVVUFÎ ŞAHSİYETİ

Dr. Öğr. Üyesi Rauf Kahraman ÜRKMEZ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

rauf.urkmez@beun.edu.tr

ORCID: 0000-0002-7001-6951

Özet

Tasavvuf, 13. yüzyılda gerek nazari gerekse amelî açıdan, önceki yüzyıllara kıyasla daha da sistemleşmiş, kurumsallaşmış, toplumun pek çok kesimini ve katmanını etkileyerek âdeta hayatla bütünleşmiştir. Bu canlılık ve değişime paralel olarak Anadolu’da da büyük bir tasavvufî hareketlilik göze çarpar. Moğol istilasının da ivme kazandırdığı bu hareketlilik, tasavvuf ve onun müesses biçimi olan tarikatların dinî, fikrî, edebî, siyasî ve içtimaî hayatta etkin bir konuma yükselmesini ve bu yükselişin ilerleyen yüzyıllarda da sürmesini sağlamıştır. Bir 13-14. yüzyıl sufi şairi olan Yûnus Emre, gerçekleştirdiği irşat ve telif faaliyetleriyle, çıktığı irfan yolculuklarıyla döneminin ve muhitinin tasavvufî hayatının şekillenmesine katkı sağlamış; kendi tasavvufî şahsiyeti de bu hayat içerisinde şekillenmiş bir sufüdür. Ormana bakan ama ağacı asla ihmal etmeyen bu bakış açısının, Yûnus Emre gibi birden çok tasavvufî zümrenin kendi çevresine mensup göstermeye çalıştığı bir sufîyi tanımada ve anlamada daha isabetli neticeler alınmasını sağlayacağı kanısındayız. Bu mütevazı çalışma, Yûnus Emre’nin tasavvufî şahsiyetinin oluşum ve gelişim sürecine tekabül eden dönemde Anadolu’da faaliyet gösteren tasavvufî zümrelere ve onların temsil ettiği tasavvufî telakkilere, ana hatlarıyla da olsa, bir bütün hâlinde bakabilmek amacıyla kaleme alınmıştır. Bu sayede Yûnus Emre’nin yaşadığı, yetiştiği zaman dilimi ve sosyal zemini göz önünde bulundurarak, onun beslendiği irfanî kaynakların kimler ve neler olduğuna yahut olabileceğine dikkat çekmek istiyoruz. 13. yüzyıl Şihâbeddin-i Sühreverdî, Muhyiddin İbnü’l-Arabî, Mevlânâ Celâleddin-i Rumî gibi tasavvuf tarihine damgasını vuran büyük sufilerin yetiştiği bir yüzyıldır. Bu şahsiyetlerin Anadolu’da gelişen tasavvuf düşüncesi üzerinde de kalıcı tesirler icra ettikleri bilinmektedir. Nitekim onlar; yaşamları, düşünceleri ve bunları ifade ediş biçimleriyle geniş kitleleri etkilemiş, tasavvuf literatürüne birbirinden değerli eserler kazandırmış, bu sayede haleflerine büyük bir irfan mirası bırakmışlardır. Yûnus Emre de gerek müritlerinin eğitimi için kaleme aldığı *Risâletü’n-Nushiyye*’si gerekse yüzyıllardır gönüllere nakşolan *Divân*’ı ile bu kategoride değerlendirilmeyi hak eden bir sufi şairdir. Hayatı hakkında doyurucu malumata sahip olamadığımız Yûnus Emre, tasavvufî şahsiyetinin yansımaları ve edebî dehasının ürünü olan şiirleriyle, bir yandan – özellikle ilâhî aşk konusunda– pek çok şair ve müellifi derinden etkilemiş, diğer yandan da Türk toplumunun teveccüh ve alakasına mazhar olmuştur. Bununla birlikte, başta Şems-i Tebrizî ve Hacı Bektâş-ı Velî olmak üzere, tasavvuf tarihine damgasını vurmuş kimi 13. yüzyıl sufilerinininki gibi, Yûnus Emre’nin tasavvufî şahsiyeti de tam olarak vuzuha kavuşturulmuş bir mesele değildir. Yûnus Emre, tarikat silsilesinin Tapduk Emre, Barak Baba, Sarı Saltuk –ki bu isimlerin tasavvufî şahsiyetleri de ihtilaflıdır– şeklinde olduğunu belirtmesine rağmen, onun Nakşî, Halvetî, Mevlevî, Kâdirî, Bektaşî, Vefâî olabileceğine dair de muhtelif görüşlerin ileri sürüldüğünü görüyoruz. Burada bir *silsile belirleme probleminin* varlığı göze çarpmaktadır. Fakat bu problemin nedeni sadece kaynak yetersizliği değildir. Meseleye bakış açımız, zaman ve zeminin şartlarını yeterince dikkate almayışımızın da bunda payı vardır. Elimizdeki sınırlı ve değişken bilgiler, dönemin kimi sufilerinin tarikat şeceresini çıkartmada araştırmacıları zor durumda bırakmaktadır. Çünkü 13-14. yüzyıllar Anadolu’sunda ilk dönemlerden itibaren yazılı ve görece güvenilir kaynakları oluşturulan tarikat sayısı oldukça azdır. Dolayısıyla 13-14. yüzyıl Anadolu’su *silsile oluşumu* açısından henüz bir geçiş dönemi yaşamaktadır. Bu dönemde Kâzerûnîlik, Evhadîlik, Vefâîlik, Rifâîlik gibi, silsileleri Anadolu dışında oluşmuş müesses tarikatların temsilcilerinin Anadolu’ya yöneldiğini; Anadolu’da Mevlevîlik gibi yeni ve yerli silsilelerin tesis edildiğini biliyoruz. Bununla birlikte yarımada Yûnus Emre gibi, bir silsile ağı içerisinde kolayca yerleştiremeyeceğimiz belki de sadece mürşit-mürît halkası oluşturmuş sufilerin de bulunduğunu kabul etmeliyiz. Daha da önemlisi, silsilenin bütün sufilerce önemsendiğini gösteren yeterli kanıtlara sahip değiliz. Nitekim Yûnus Emre bazı şiirlerinde silsileyi önemsemediğini zımnen dile getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anadolu, Sufiler, Tasavvufî zümreler, Yûnus Emre, 13. yüzyıl.

THE SUFI MOVEMENTS OF THE 13TH CENTURY AND YUNUS EMRE'S SUFISTIC PERSONALITY

Abstract

Sufism became more systematic and institutionalized, both theoretically and practically, in the 13th century compared to the previous centuries and almost integrated with life by influencing many segments and layers of the society. In parallel with this vitality and change, a great mystical dynamism attracts the attention in Anatolia. This dynamism, which was also accelerated by the Mongol invasion, enabled Sufism and its institutional form, the religious, intellectual, literary, political and social life to gain an effective position and this continued in the following centuries. Yunus Emre, a 13th-14th century Sufi poet, is a Sufi who contributed to the formation of the Sufi life of his period and his environment with his activities of guidance and reconciliation, and with his journeys of wisdom; his own Sufi personality has also been shaped in this life. We believe that this perspective, which means caring for the forest but never neglects the tree, will provide more accurate results in recognizing and understanding a Sufist like Yunus Emre, whom more than one Sufi group try to show as a member of their circle. This humble paper has been written in order to study the Sufi groups active in Anatolia in the period, corresponding to the formation and development process of Yunus Emre's Sufi personality, and the Sufi concepts they represent as a whole despite outlining it. In this way, considering the time period in which he lived, his upbringing and his social background, we would like to draw attention to the question of who and what are, or may be, the wise sources from which he obtained.

The 13th century is a century in which high Sufis who left their mark on the history of Sufism such as Shihāb al-Dīn al-Suhrawardī, Muhyī al-Dīn Ibn al-'Arabī, Mawlānā Jalāl ad-Dīn Rūmī. It is known that these figures performed lasting influences on the Sufi thought that developed in Anatolia. As a matter of fact, they impressed large masses with their lives, thoughts and the way they expressed these, contributed valuable works to the Sufi literature, and thus left a great legacy of wisdom to their successors. Yunus Emre is also a Sufi poet who deserves to be assessed in this category with his Risalat un-Nushiyya, which he wrote for the education of his followers, and his Dīwān, which has been engraved in hearts for centuries. Yunus Emre, whose life we do not have satisfactory information about, by virtue of his poems, which are the reflection of his mystical personality and the product of his literary genius, on the one hand, deeply influenced many poets and authors –especially on the subject of divine love– and on the other hand, he received the favor and interest of the Turkish society. In addition to this, the Sufi personality of Yunus Emre, like that of some 13th century Sufis who have left their mark on the history of Sufism, especially Shams Tabrīzī and Hājī Bektash Velī, is not a fully clarified matter.

Even though Yunus Emre states that his own sect sequence is Tapduk Emre, Barak Baba, Sarı Saltuk, whose Sufi personalities are also controversial, we see that there are various opinions that he could be Naqshbandi, Khalwati, Mawlavi, Qadiri, Bektashi, Wafai. At this point, the existence of a sequence determination problem stands out. However, the reason for this problem is not only the lack of resources. Our point of view on the issue and not taking into account the conditions of the time and place play a role in this. The limited and variable information we have puts researchers in a difficult situation in unearthing the sect sequences of some of the Sufis of the period. Because in 13th and 14th century Anatolia, the number of sects that provide written and relatively reliable sources from the first periods is very few. Therefore, 13th and 14th century Anatolia was still going through a transition period in terms of sequence formation. In this period, representatives of established sects such as Kazaruniyya, Awhadiyya, Wafaiyya, Rifaiyya, whose sequences were formed outside of Anatolia, turned to Anatolia; we know that new and local sequences such as the Mawlawiyya were established in Anatolia. Moreover, we must admit that there were also Sufis on the peninsula, like Yunus Emre, who may not be able to easily fit them into a network of sequence, perhaps only forming a circle of murshid-murid. Above all, we do not have sufficient evidence to show that the sequence was cared for by all Sufis. In fact, Yunus Emre implicitly expresses that he does not care about the sequence in some of his poems.

Keywords: *Anatolia, Sufis, Sufi groups, Yunus Emre, 13th century.*

YUNUS EMRE'DE ZAMAN VE KADER ALGISI

Recep ATAV

Erciyes Üniversitesi

recepatata@gmail.com

ORCID:0000 000334138422

Özet

Uzun yıllar geçmesine rağmen her zaman ve mekânda fikirlerinin tazeliği ve ehemmiyeti bitmeyen Yunus Emre ve şiirleri medeniyet ufkumuzun teşekkülünde önemli yapı taşlarındandır. Kendi döneminin bütün olumsuz koşullarını yaşamasına rağmen Anadolu'nun engin hoş görüsünü, millet sevgisini ve coşkusunu, en güzel bir şekilde yansıtmış, toplumsal varoluşu tesis etmeye yönelik çalışmaları sayesinde Yunus'un eşsizliği ve örnekliliği geçmişte olduğu gibi, günümüzde de devam etmekte onun açtığı çığır, çağlar boyu yolumuzu aydınlatmaktadır.

Biz yaptığımız bu araştırmada Vefatının 700. yılını andığımız şu günlerde “Bizim Yunus” konulu sempozyumda Yunus'un döneminde yaşanan olumsuz zaman ve kader algısının onun şiirlerindeki yansımalarını inceleyip düşünce yapısını analiz etmeye çalışacağız. Tarihi verilere kısaca göz attığımızda Yunus'un yaşadığı Ortaçağ dönemi, bütünü ile siyasi belirsizliklerin ve istilaların yaşandığı, kıtlıkların, salgınların, hastalıkların hâkim olduğu, tabiat olaylarının insanlara olumsuz anlamda etkisinin olduğu düşünülen bir dönemdir. Olumsuzluk içerisinde yoğrulan bireyin ve toplumun algı dünyası geleceğe yönelik beklentisi karamsarlaşmış, yaşanan olumsuzluklar karşısında Anadolu toplumu kendi iç dünyasına çekilerek yaşanan hadiseler anlam vermeye çalışmıştır. Öyle ki yaşanan olumsuzluklar insanların kutsala ilişkin algılarını olumsuz yönde etkilemiş ve bu olumsuzluklar belki doğrudan tanrı fikrine yansıtılmasa da kader veya zamanın getirdikleri olarak bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde halk tabakalarının zihin dünyalarını şekillendirmiştir.

Bu olumsuzluklar karşısında toplumun buhranına şifa bulmak isteyen Yunus Emre için karamsarlıktan bahsetmemiz mümkün değildir. Zira her ne kadar kendi döneminin siyasi belirsizlikler ve istilalar sonucu yaşanan olumsuzlukları, ölüm, dehr, kahr, ejderhanın yutması, gibi kavramlarla ifade etse de imanın ve ilahi aşkın verdiği güç ve sevk(ışık)la bütün bunlar üstesinden gelinebilir, geleceğe ümitle bakılabilir, mutlu bir şekilde dünya ve ahiret saadeti kazanılabilir düşüncesindedir. Yunus Emre bu yönüyle bütün olumsuzlukların yaşandığı kırılğan dönemde kamu vicdanını ifade eden şiirler yazmış kan ve ölümün kol gezdiği ortamda topluma çiçek demeti sunmayı başarmıştır.

O önce toplum nazarında oluşan olumsuz zaman ve kader algısını sorgulamaya ve durumu anlamaya çalışmıştır. Fakat bu sorgu isyana yönelen bir sorgu olmayıp bir yandan olaylara anlam vermeye yönelik bir sorgulama hissedilirken diğer yandan yaşanan olumsuzluklar karşısında “la taknatu” ifadeleri ile rahmeti rahmana sığınarak onun gücü ve inayeti ile yaşanan buhrandan çıkış hedeflenmiş olur. O bu durumu şöyle dile getirir:

Her dem dalalım bahre,
Aldanmayalım dehre.
Sabreyleyelim kahra,
Allah görelim neyler?
Ar namusu bıraktım,
Külümü suya attım.
Dervişliğe el kattım,
Allah görelim neyler?⁶

Bir toplumun millet olmasında başarı ve zaferlerin katkısı gibi acı ve felaketlerinde katkısı vardır. Acı ve felaketlerin yoğun olduğu bir zamanda Yunus gibi hak aşıkları, halk dervişleri ortaya çıkmış, olumsuzluklar karşısında topluma yön vermiş, vizyon yüklemiş, kendi içlerindeki dinamizmi harekete geçirerek Osmanlı gibi cihan devletini kurduracak aksiyona vesile olmuştur. Bu tür vizyona sahip

⁶ Yunus Emre, “Yunus Emre Divanı,” Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı yayınları,1986,s.53.

kişilerde yaşanan olumsuzluklara rağmen diz çökme ve kadere boyun eğme beklenemezdi. O şiiirleri ile olumsuzluklara rağmen sevmeyi korkuya rağmen cesareti öğretmiştir. Milleti için canla başla çalışan bir hak ve halk aşığıının duygulara derman olan, güven veren dizelerinin varlığı, çağımızın sorunlarıyla yüzleştığımız şu günlerde daha anlamlı geliyor. Bu noktada yunusun hayatından ve şiiirlerinden çıkaracağımız en büyük ders, yaşadığımız acılardan ibret alıp geleceğe umutla bakmaktır.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, zaman, kader, algı.

YUNUS EMRE`S TIME AND FATE PERCEPTION

Abstract

Despite the passing of many years, Yunus Emre's opinions and poems whose freshness and importance is endless are among the important building blocks in the formation of the horizon of our civilization. In spite the fact that experiencing all the negative conditions of his time, he represented the vast tolerance of Anatolia, the love and enthusiasm of the nation in the best way. Besides, thanks to his efforts to establish social existence, Yunus opened a path with his uniqueness and being a good example. As it was in the past, His path has been illuminating our way through the ages.

In this research, we will analyze his mindset and poems which reflect the negative time and fate perception experienced in Yunus' period, at the symposium on "Our Yunus" of commemoration the 700th anniversary of his death. When we take a brief look at the historical data, the medieval period, in which Yunus lived, was a period that political uncertainties and invasions were experienced, famines, epidemics and diseases prevailed, and natural events were thought to have a negative impact on people. All these negativities become Anatolian society pessimistic on the perceptions of the sacred. they could not affect the idea of god, however, they consciously or unconsciously negatively shaped the mentality of people on the fate or time.

It is not possible to talk about pessimism for Yunus Emre, who wants to find a cure for the depression of the society in the face of these negativities. Even, he expresses the negativities of his period as a result of political uncertainties and invasions with concepts such as death, anguish, the swallowing of dragon, he had thought that all these hardships can be overcome with the power and enthusiasm (light) given by faith and divine love and the future can bring happiness. Yunus Emre wrote poems expressing the public conscience in the fragile period when all negativities were experienced and he succeeded in presenting a bouquet of flowers to the society in an environment where blood and death prevailed.

He first figured out the situation of the negative perception of time and destiny in the eyes of society with a questioning. However, this questioning was not a questioning that leads to rebellion; on the one hand, a questioning of finding a meaning to the events, on the other hand, in the face of the negativities, with the expressions of "la taknatu" it was aimed at taking shelter in the mercy of the companion and exiting the crisis experienced with His power and grace. He expresses this situation as follows:

*Her dem dalalım bahre,
Aldanmayalım dehre.
Sabreyleyelim kahra,
Allah görelim neyler?
Ar namusu bıraktım,
Külümü suya attım.
Dervişliğe el kattım,
Allah görelim neyler?*

As well as the contribution of success and victories, the pain and disasters of a society contributes to becoming a nation. At a time when pain and disasters were intense, righteous lovers like Yunus, dervishes emerged, guided the society in the face of negativities, gave a vision. By activating the dynamism within themselves, they were in the action that would establish a world state like the Ottoman Empire. With his poems, he taught courage and love in spite of fear and negativity. The existence of righteous pioneers and their products makes more sense nowadays when we face the problems of our age. At this point, the biggest lesson we can learn from the life and poems of Yunus is to take a lesson from the pain and look to the future with hope.

Keywords: Yunus Emre, time, destiny, perception

DİNLERİN ÇEŞİTLİLİĞİ MESELESİNE YÛNUS EMRE ÜZERİNDEN BİR BAKIŞ

Prof. Dr. Rifat ATAY

Akdeniz Üniversitesi

rifatay@akdeniz.edu.tr

ORCID: 0000-0001-8715-3023

Nesuh KAYA

Akdeniz Üniversitesi

nesuhkaya33@gmail.com

ORCID: 0000-0003-0077-1430

Özet

Dinlerin çeşitliliği meselesi özellikle son yüzyılda meydana gelen gelişmelerle birlikte herkesin zihnini meşgul eden bir konu haline gelmiştir. İnsanlar, diğer kültürlerde yer alan dindarlarla iletişim içerisine girdikçe ve diğer dinleri tanıma imkânı buldukça değişik sorular zuhur etmiştir. Dünyada neden bu kadar çok din var; hangi din ya da dinlerin mensupları kurtulacak; dinlerden hangisi hakikatin bilgisini taşıyor, hakikatin bilgisine tek din mi yoksa bütün dinler eşit bir şekilde mi sahip; dinlerden herhangi birisi diğerlerinden üstün mü, dinlerden sadece birinin kurtuluş sağlaması diğerlerinin kurtuluşu taşımadığı anlamına gelir mi ve bu durum Tanrı'nın adaletine uygun düşer mi gibi sorular bunlardan bazılarıdır. Özellikle teknolojik gelişmeler dünyanın küreselleşmesine, ülkeler arasında sınırların ortadan kalkmasına yol açarak kültürel etkileşimi hızlandırmıştır. Her kültür ögesini etkisi altına alan bu gelişmeden din de nasibini almıştır.

Kabul gören yaygın görüşe göre, bu bağlamda birbirleri ile ilişkileri konusunda dinlerin üç tavır geliştirdiği görülmektedir. Bunlar dini dışlayıcılık, dini kapsayıcılık ve dini çoğulculuktur. Tek bir dinin hakikatin bilgisini taşıdığı iddiası üzerine temellenen dini *dışlayıcılık* görüşüne göre tek ve asıl dine inananlar kurtuluşa erebilecektir. Dinlerden birinin hakikatin kesin bilgisine sahip olduğunu kabul etmenin yanında diğer dinlerin de “asıl ve tam” olan bu dine benzeştiği ölçüde kurtulabileceğini söyleyen yaklaşım ise dini *kapsayıcılık* olarak bilinmektedir. Bütün dinlerin hakikatin bilgisini eşit ölçüde taşıdığı ve hepsinin kurtulma imkanını eşit olarak sağladığını ileri süren anlayış ise dini *çoğulculuk* olarak adlandırılmaktadır. Bu önemli konu, birçok bilimsel disiplin çerçevesinde farklı şekillerde ele alınsa da amacını dinin din olarak felsefi tarzda ele alınması olarak belirleyen din felsefesinin bu konuda yapacağı çalışmalar oldukça mühim katkılar sunacaktır.

Bu çalışma, Anadolu'da yetişen mutasavvıf, mütefekkir Yunus Emre'nin konuya nasıl yaklaştığını ele almayı hedeflemektedir. Yunus'un bu konuda nasıl düşündüğünü tespit etmek, dünyada bıraktığı etki göz önüne alındığında önemli görünmektedir. Hikayesi Hacı Bektaş-ı Veli'ye dayandırılan Yunus, anlatılana göre buğday istemek için gittiği Hacı Bektaş dergahından nefes mi istersin, buğday mı sorusuna buğday cevabını vermiş ve dönüş yolunda yaptığı hatayı anlayarak hemen dergâha geri gelmiştir. Hacı Bektaş-ı Veli'nin işaretiyle Tapdık Emre'ye intisap eden Yunus, dergâha yıllarca hizmet etmiş, gün geçtikçe aşk ateşiyle yanmış, yandıkça dilinden hakikat ve hüznün dolu şiirler dökülmüştür. Azerbaycan, İran ve birçok Anadolu şehrini dolaşan Yunus'un sözü, ulaştığı her yerde büyük yankılar uyandırmıştır.

Yunus'un *Divan*'ının dokümanter analiz yöntemiyle inceleneceği tebliğin kapsamı, dinlerin çokluğu problemi ile sınırlıdır. Evrensel İslami söylemi sıkça kullanan Yunus'un diğer dinlere nasıl baktığı şiirlerinden yola çıkılarak ortaya konulmaya çalışılacaktır. Yunus'un şiirleri bütüncül bir tarzda ele alındığında onun “İslam” kelimesine “Allah'ın iradesine teslim olmak, Allah'a teslim olmak” manalarını yüklediği görülmektedir. Yunus'a göre bu teslimiyet ancak “İlahi Aşk” ile mümkündür. Yunus'un diğer dinlere bakışında öne çıkan en önemli kavram “yetmiş iki millet” tabiridir. Onun bu tabirle, dini, dili, ırkı ne olursa olsun bütün insanlığı kastettiği anlaşılmaktadır. “Hak bir denizdir şeriattır gemisi, çoklar gemiden çıkıp denize daldılar.” diyen Yunus'a göre dinlerin hepsi birer araçtır ve hepsi denize açılma noktasında eşit güce sahiptir. Aynı ifade, araçtan çıkıp Hakk'a ermek manasında denize

dalmayı öğütleyen tarafla da dikkat çekicidir. Ona göre, bir insanın denize açılabilmesi için gemiye ihtiyacı vardır, ancak ihtiyaç duyulan geminin hangisi olduğunun bir önemi yoktur; önemli olan denize açıldıktan sonra hakikate dalabilmektir. Diğer bazı şiirlerinde “Yetmiş iki millete birlik ile bakmayan şer ile evliya ise hakikatte asidir.” “Hakk’ı gerçek sevenlere cümle alem kardeş gelir.” ve “Yetmiş iki millete suçum budur hak dedim.” gibi sözleri dinlerin çeşitliliği bağlamında onun çoğulcu bir yaklaşıma yakın durduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Din Felsefesi, Dinlerin Çeşitliliği, Dinsel Çoğulculuk, Yûnus Emre

A GLANCE ON THE ISSUE OF THE DIVERSITY OF RELIGIONS ON YÛNUS EMRE

Abstract

The issue of the diversity of religions has become an issue that occupies everyone's mind, especially with the developments in the last century. As people interacted with religious people from other cultures and got the chance to get to know other religions, different questions were raised. Why are there so many religions in the world? which religion or religions will be saved; which of the religions has the knowledge of the truth, is it the only religion that has the knowledge of the truth, or does all religions have the knowledge of the truth equally; is any religion superior to the others, does one of the religions provide salvation mean that the others do not carry salvation, and whether this situation is in line with God's justice are some of these questions. In particular, technological developments have led to the globalization of the world and the disappearance of borders between countries and accelerated cultural interaction. Religion has also had its share from this development that affected every cultural element. According to the widely accepted view, it is seen that religions develop three attitudes regarding their relations with each other in this context. These are religious exclusion, religious inclusion and religious pluralism. According to the religious exclusion view, which is based on the claim that a single religion carries the knowledge of the truth, those who believe in one and the original religion will be able to achieve salvation, and members of other religions will not be able to achieve salvation. In addition to accepting that one of the religions has the absolute knowledge of the truth, the approach that says that other religions can be saved to the extent that it resembles this "original and complete" religion is known religious inclusivism. The understanding that all religions carry the knowledge of the truth equally and that all provide the opportunity to be saved equally is called religious pluralism. Although this important issue is handled in different ways within the framework of many scientific understandings, the philosophy of religion, which undertakes the philosophical approach of religion as religion, seems to present important contributions.

This study aims to discuss how the mystic, thinker Yûnus Emre, who grew up in Anatolia, approached the subject. It seems important to determine how Yunus thinks about this issue, considering the impact he has left on the world. Yunus, whose story is based on Haji Bektash Wali, gave the answer of wheat to the question of whether you want a breath or wheat from the Haji Bektash lodge, where he went to ask for wheat, and immediately came back to the lodge, realizing the mistake he made on the way back. Yunus, who joined Tapduk Emre at the sign of Haji Bektash Wali, served the lodge for years, burned with the fire of love day by day, and as he burned, poems full of truth and sadness were poured out of his tongue. The words of Yunus, who traveled to Azerbaijan, Iran and many Anatolian cities, had great repercussions everywhere he reached.

The scope of the paper, in which Yunus' Diwan will be examined with the documentary analysis method, is limited to the problem of the plurality of religions. It will be tried to reveal how Yunus, who frequently uses the universal Islamic discourse, looks at other religions based on his poems. When Yunus' poems are handled in a holistic manner, it is seen that he attributes the meaning of "surrendering to the will of Allah, surrendering to Allah" to the word "Islam". According to Yunus, this surrender can only be possible with "Divine Love". The most important concept in Yunus' view of other religions is the term "seventy-two nations". It is understood that by this term he means all humanity regardless of religion, language and race. "Right is a sea, the ship is sharia, many did not get out of the ship and dive into the sea." According to Yunus, all religions are vehicles and all have equal power to sail. The same expression is striking with its side that advises to dive into the sea in the sense of getting out of the vehicle and reaching God. A person needs a ship to sail, but it doesn't matter which ship is needed; The important thing is to be able to dive into the truth after sailing. In some of his other poems, "Evil and saints who do not look at seventy-two nations with unity are actually rebellious." "For those who love truth true, sentence and brother will come." and "I said this is my fault to seventy-two nations." show that he stands close to a pluralistic approach in the context of the diversity of religions.

Keywords: *Philosophy of Religion, Diversity of Religions, Religious Pluralism, Yûnus Emre*

İŞİTİN EY YÂRENLER: MECMUALARDA YUNUS EMRE ÇEVRESİNDE OLUŞAN MUHİTLER

Arş. Gör. Dr. Songül KARACA

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

songul.karaca@erdogan.edu.tr

ORCID: 0000-0002-9117-0675

Özet

Türk edebiyatında okurların beğenisini ifade eden bir tür olarak mecmualar özel bir öneme sahiptir. Bir derleyici; mecmuasını tertip ederken kendi beğeni, zevk veya amacına uygun olarak dilediği şiiri veya metni seçmekte özgürdür. Bugünün antolojileri gibi algılanan mecmuaları, herhangi bir konuda yazılmış bir şiir seçkisi olmaktan çok derleyicinin iç dünyasını ve şiir zevkini yansıtan metinler olarak düşünmek gerekir. Mecmualar, yazıldıkları dönemde beğenilen şiirleri göstermenin yanı sıra tertip edildikleri zamandan uzaklaştıkça divanlara alınmamış ya da bir şekilde kaybolmuş şiir metinlerini muhafaza etmeleri açısından da önemlidirler. Bu özellikleriyle Divan Şiiri için tamamlayıcı bir işleve sahip oldukları söylenebilir. Mecmuaların bir diğer özelliği ise derleyicilerin istedikleri şiiri mecmualarına ilave ederken kendi şiir anlayışını ve buna yakın şairleri dikkatlerimize sunmuş olmalarıdır. Dolayısıyla bir mecmuadaki şairlere baktığımızda, o mecmuayı derleyen kişinin hangi muhitte yaşadığı ve nasıl bir edebi zevki olduğu hakkında bilgi sahibi olunabilmektedir. Bununla beraber hangi şairin, hangi muhitteki veya durumdaki derleyiciye hitap ettiği çıkarımını da sağlayabilmektedir. Şu halde bir şairi ele alırken mecmualara bakılacak olursa hangi şairlerle beraber zikredildiğine dikkat ederek hem mecmua derleyicisi hakkında fikir sahibi olunabilecek hem de ele alınan şairin geçmiş yüzyıllarda hangi şairlerle beraber okunduğu anlaşılmış olacaktır. Bu da şairin, yüzyıllar boyu hangi isimlerle benzerlik veya farklılık göstermiş olabileceği hakkında bir fikir sunacaktır. Burada pek çok kişi için Türk edebiyatının en büyük şairi olarak kabul edilen Yunus Emre ile ilgili böyle bir araştırmanın sonuçları paylaşılacak ve Yunus Emre'nin, mecmualarda hangi şairlerle beraber zikredildiğinden hareketle onun şiiriyle benzer özellikler taşıyan şairler ifade edilecektir.

Türk edebiyatını inşa eden şairlerin en önemlilerinden olan Yunus Emre (öl.1320) hakkında çok fazla bilgi yoktur. Aynı mahlası taşıyan pek çok şair olmasına ve asırlardır şiirleri bestelenerek pek çok muhitte ve zamanda okunmasına karşın hayatı ve Yunus mahlaslı hangi şiirlerin ona ait olduğu konusunda görüş ayrılıkları vardır. Son zamanlarda yapılan araştırmalarla Yunus Emre hakkındaki literatür zenginleşmekte ve “Hangi Yunus?” sorusu da belirginleşmektedir. Burada mecmualardaki Yunus şiirleri araştırılırken hangi Yunus tartışmasına girmeksizin bütün Yunus’lar ele alınmıştır. Kimi zaman Yunus, Âşık Yunus ve Derviş Yunus mahlaslı şiirlerin aynı mecmuada yer aldığı, kimi zaman sadece Yunus mahlaslı şiirlere yer verildiği görülmüştür. Bazı mecmualarda birkaç Yunus şiiri varken bazı mecmualarda onlarca Yunus şiirine rastlanmıştır. Araştırma esnasında Yunus şiirinin olduğu mecmuaların iki gruba ayrılabilmesi fark edilmiştir: Bütün Klasik Türk Edebiyatı şairlerinden seçilen ve benzerlik ilişkisi kurmanın zor olduğu şiirlerin bulunduğu mecmualar ve Yunus gibi yazan şairlerin şiirlerinin daha yoğun olduğu mecmualar. Bu iki gruptan özellikle ikincisindeki mecmualar, burada ulaşılmak istenen sonuç hakkında belirleyici bir özellik taşımaktadırlar. Nitekim bu gruptaki mecmualarda Yunus Emre ile beraber Hacı Bayram-ı Velî (öl. 1430), Eşrefoğlu Rumî (1469), Seyyid Nizamoğlu (öl. 1601), Aziz Mahmud Hüdayî (öl. 1628) ve Niyazî-i Mısırî (öl.1694) gibi şairlerin sıklıkla yer aldığı görülmüş, böylece Yunus Emre'nin oluşturduğu şiir geleneğinin temsilcileri olarak addedilebilecek bir muhit ortaya çıkmıştır.

Bildirinin kapsamını, YÖK Ulusal Tez Merkezine yüklenmiş bütün mecmualar oluşturmaktadır. Söz konusu mecmualar taranmış ve Yunus mahlaslı şairlerin olduğu mecmualar tespit edilmiştir. Bu bildiride mecmualardaki şairler listelenerek hangi şairlerin ne sıklıkla bir arada kullanıldığına ulaşılmaya çalışılacaktır. Böylece Yunus Emre şiirinin hangi şairlerin şiirleriyle benzer özellikler taşıdığı ortaya çıkmış olacak ve Yunus Emre'nin takipçisi ya da üslubu üzere şiir yazan şairlerin tespit edilmesi de kolaylaşacaktır. Milli hafızayı yansıtan unsurlardan biri olan mecmualarda Yunus Emre'yi ve onun gibi şiir yazan/söyleyen şairleri tespit etmek, bu bildirinin amacını oluşturmaktadır. Böylece Yunus Emre ile ilgili yapılan çalışmalara bir katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, mecmua, edebi muhit

İŞİTİN EY YÂRENLER: CİRCLES APPEARING AROUND THE OF YUNUS EMRE IN MECMUAS

Abstract

Mecmuas have special importance as a genre that expresses the appreciation of the readers in Turkish literature. A compiler is free to choose poems or texts he/she wishes according to his/her taste or purpose when composing his/her mecmua. Perceived as today's anthologies, mecmuas are considered texts that reflect the compiler's inner world and taste of poetry rather than being a selection of poems written on any subject. In addition to showing popular poems in the period they were written, mecmuas are also important preserving poetry text that were not taken to the divans or were lost in some way as they move away from the time they were compiled. It can be said that thanks to these features, they have a complementary function for Divan Poetry. Another property of mecmuas is that the poems compilers choose for their mecmua present their own understanding of poetry and poets. Therefore, when we glance at the poets in a mecmua, it is possible to obtain information about in which neighborhood the person who compiled that mecmua lives and what kind of literary taste he/she has. In addition, it is possible to infer which poet appeals to the compilers according to their neighborhood or situation. In this case, if we glance at the mecmuas while dealing with a poet, it will be possible to have an idea about the compiler and to understand which poets' poems were read together with those of the discussed poet in the past centuries by paying attention to with which poets he/she are mentioned together. This will provide an idea of with whom the poem might have had similarities or differences over the centuries. In this paper, the results of such research on Yunus Emre who is regarded as the greatest poet of Turkish literature by many people will be shared, and the poets whose poetry is similar to Yunus Emre's poetry in some way will be expressed based on with which poets he was mentioned in mecmuas.

There is not much information about Yunus Emre (d. 1320), one of the most important poets who built Turkish literature. Although there are many poets bearing the same pseudonym and his poems have been composed and read in many neighborhoods and in different periods for centuries, there are differences in opinions about his life and which poems with the pseudonym Yunus belong to him. The literature on Yunus Emre has been enriched with the recent research and the question "Which Yunus?" also becomes clear. In this paper, while researching Yunus poems in the mecmuas, all Yunus poems were discussed, regardless of holding a discussion on "Which Yunus?" It was observed that sometimes poems with the pseudonym Yunus, Aşık Yunus and Derviş Yunus are included in the same mecmua, and sometimes only poems with the pseudonym Yunus are included in the mecmuas. While there are a few Yunus poems in some mecmuas, dozens of Yunus poems were found in some mecmuas. During the research, it was realized that the mecmuas containing Yunus poetry can be divided into two groups: Mecmuas including poems which were selected from all Classical Turkish Literature poets and which are difficult to establish a similarity relationship, and mecmuas where the poems of poets writing such as Yunus are more intense. The mecmuas especially in the second group have a decisive feature about the result that is desired to be achieved here. Also, it was seen that the poets such as Hacı Bayram-ı Velî (d.1430), Eşrefoğlu Rumî (1469), Seyyid Nizamoğlu (d.1601), Aziz Mahmud Hüdayî (d.1628) and Niyazî-i Misrî (d.1694) together with Yunus Emre are frequently included in the mecmuas belonging to this group. Thus, a neighborhood that can be regarded as the representatives of the poetry tradition formed by Yunus Emre has emerged.

The scope of the paper consists of all mecmuas uploaded to YÖK National Thesis Center. The aforementioned mecmuas were scanned, and those including poets with the pseudonym Yunus were determined. In this paper, the poets in the mecmuas will be listed and it will be tried to find out which poets are used together and the frequency of this occurrence. Thus, poems having similar characteristics with Yunus Emre's poetry will be revealed, and it will be easier to identify the poets who follow Yunus Emre or who write poems using his style. The purpose of this paper is to identify Yunus Emre and poets who wrote / sang poems like him in mecmuas, which are one of the elements reflecting the national memory. Thus, it is thought that a contribution will be made to the studies on Yunus Emre.

Key Words: Yunus Emre, mecmua, literary circle

ORTAÇAĞ ANADOLUSUNDA BİR HAK KAPICISI: YUNUS EMRE KİMDİR?

Dr. Öğr. Üyesi Tunay KARAKÖK

Bartın Üniversitesi

tkarakok@bartin.edu.tr

ORCID: 0000-0003-4028-2148

Özet

Hayatına tarihi açıdan baktığımızda doğum tarihi ve yeri, eğitimi, ailesi, gezdiği yerler ve eserleri hakkında birçok tez ve antitezin bulunduğu şahit olduğumuz ve “*Evliyâdur Hak kapısı, Yunus’ durur kapucısı*” dizelerinin sahibi olan Yunus Emre; Hz. Peygamber sonrası İslam’ın serüveni içerisinde önemli görevler ifa etmiş olan ve dinin farklı coğrafyalarda kılıç zoru ile değil gönül alması ile yayılımında çok önemli fonksiyonları olan, nihayetinde ise tasavvuf keliminde Hak kapısı diye de kabul gören evliyalardan olup aynı zamanda da kendini de bu kapının kapıcısı olarak tanımlamaktadır. *İbn - Arabî, Mevlânâ Celâleddin Rûmî, Hacı Bektaş-ı Veli, Sultan Veled, Ahmed Fâkih, Şeyyâd Hamza ve Nasreddin Hoca* gibi önemli mutasavvıf düşünürlerin yaşadığı, düşünce hayatının toplum nezdine yansıdığı, kendini sanat, mimari ve edebiyat şaheserlerinde gösterdiği önemli bir dönemin yaşandığı zaman dilimi olan XIII. Yüzyıl’ın ikinci ve XIV. Yüzyıl ilk yarısı Anadolu’nun yetiştirmiş olduğu önemli isimlerden olup, çağının önde gelen büyük süflilerinden kabul edilen Yunus Emre; Türk milletinin yüzyıllar içinde yetiştirmiş olduğu etkin şahsiyetlerden birisi olup, her geçen gün insanlığın ilgisini üzerine çeken hem bir mutasavvıf hem de din eğitimi alanındaki düşüncelerini şiire taşıyan bir halk şairidir. Yunus Emre’nin hayatı hakkında bilgiler yetersizdir. Ancak onun, Anadolu Selçuklu Devleti’nin dağılmaya başladığı XIII. yüzyılın ortalarından, Osmanlı Beyliği’nin filizlenmeye başladığı XIV. yüzyılın ilk çeyreğine kadar Orta Anadolu’da yaşadığı belirtilmektedir. Tarihin hemen hemen her döneminde fikrî, siyasî ve askerî hareketliliklere sahne olmuş Anadolu coğrafyasının hem kendi dönemlerinde yaşayan insanları hem de kendilerinden sonra gelenleri etkileyebilecek güçte büyük insanlar yetiştirdiğini düşünürsek, Yunus Emre’nin kim olduğunu daha rahat anlayabilme imkânı bulabiliriz.

Büyük düşünebilen insanlar, söylediklerinin zamanla sınırlı kalmamasına özen göstermişlerdir. Zaten büyük olmalarının, büyük sayılmalarının ardındaki önemli ayrıntı da işte bu noktadır. Yunus Emre de zaman ve mekânları aşacak değerde büyük düşünmüş, kendi dönemiyle sınırlı fikirler üretmemiş, gelecekte de insanların kullanabilecekleri düşünce ürünlerinin sahibi olmuştur. Düşüncelerinin temelini, İslam Dininin temel kaynaklarından alan Yunus hem Kur’an’ı hem de Peygamberimizin (s.) hadislerini iyi anlayıp, iyi yorumlayabilen ve anladıklarını sade bir dille çağdaşlarına anlatabilen iyi bir şair, müstesna bir düşünce insanı hüviyetine sahiptir. Bundan mütevellit kendine yol olarak tasavvuf yolunu seçmiş olup, Allah’la arasındaki ilişkinin adını dostluk yani velâyet koymuş ve Allah’a olan sevgisini bir âşık gibi yaşamış, bir âşığa yakışan şeyler söylemiş ve nihayet maşukuna kavuşmuştur.

İşte bu çalışmanın konusu; tarihî belgelerin yetersiz oluşundan dolayı, doğum tarihi ve yeri, tarikatı, yaşadığı çevre, şiirleri ve vefat tarihi ve mezarı konusunda muhtelif fikirlerin ortaya atıldığı, tarihî hayat ve şahsiyeti hakkında pek az şey bildiğimiz, Anadolu Selçuklu Devleti’nin dağılmaya ve Anadolu’nun çeşitli bölgelerinde küçük-büyük Türk beyliklerinin kurulmaya başladığı XIII. yüzyıl ortalarından, Osmanlı Beyliği’nin filizlenmeye başladığı XIV. yüzyılın ilk çeyreğinde Orta Anadolu havzasında doğup yaşamış bir tasavvuf erbabı, şair, evliya ve dahası da tasavvuf yolunun önemli bir hak kapısı bekçisi ve hak sevdalısı olan Yunus Emre’nin kaynaklarda kim olduğu ve nasıl bahsedildiği konusudur. Yunus Emre’nin yaşadığı dönemin siyasi ve toplumsal bir panoramasının yer aldığı giriş bölümünün akabinde kaynaklarda Yunus Emre, eserleri, düşünceleri ve duygu ve düşünceleri ile yaşamış olduğu dönemi ve toplumu nasıl etkilediği hakkındaki bilgilerin derlendiği birinci bölüm, Yunus’un eserleri hakkında bilgilendirmenin yapıldığı ikinci bölüm ve nihayetinde Yunus’a dair öncesinde verilen bilgiler ışığında yapılacak olan tespitler ve değerlendirmelerin yer aldığı sonuç bölümlerinden ibaret bu çalışma ile; O’nun manevî hayatından, bugünler için Yunus Emre Kimdir? sorusuna cevap verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 13. Yüzyıl, Anadolu, Yunus Emre

A DOORMAN OF GOD IN MEDIEVAL ANATOLIA: WHO IS YUNUS EMRE?

Abstract

When we look at his life from a historical perspective, Yunus Emre, who we witnessed that there are many theses and antitheses about the date and place of his birth, his education, his family, the places he visited and his works, and who is the owner of the lines “Evliyâdur Hak kapısı, Yûnus’ durur kapucısı”. He is one of the saints who performed important duties in the adventure of Islam after the Prophet Muhammed and who had very important functions in the spread of religion in different geographies not by the force of the sword, but also by taking heart, and ultimately as the door of truth in Sufism. defines. it is the time that important mystic thinkers such as İbn - Arabî, Mevlânâ Celâleddin Rûmî, Hacı Bektaş-ı Veli, Sultan Veled, Ahmed Fâkih, Şeyyâd Hamza and Nasreddin Hodja lived, where the life of thought reflected in the society and showed itself in the masterpieces of art, architecture and literatüre. Yunus Emre, who is one of the important names raised by Anatolia in the second half of the XIIIth century and the first half of the XIVth century, and is considered one of the leading great sultans of his age; He is one of the influential figures that the Turkish nation has raised over the centuries, and he is both a sufi and a folk poet who carries his thoughts in the field of religious education into poetry. Information about Yunus Emre's life is insufficient. However, it is stated that he lived in Central Anatolia from the middle of the XIIIth century, when the Anatolian Seljuk State began to dissolve, until the first quarter of the XIVth century, when the Ottoman Principality began to sprout. Considering that the Anatolian geography, which has witnessed intellectual, political and military movements in almost every period of history, raised great people who were able to influence both the people living in their own times and those who came after them, we can find the opportunity to understand who Yunus Emre was more easily.

People who can think big have taken care that what they say is not limited to time. This is the important detail behind the fact that they are already big. Yunus Emre, too, thought big enough to surpass time and places, did not produce ideas limited to his own period, and became the owner of thought products that people can use in the future. Yunus, who takes the basis of his thoughts from the basic sources of the religion of Islam, is a good poet, an exceptional person of thought, who can understand and interpret both the Qur'an and the hadiths of the Prophet well, and can explain what he understands to his contemporaries in plain language. As a result of this, he chose the path of Sufism as his path, named his relationship with Allah as friendship, that is, custody, lived his love for God like a lover, said things befitting a lover, and finally got his masculine.

Here is the subject of this study; due to insufficient historical documents, various ideas about the date and place of birth, his order, the environment he lived, his poems, his death date and his tomb, we know very little about the historical life and personality, the disintegration of the Anatolian Seljuk State and in various regions of Anatolia. Yunus Emre, who was born and lived in the Central Anatolian basin in the first quarter of the XIVth century, from the middle of the XIIIth century, when small and large Turkish principalities began to be established, was a poet, saint, and moreover, an important gatekeeper and a lover of rights, is the subject of who is in the sources and how it is mentioned. Following the introduction, which includes a political and social panorama of the period in which Yunus Emre lived, the first section in which information about Yunus Emre, his works, thoughts, feelings and thoughts, as well as the period he lived in and how it affected society, is the second part where Yunus Emre's works are informed. With this study consisting of conclusion sections containing determinations and evaluations to be made in the light of the information given before about Yunus; From his spiritual life, Who is Yunus Emre? for these days? An attempt was made to answer the question.

Keywords: XIIIth Century, Anatolia, Yunus Emre

YEREL YÖNETİMLER VE YEREL KÜLTÜREL FAALİYETLER İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA YUNUS EMRE'Yİ ANMA PROGRAMLARI VE AKSARAY BELEDİYESİ

Öğr. Gör. Vahit Bölükbaş

Aksaray Üniversitesi

vahitbolukbas@aksaray.edu.tr

ORCID: 0000-0002-6248-4085

Özet

Türk mutasavvıf ve şair Yunus Emre, kendi zamanını aşan ve çağlar ötesinden günümüze taşınan ve belki de geleceğe taşınacak olan fikirleri, düşünüşü ve evrensel normları; sözleri, şiirleri ve deyişleri ile tüm dünyada kendini kabul ettirmiş bir karakterdir. İçinde var olduğu düşünce dünyasından hareketle dile getirdiği sözleri ve ürettiği eserleri ile sadece yaşadığı coğrafyanın bir insanı olmanın daha ötesinde sınırları aşan kabule sahip bir karakter olarak evrensel boyutta kendine yer bulmuş bir figürdür. Sadece yaşadığı dönemle sınırlı kalamayacak kadar evrensel düşünce yapısına ve bakış açısına sahip olabilmesi yönüyle çağlar öncesinden bugüne ve hatta geleceğe kendisini taşıyabilme yeterliliğine de sahip bir şahsiyettir.

1240 ya da 1241 yıllarında Anadolu'nun bozkırında başlayan ve seksen yıl civarında (1320 ya da 1321) süren bir ömre sığdırdığı ve dar-ı bekasından yedi yüzyıl gibi uzun bir süre geçmiş olmasına rağmen halen üzerine söylenmiş olan ve söylenecek birçok söz bulunabilen bir Yunus Emre şahsiyetinin daha uzun zamanlar konuşulacağı ve üzerine paneller, sempozyumlar, araştırmalar yapılacağı, makaleler, tezler yazılacağı aşikardır. Yunus Emre'nin ayağının bastığı merkezin tam orta yerinde “evrensel değerler ve insan” vardır. O, düşünüşünde, deyişinde, sözlerinde, şiirlerinde hep “evrensel değerleri ve insanı” merkeze almıştır. İster “Sarı Çiçek” ile konuşurken ister “Miskin Adem’i” anlatırken ya da “Behey Kardeş” diye seslenirken “Severim Seni Ben Candan İçeri” diyen bir Yunus’un aklında hep “evrensel değerler ve insan” vardır. Dağa, taş, kuşa, çiçeğe, Adem’e, Sırat’a, Şol Cennet’e, Yarenlere... dair sözlerinin merkezine hep “evrensel değerleri ve insanı” koymuştur. Bu yüzden dili, dini, ırkı, rengi, vasfı... ne olursa olsun herkese kalbi ile seslenen Yunus, herkesin kalbine girebilmiştir. Yunus’u evrensel Yunus yapan, insan derken ona sadece et ve kemik olarak bakmayan, “Yaratandan ötürü” bir değer vasfedip onu kıymetli bir cevher mesabesine koyarak sözlerinin, seslenişinin, eserlerinin velhasıl aklının ve gönlünün değer verdiği muhatap şahsiyet olarak gören özelliğidir.

Özel zamanların, özel mekanların ve özel karakterlerin mevcudiyeti var oldukları coğrafyalara artı değer katarlar. Arefe günleri, bayramlar, nevrular, şenlikler...; Topkapı Sarayı, Peribacaları, Pamukkale, Sümela...; Eyüp Sultan, Mevlâna, Nasreddin Hoca, Yunus Emre... Bu değerlerin varlığı, buldukları yerlerin sosyal hayatını, kültürel, turistik, ekonomik potansiyellerini ve değerlerini önemli anlamda etkileyebilmekte ve bunlara olumlu manada katkı sağlayabilmektedir. Hem ulusal hem de yerel ölçekte artı değer üretebilme kapasitesine haiz bu değerlerin önemsenmesi ve hak ettikleri değerleri görebilmesi, sosyo-ekonomik, dini, turistik, edebi, sanatsal, kültürel vb. yönlerden tanıtımlarının yapılması ve gündemde tutularak bilinirliklerinin artırabilmesi yoluyla sağlanabilir. Ulusal anlamda merkezi yönetimlerin, yerel anlamda ise yerel yönetim organlarının böylesi değerlerin sahip oldukları artı değer üretebilme potansiyellerini ortaya çıkarabilecek projeler ve etkinlikler yapmaları gerekmektedir.

Yerel kültürel faaliyetler olarak festivaller, şenlikler, sempozyumlar ve anma programları yapmak işte bu noktada bu değerlerin gündemde olmalarını sağlayarak ve bilinirliklerini artırarak onlardan azami ölçüde fayda elde edebilme imkanını ve fırsatını sunabilmektedir. Konya’da Mevlâna ve Akşehir’de Nasreddin Hoca, Şanlıurfa’da Balıklı Göl (Hz. İbrahim’e atfen), İstanbul’da Kutsal Emanetler (Peygamber Efendimiz’e (s.a.v.) atfen), Nevşehir’de Hacı Bektaş-ı Veli, Kırşehir’de Ahi Evran. Tüm bu değerler, kendi yaşadıkları ya da buldukları, meftun oldukları yerlere olumlu katkılar sağlamaktadır. Bu şehirlerdeki yerel yönetim unsurları, sahip oldukları bu değerli şahsiyetlerin potansiyellerinden faydalanabilmek amacıyla yıl içerisinde etkinlikler ve anma programları yapmaktadırlar.

Aksaray’da da Somuncu Baba ile ilgili olarak Aksaray yerel yönetimleri ve mülki idare yetkililerinin destekleri ve Aksaray Üniversitesi’nin ev sahipliği ve iş birliği ile Somuncu Baba konulu sempozyumlar düzenlenmektedir. Bu sempozyumlar uluslararası sempozyum niteliğinde geniş katılımı

programlardır. Bunun yanında yine Aksaray yerel yönetimleri tarafından Somuncu Baba ile ilgili anma şenlikleri yapılmaktadır. Şehrin tanıtımına katkı sağlayacak olan sanatsal faaliyetler düzenlenmekte ve desteklenmektedir. Bu kapsamda Somuncu Baba konulu film çekimleri gibi önemli çalışmalara destekler verilmektedir. Böylelikle Aksaray'ın tanıtımının yapılması amaçlanmaktadır.

Şehrin sahip olduğu diğer önemli tarihi şahsiyetlerin de gündeme alınması ve şehrin tanıtımı başta olmak üzere tarihi, turistik, dini, sosyal, kültürel, ekonomik vb. gelişiminde de bu değerlerin rol alabilmeleri sağlanmalıdır. Bu noktada Piri Mehmed Paşa, Zenbilli Ali Efendi, Taptuk Emre ve tabii ki de bu çalışmanın özne unsuru olan ve Aksaray ili sınırları içerisinde meftun Yunus Emre hazretlerinin de Aksaray ile özdeşleştirilmesi sağlanabilmeli ve bu konu hakkında daha fazla etkinlik, çalışma, reklam çalışmaları ve sempozyumlar düzenlenmelidir. Bu çalışmada, "Yerel Yönetimler ve Yerel Kültürel Faaliyetler İlişkisi Bağlamında Yunus Emre'yi Anma Programları ve Aksaray Belediyesi" ele alınmaktadır. Bu konuda Aksaray yerel yönetim organlarının ve özellikle Aksaray Belediyesi'nin Yunus Emre ve Yunus Emre'yi Anma Programları ile olan ilişkisi, çalışmaları ve faaliyetleri literatür taraması yoluyla ve yazılı ve çevrimiçi belge inceleme yöntemiyle irdelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aksaray Belediyesi, kültürel, yerel yönetimler, Yunus Emre

YUNUS EMRE COMMEMORATION PROGRAMS AND AKSARAY MUNICIPALITY in the CONTEXT of the RELATIONSHIP BETWEEN LOCAL GOVERNMENTS and LOCAL CULTURAL ACTIVITIES

Abstract

Turkish mystic and poet Yunus Emre, the ideas, thoughts and universal norms that transcend his time and have been carried from the ages to the present and perhaps will be carried to the future; he is a character who has established himself all over the world with his words, poems and sayings. He is a figure who has found himself in a universal dimension as a character who has an acceptance beyond the boundaries, beyond being a person of the geography he lives in, with the words he expresses and the works he produces based on the world of thought in which he exists. He is a person who has the ability to carry himself from ages ago to the present and even to the future in terms of having a universal mentality and perspective that cannot be limited only to the period he lived in.

Yunus Emre, who started in the steppe of Anatolia in the years 1240 or 1241 and that he fit into a life that lasted around eighty years (1320 or 1321), and although it has been a long time like seven centuries since his dar-ı survival, Yunus Emre is still said about him and can be found many words to say. It is obvious that his personality will be talked about for a longer time and panels, symposiums, researches, articles and theses will be written on it. There are, of course, many reasons for this. But perhaps one of the most important reasons can be said to be "universal values and human" right in the middle of the center where Yunus Emre stands. He has always centered "universal values and human" in his thinking, saying, words and poems. Whether talking to "Sarı Çiçek", "Miskin Adem" or calling "Behey Kardaş", Yunus who says " Severim Seni Ben Candan İçeri " always has " universal values and human" in mind. He has always put " universal values and human" at the center of his words about the mountain, stone, bird, flower, Adam, Sirat, Shol Paradise, beloveds ... That's why Yunus, who appeals to everyone with his heart, regardless of his language, religion, race, color, qualification ... has been able to enter everyone's hearts. In the words of human being, he does not regard him only as flesh and bones, but regards him as a precious ore and regards him as a precious ore because of the Creator; perhaps it is the characteristic of the steppe poet Yunus, which sees him as the addressee personality that is valued by his mind and heart...

The presence of special times, special places and special characters adds added value to the geographies where they exist. Arafah days, holidays, nevrüz, festivals ...; Topkapı Palace, Fairy Chimneys, Pamukkale, Sumela ...; Eyüp Sultan, Mevlana, Nasreddin Hodja, Yunus Emre .. The existence of these values can significantly affect the social life, cultural, touristic, economic potential and values of the places they are located and contribute to them positively. Paying attention to these values, which have the capacity to produce surplus value both nationally and locally, and to see the values they deserve, socio-economic, religious, touristic, literary, artistic, cultural and so on. It can be achieved by

promoting these aspects and increasing their awareness by keeping them on the agenda. It is necessary for central administrations in the national sense, and local government bodies in the local sense, to carry out projects and activities that will reveal the added value potential of such values within the borders of the local government.

At this point, organizing festivals, festivals, symposiums and commemoration programs as local cultural activities can provide the opportunity and opportunity to benefit from them to the maximum extent by ensuring that these values are on the agenda and increasing their awareness. Mevlâna in Konya and Nasreddin Hodja in Akşehir, Balıklı Lake in Şanlıurfa (in reference to Prophet Abraham), Sacred Relics in Istanbul (in reference to our Prophet (pbuh)), Hacı Bektaş-ı Veli in Nevşehir, Ahi Evran in Kırşehir and many more... All these values make positive contributions to the places where they live or where they are, and where they are enchanted. Local government elements in these cities organize events and commemoration programs throughout the year in order to benefit from the potential of these valuable personalities.

In Aksaray, symposiums on Somuncu Baba are organized with the support of Aksaray local governments and civil administration authorities and with the hosting and cooperation of Aksaray University. These symposiums are programs with a wide participation in the nature of international symposiums. In addition, commemoration festivals about Somuncu Baba are held by Aksaray local governments. Artistic activities that will contribute to the promotion of the city are organized and supported. In this context, support is given to important activities such as filming Somuncu Baba. Thus, it is aimed to promote Aksaray.

Taking other important historical figures of the city on the agenda and promoting the city, historical, touristic, religious, social, cultural, economic etc. It should be ensured that these values play a role in its development. At this point, Piri Mehmed Pasha, Zenbilli Ali Efendi, Taptuk Emre and, of course, Yunus Emre, who is the subject of this work, should be identified with Aksaray, and more activities, studies, advertising works and symposiums should be organized on this subject. . In this study, it is taken with "Yunus Emre Commemoration Programs and Aksaray Municipality in the Context of the Relationship between Local Governments and Local Cultural Activities". In this regard, Aksaray local government bodies and especially Aksaray Municipality's relationship with Yunus Emre and Yunus Emre Commemoration Programs, their studies and activities are examined through literature review and written and online document review method.

Keywords: Aksaray Municipality, cultural, local governments, Yunus Emre

YUNUS EMRE’NİN ŞİİRLERİNDE İÇ-BEN ALANI

Prof. Dr. Vefa Taşdelen

Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

Çağdaş psikolojinin üzerinde dikkatle yoğunlaştığı konulardan biri olan “ben” kavramı, bakıldığında din ve felsefe tarihinin önemli konularından biri ola gelmiştir. Kendini bilmeyi felsefenin ve felsefe eğitimin, daha önemlisi erdemli insan olmanın temel ölçütlerinden biri haline getiren Sokrates’ten “kendini bilme” (*memoria sui*) “Tanrı’yı bilme” (*memoria Dei*) bağlamında bir felsefe geliştiren Augustinus’a, giderek buradan bir sosyal bilimler metodolojisi türetmeye çalışan Giambattista Vico’ya, benliğin farklı açılımları vardır.

Tefekkür tarihimizde “iç-ben” kavramına yapılan değinler, bu konuda yapılan çalışmalardan Orta Asya bilgeliği geleneğine kadar geri gittiği görülebilir. Daha İslam öncesi Uygur metinlerinden itibaren başlayıp *Kutadgu Bilig*, *Atabetü'l Hakâyık*, *Dîvân-ı Hikmet* gibi eserlerde nefis/benlik konuları bağlamında ciddi bir düşünce yapısının ortaya çıktığını görülebilir. Ben/lik konusundaki yaklaşım, söz konusu geleneğin bir halkası olarak Yunus Emre’nin şiirlerinde de sesini duyurur. Onun “insan”, “sevgi”, aşk, “içtenlik”, “iç-ben”, “bağlanma”, “iman”, “hoşgörü”, “özveri”, “ölüm” anlayışı, Sokrates’ten Heidegger’e Batılı birçok filozofta görülen algılayış biçimlerini anımsatır. Bugün bile söyleyiş biçimindeki sadeliğe, içtenliğe, derinlik ve güzelliğe hayran olduğumuz Yunus Emre’nin şiirleri, yalnız sanatsal değeri açısından değil ihtiva düşünsel derinlik açısından da dikkate değerdir. Aşağıdaki makalede, onun şiirlerinde öne çıkan en özgün kavramlardan biri olan “iç-ben” kavramı ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnan, İç-ben, sevgi, bağlanma, gönül.

Inner-Self Sphere in Yunus Emre's Poems

Prof. Dr. Vefa Taşdelen

Yıldız Technical University Faculty of Education,

Department of Educational Sciences

*The concept of "self", which is one of the subjects that contemporary psychology has focused on, has become one of the important topics in the history of religion and philosophy. From Socrates, who made knowing himself one of the basic criteria of philosophy and philosophical education, more importantly, to be a virtuous person, to Augustinus, who developed a philosophy in the context of "knowing oneself" (*memoria sui*) "knowing God" (*memoria Dei*), and from there a social sciences and to Giambattista Vico, who is trying to derive the methodology, there are different expansions of the self.*

*References to the concept of "inner-self" in our history of contemplation can be seen to go back to the Central Asian wisdom tradition from studies on this subject. It can be seen that a serious mindset emerged in the context of self in context of works such as *Kutadgu Bilig*, *Atabetü'l Hakâyık*, and *Dîvân-ı Hikmet* starting from the pre-Islamic Uyghur texts. This approach to the self makes its voice heard in Yunus Emre's poems as a ring of the tradition. His understanding of "human", "love", "sincerity", "inner self", "attachment", "faith", "tolerance", "devotion", "death" reminds us many Western philosophers from Socrates to Heidegger. Even today, Yunus Emre's poems, which we admire for simplicity, sincerity, depth and beauty in the way of utterance, are remarkable not only in terms of aesthetic value but also in terms of intellectual depth. In this presentation, the concept of "inner self", one of the most original concepts that stands out in his poems, will be discussed.*

Key Words: Believe, Inner-Self, love, attachment, heart.

YUNUS EMRE DİVANI'NDA BİRLİK FİKRİ

Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz EVAT

yilmazevat@hotmail.com

ORCID: 0000-0002-1347-2053

Özet

Kur'an-ı Kerim'de Hucurât suresi 10. âyette mealen “Müminler ancak kardeşlerdir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkun ki rahmete eresiniz.” buyrulur. Bu âyetten de anlaşılacağı gibi İslâm medeniyetinin özü birlik düşüncesidir. Birlik ve beraberlik Allah'ın rahmetine vesiledir. Müslümanlar arasındaki anlaşmazlıkların giderilmesini isteyen yüce Allah, birlik ve beraberliğin oluşturulması için de çok çalışılması gerektiğini söylemektedir. Müslümanlar arasında huzurun ve güçbirliğinin sağlanması elzemdir. Yunus Emre, Türk edebiyatının en büyük seslerindedir. Bir ses ustası ve mütefekkir olan sanatkâr kendisinden sonraki birçok sanatçıya esin kaynağı olmuştur. Fikir sanat eserinin önemli unsurlarındandır. Yunus Emre'nin şiirlerinde çok önemsedığı fikirlerden biri birlik fikridir. Şair şiirleriyle Müslümanlar arasındaki birlik ve beraberliğin öneminden sıkça söz eder. Yunus Emre'ye göre başlangıçta birlik vardır. Ruhlar âleminden yayılan birlik huzurun teminatıdır. Birlik yolundan ayrılmak akıllı bir davranış değildir. Şair Yunus Emre'ye göre birlik duyulduğu zaman ikilikten vazgeçilmeli; herkes kendisini bırakıp ötekiyle özdeşleşmelidir. Birlik fikrini insanın ve sosyal hayatın kurtuluşuna vesile gören şair, insanları birliğe davet ederken çok samimi, güzel ve yumuşak bir dil kullanılmasını tavsiye eder. Şair, şiirlerinde “yetmiş iki millet” ifadesini çok kullanır. Bu söz her şeyin Allah tarafından yaratıldığının ispatıdır. Yunus Emre insanların bu söz üzerinde tefekkür ettiği takdirde Allah fikrinin gönüllerde yerleşeceğini söyler. Yunus Emre birlik fikrinin oluşması için adalet, eşitlik, hoşgörü, saygı, sevgi ortamının geliştirilmesini savunur. İnsanlar arasında ne sebeple olursa olsun ayırım yapılmamalıdır. Şaire göre insanlar arasında ayırım yapmak, bazılarını aşağılamak, insanların kalbini kırmak, bazı insanları küçük görmek birliğe yani Allah'a isyan etmektir. Adaletsizlik kargaşa sebebidir. İnsanlar arasında adalet sağlandığı zaman Müslümanlar ve gayrimüslümler de saadet içerisinde yaşayacaktır. Sanatkâra göre birlik düşüncesinin önündeki bütün engeller kaldırılmalıdır. Mutasavvıf şair, ümmet sevgisi içinde olan bir şairdir. Şairin şiirlerinde ümmet kelimesini sıkça kullanması Müslümanlar arasında saygı, sevgi ve işbirliği bulunması gerektiğini gösterir. Şaire göre Kur'an yolundan gitmeyen ümmetin inançları bozulmaktadır. Ümmet adeta karanlığa gömülmektedir. Yunus Emre, peygamberin miraca çıktığında Allah'a ümmetin kurtuluşu için dua ettiğini söyler. Yunus Emre'ye göre evrende yaratılan her şey Allah'ın birliğinin göstergesidir. Şair, karaya ve denize insanın ibret gözüyle baktığında tekliğin /birliğin / tevhidin delillerini göreceğini söyler.

Edebiyat insanın aklını çalıştırır, ruhunda güzelliklerin oluşmasını sağlar. Edebiyatın insanı değiştiren, dönüştüren, başkalaştıran gücü vardır. Edebiyat insanın duygularını, gönlünü eğitir. Güçlü, ölümsüz sanatçılar, çağları aşar ve her okumada yeni bir şey söyler. Yunus Emre bu çerçevede görüşleriyle kitleleri etkileyen bir sanatkârdır.

Bu çalışmanın kapsamı Yunus Emre'nin zihnindeki birlik fikrinin araştırılmasıdır. Bu çerçevede *Yunus Emre Divanı*'ndaki şiirler birlik düşüncesi bağlamında incelenecek, tasnif edilecek ve yorumlanacaktır. Şaire göre birlik fikrinin ne olduğu tespit edilecektir. Yunus Emre'nin şiirlerinden hareketle birliğin kaynağı araştırılacaktır. Şaire göre birliği ve beraberliği engelleyen sebepler belirlenecektir. Mutasavvıf şaire göre birlik ve beraberlik fikri hayata geçirildiğinde nelerin kazanılacağı ortaya çıkarılacaktır. Bu çalışmada doküman inceleme yöntemi kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, Birlik, İkilik, Yetmiş iki millet, Şeytan.

THE IDEA OF UNITY IN YUNUS EMRE'S DİVAN

Abstract

The essence of Islamic civilization is the idea of unity. Sufi poet Yunus Emre who frequently interpret these statements "God, prophet, Mohammed, muslim, Quran, Israfil, Gabriel, Azrail, Isa, Solomon, Joseph, Jacob, Hamza, Lokman, wisdom, saint, servant, unbeliever, religion, faith, duty, circumcision, prayer, halal, haram, greed, enthusiasm, expatriate, life, death, fear-hope, world, hereafter, heaven, hell, grave, body, soul, reality, cult, ingenuity, sharia, imam, hadith, confession, action, kill one's self, unbeliever, devil, rebel, sinister, hypocrite, goddness, favor, evil, good, evil ..." is one of the biggest voices in Turkish Literature. One of the themes of Yunus Emre, who uses the metaphors "friend, king, lover, sultan, master, soul life..." for Allah, is the idea of unity. According to the poet, there is unity at the beginning. The unity emanating from the realm of spirits is the guarantee of peace. It is not smart to leave the road of unity. According to the poet, where there is unity, there is order, happiness, abundance, health, cleanliness, decency, life, honor, good words ...The poet, who appreciates the idea of unity, criticizes the idea of duality as follows: "İklikten usandım aşk donunu donandım." According to the artist, self, arrogance, hypocrisy, hatred, enmity, lie ... are obstacles to the idea of unity. When human beings are sincere, they can reach unity, that is, God. Friends of Allah help man in this journey. The only place that Yunus Emre cares about is the heart, which is the house of God. The poet recommends that a person cleanse the dirt in his heart so that he can reach God. If a person makes the love of God part of his personality, he will come to the idea of unity. According to the poet Yunus Emre, when unity is heard, duality should be abandoned; everyone should abandon themselves and identify with the other: "Biz bizi koyalım onlar biz olalım / Birliği duyanlar ikilik koyalar". Yunus Emre is the poet of the world of secrets. According to the Sufi poet, with the belief of unity, man fully believes and the doors of the world of secrets are opened for him. The poet, who sees the idea of unity as a means of salvation of man and social life, recommends using a very beautiful language while inviting people to unity. The poet frequently uses the expression "seventy-two nations" in his poems. This statement is proof that everything is created by God. Yunus Emre says that if people contemplate on this word, the idea of God will be settled in their hearts. Yunus Emre advocates the development of an environment of justice, equality, tolerance, respect and love in order to create the idea of unity. No discrimination should be made between people for whatever reasons are. According to the poet, differentiating between people, insulting some of them, breaking people's hearts, despising some people is to rebel against God. Injustice is a cause of turmoil. As a matter of fact, the poet says: "Evvel nişâni budur yermeye cümle milleti" Sufi poet is a poet who loves the ummah. The fact that the poet frequently uses the word ummah in his poems shows that there should be respect, love and cooperation among Muslims. According to the poet, the beliefs of the ummah who do not follow the way of the Quran are broken. The Ummah is literally falling into darkness. Yunus Emre says that the prophet prayed to God for the salvation of the ummah when he ascended to inheritance. According to Yunus Emre, everything created in the universe is a sign of the uniqueness of God. The poet says that he will see the evidences of unity / uniqueness / oneness when he looks at the land and the sea as an example.

Literature runs the mind of people and enables the formation of beauties in their soul. Literature has the power that changes, transforms and alter human beings. Powerful, immortal artists transcend the ages and say something new with each reading. In this context, Yunus Emre is an exemplary poet.

In this study, Yunus Emre Divanı prepared by Mustafa Tatçı will be examined by document review method in the context of the idea of unity. The thoughts of the poet in the context of unity will be interpreted and classified.

Keywords: Yunus Emre, Unity, Duality, Seventy-two nations, Satan.

BİR HADİSİN YUNUS EMRE DİLİNDEN ŞERHİ

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Canan Koçak

Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

canankocak@aksaray.edu.tr

ORCID: 0000-0002-1693-6132

Özet

Türklerin İslamlaşma süreci ve bu sürece katkı sağlayan amiller kültürel, politik, dinî vs. açıdan birçok incelemenin konusu olmuştur. Müslümanların Tanrı tasavvuruyla yakınlık, bazı hukuki müeyyidelerde benzerlikler, siyasi bazı menfaatler gereği Müslümanlarla birlikte hareket etme zarureti Türklerin Müslümanlaşmasına kapı açmıştır. Bu kapının açılmasıyla İslam Dünyasında Müslüman Türk kimliğinin birçok alanda yansımaları belirmeye başlarken yeni bir inanç sistemiyle tanışan her toplum gibi Türklerin gelenek görenekleri, yaşam biçimleri, hayata bakışları ve inanç dünyaları da içerik değiştirmeye başlamış ve yavaş yavaş İslami motiflerle bezenir, İslami kavramlarla ilişkilendirilir, İslam boyasıyla renklenir hale gelmiştir. Bunun yanı sıra söz konusu tabii durum, yine yeni bir inanç sistemiyle tanışan her bir toplumda olduğu gibi Türklerin İslam öncesi her türlü birikimlerinin tamamıyla ortadan kalktığı anlamına da gelmez. Zira yeni inançlarıyla temelde çelişmeyen kabullerinin, gelenek göreneklerinin, tutum, davranış ve inançlarının İslamlaşarak devam ettiği gerek yazılı gerek sözlü edebiyattan gerekse hayatın bizzat kendisinden izlenebilir. Bu yorum biçimi ise, Türk kimliği ve kültürü ile kaynaşmış bir İslam modeli olarak tarihte yerini almıştır. Tasavvufi yaklaşım, sözünü ettiğimiz bu yorumun toplum tarafından içselleştirilmesinin en önemli araçlarından biri olarak karşımıza çıkar. Sadece Anadolu özelinde baktığımızda dahi İslam esaslarını Türk kültür ve algısı ile yoğurarak mayalayan ve bu topraklarda İslam inancının yeşerip kök salmasına katkı sağlayan sayısız isimle karşılaşırız. Hoca Ahmet Yesevi'den Sarı Saltık'a, Hacı Bayram Veli'den Hacı Bektaş'a, Hamid-i Veli'den Ahi Evran'a ve hatta Anadolu'da belki adını şanını henüz duymadığımız birçok şahsiyete kadar her bir eren Türk İslam kültür ve ahlakını yüzyıllar boyu bu topraklara nakşetmişlerdir.

İşbu tebliğ, yine Anadolu'da bazen bir ozan, bazen aşık olarak nitelenen, kiminin ümmi bir derviş kiminin alim diye tanıdığı fakat her nasıl anılırsa anlansın, yedi yüz yıldır çocuk-yetişkin, eğitilmiş-eğitimsiz, köylü-kentli her bir ağızda aynı arı-duru Türk diliyle Hakkı zikreden, Anadolu'nun manevi mimarlarından Yunus Emre'nin şiirlerinde Peygamber sözlerinin yansımalarını incelemek üzere kaleme alınmıştır. Bu doğrultuda Hz. Peygamber'in, sahih hadis kaynaklarımızda yer alan "*Yüce Allah, "Ben salih kullarım için cennette hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insanın hayal edemeyeceği birtakım nimetler hazırladım." buyurdu*" (Buhârî, Bed"ü'l-halk, 8) hadisinin Yunus Emre eserleri vasıtasıyla bir şerh denemesi yapılmış, peygamber sözünün Yunus'un eserlerinde şiir diliyle nasıl işlendiği, Türk diline nasıl yansıdığı ve nasıl anlam yüklediği incelenmeye çalışılmıştır. Çalışma boyunca Yunus Emre'nin şiirlerinin yer aldığı Divan'ı ve Risaletü'n-Nushıyye'si esas alınmıştır. Bununla beraber şiirlerinin ortaya çıktığı tarihî arka planın, bu arka planda yer alan olay ve olguların, yazıya dökülen bütün metinlerde olduğu gibi, onun ifadelerinde de kaçınılmaz bir şekilde etkili olduğunu düşünmemiz ve dolayısıyla Yunus'un kavram dünyasını, din ve dünyaya dair bakışını yakalayabilmek için sadece onun şiirlerinin değil içinde yaşadığı toplum ve kültürün, bu kültürün düşünce ve inanç yapısının, dilinin, duyu dünyasının ve bunun gibi birçok etmenin incelenmesini de zaruret olarak görmemiz sebebiyle Yunus'u tanıyıp anlamaya yönelik kaleme alınmış birçok esere de müracaat edilmiştir. Tebliğ konusu, zikredildiği üzere, sadece bir hadis üzerinden Yunus'u ya da -diğer bir açıdan- Yunus üzerinden sadece bir hadisi anlamak ve açıklamak olarak belirlenmiş olsa da, nihai olarak, bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Yunus'un şiirlerinin, Peygamber sözlerinin ve mesajının bizim dilimizdeki birer yansıması olduğunu dile getirmek kanaatimizce yanlış olmayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hz. Peygamber, Yunus Emre, hadis.

COMMENTARY OF A HADITH WITH THE WORDS OF YUNUS EMRE

Abstract

The Islamization process of the Turks and the cultural, political and religious etc factors contributing to this process have been the subject of many studies. The closeness of the Turks and Muslims in their imagination of God, the similarities in some legal sanctions, the necessity of the Turks to act together with the Muslims due to some political interests opened the door to the Islamization of the Turks. With the opening of this door, the reflections of the Muslim Turkish identity began to appear in many areas in the Islamic world, while the traditions, lifestyles, attitudes and beliefs of Turks began to change their content and gradually became embellished with Islamic motifs and became associated with Islamic concepts. In addition, this situation does not mean that all kinds of pre-Islamic accumulations of the Turks have completely disappeared, as in every society that has met a new belief system. Because it can be observed from both written and verbal literature and life itself that their acceptances, traditions, attitudes, behaviors and beliefs, which do not fundamentally contradict their new beliefs, continued by becoming Islamized. This form of interpretation has taken its place in history as an Islamic model fused with Turkish identity and culture. The mystical approach appears as one of the most important means of internalizing this interpretation by the society. Even when we look at it only in Anatolia, we come face to face with countless names who ferment the principles of Islam by kneading them with Turkish culture and perception and that contribute to the growth and root of the Islamic belief in these lands. Hoca Ahmet Yesevi, Sarı Saltık, Hacı Bayram Veli, Hacı Bektaş, Hamid-i Veli, Ahi Evran, and even many masters in Anatolia, perhaps we have not heard of yet, have embroidered the Turkish Islamic culture and ethics on these lands for centuries.

This paper has been written to examine the reflections of the words of the Prophet in the poems of Yunus Emre, one of these spiritual masters of Anatolia, who is sometimes referred to as a bard, sometimes a lover, some known as an illiterate dervish and some as a scholar. No matter how he is called, for seven hundred years he has been a person chanting the Truth with the same pure Turkish language in the mouths of every child- adult, educated-uneducated, peasant-urban person in Anatolia. In this direction, the hadith, which is stated in our authentic sources as "Almighty Allah said, I prepared some blessings for my righteous servants that no eye has seen, no ear has heard, and no human can imagine" was tried to be explained through the words of Yunus Emre and how the word of the prophet was processed in Yunus's poems, how it was reflected in the Turkish language and how it was attributed to meaning was examined. Throughout the study, Divan and Risaletü'n-Nushiyye, in which Yunus Emre's poems take place, were taken as basis. In addition to these two works, many works written about Yunus were also used throughout the study, because we think that the historical background from which her poems emerged, the events and facts taking place in this background are inevitably influential in his expressions and that it is a necessity to examine not only his poems but also the society and culture he lived in, the thought and belief structure, language, emotional world of this culture, in order to capture Yunus's conceptual world, his view of religion and the world. Although the subject of the paper, as mentioned, is determined as understanding and explaining Yunus only through one hadith or -in another aspect- understanding and explaining only one hadith through Yunus, ultimately, when considered as a whole, it will not be wrong, in our opinion, to say that Yunus's poems are a reflection of the words and messages of the Prophet in our language.

Key Words: *The Prophet, Yunus Emre, hadith.*